

Izskatīts MK sēdē 03.06.2014.
Protokols Nr. 31, 45§

**Informatīvais ziņojums
„Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un
bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”**

Saturs

1. Ievads	5
2. Darba tirgus situācija.....	5
2.1. Makroekonomiskā situācija.....	5
2.2. Nodarbinātība un bezdarbs	8
2.3. Reģistrētais bezdarbs.....	11
2.4. Darba devēju pieteiktās brīvās darba vietas	15
3. Darba tirgus attīstības prognozes.....	22
3.1. Darba tirgus prognoze 2014. gadam.....	24
3.2. EM darba tirgus vidējā un ilgtermiņa prognozes.....	25
4. NVA īstermiņa darba tirgus prognoze un tās izstrādes mehānisms	29
5. Apmācību komisijas apstiprinātie bezdarbnieku apmācību saraksti.....	33
6. 2013.gadā NVA īstenotie aktīvās darba tirgus politikas pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot personu konkurētspēju darba tirgū.....	37
6.1. Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana un neformālās izglītības ieguve	46
6.2. Bezdarbnieku praktiskā apmācība prioritārajās nozarēs	53
6.3. Mūžizglītības pasākumi nodarbinātām personām.....	55
6.4. Komersantu nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšana.....	58
6.5. Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi	59
7. Kuponu sistēmas bezdarbnieku apmācībā izvērtējums	61
8. Klientu apmierinātības izvērtējums par NVA un tās īstenotajiem pakalpojumiem	63
9. Bezdarbnieku klasifikācija secīgai iesaistei aktīvajos nodarbinātības pasākumos („bezdarbnieku profilēšana”).....	67
10. Profesionālās tālākizglītības programmu īstenošana bezdarbniekiem valsts vai pašvaldību dibinātās izglītības iestādēs.....	70
11. Karjeras konsultāciju sniegšana 2013.gadā	72
12. Kopsavilkums un secinājumi.....	75
13. Turpmāk veicamie uzdevumi darba tirgus prognozēšanas un bezdarbnieku un nodarbināto personu apmācību organizēšanas pilnveidei.....	77
14. Pielikumi.....	79
Apmācību jomu un profesiju saraksts, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu 2014.gadā	79
Sociālo un profesionālo pamatprasmju saraksts bezdarbnieku neformālās apmācības organizēšanai 2014.gadā	82
Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu ietvaros īstenoto grupu nodarbību un individuālo konsultāciju saraksts 2014.gadā	91

Ziņojumā izmantotie saīsinājumi un definīcijas

Ziņojumā izmantotie saīsinājumi:

CEDEFOP – Eiropas profesionālās izglītības attīstības centrs

CSP - Centrālā statistikas pārvalde

EK – Eiropas Komisija

EM - Ekonomikas ministrija

ES – Eiropas Savienība

ESF – Eiropas Sociālais fonds

Eurostat – Eiropas Savienības statistikas birojs

FM- Finanšu ministrija

IKP – iekšzemes kopprodukts

LM - Labklājības ministrija

NVA – Nodarbinātības valsts aģentūra

Ziņojumā izmantotās definīcijas:

Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji - abu dzimumu personas, kuras pārskata periodā piedāvā savu darbu materiālo vērtību ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai. Ekonomiski aktīvos iedzīvotājus veido nodarbinātie un darba meklētāji (gan reģistrētie NVA, gan neregistrētie), kuri aktīvi meklē darbu.

Ekonomiski neaktīvie iedzīvotāji - abu dzimumu personas neatkarīgi no vecuma, ieskaitot personas, kas jaunākas par darbības vecumu, kuras nevar pieskaitīt ne pie nodarbinātajiem iedzīvotājiem, ne arī pie darba meklētājiem (mājsaimnieces, nestrādājošie invalīdi, mācību iestāžu audzēkņi un studenti darbības vecumā, kas nestrādā un nemeklē darbu, nestrādājošie pensionāri u.c.).

Formālā izglītība — sistēma, kas ietver pamatizglītības, vidējās izglītības un augstākās izglītības pakāpes, kuru programmu apguvi apliecina valsts atzīts izglītības vai profesionālās kvalifikācijas dokuments.¹

Ilgstošie darba meklētāji (bezdarbnieki) – NVA reģistrētās personas, kuras ir bez darba 12 mēnešus un ilgāk, aktīvi meklē darbu un tā atrašanās gadījumā ir gatavas sākt strādāt tuvāko divu nedēļu laikā.

Kompetence – saskaņā ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru mūžizglītībai kompetences tiek aprakstītas kā pierādīta spēja izmantot zināšanas, prasmes, personiskās un sociālās spējas darbā vai studijās, lai nodrošinātu profesionālo vai personīgo izaugsmi.²

¹ Izglītības likuma 1.pants

² Turpat

LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

Neformālā izglītība — ārpus formālās izglītības organizēta interesēm un pieprasījumam atbilstoša izglītojoša darbība.³

Prasmes – ir spēja piemērot zināšanas, lai risinātu uzdevumus un atrisinātu problēmas. Saskaņā ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru mūžizglītībai prasmes tiek aprakstītas kā kognitīvās (loģiskās, intuitīvās un radošās domāšanas izmantošana) un praktiskās (ietverot roku veiklību un metožu, materiālu, darba rīku un instrumentu izmantošanu) prasmes.⁴

Profesija — fiziskās personas nodarbošanās veids preču ražošanas, sadales vai pakalpojumu sfērā, arī izglītībā, kultūrā un mākslā, kam nepieciešama noteikta sagatavotība (izglītība).⁵

Profesionālā pilnveide — profesionālās izglītības īpašs veids, kas personām neatkarīgi no vecuma un iepriekšējās izglītības vai profesionālās kvalifikācijas dod iespēju apgūt darba tirgus prasībām atbilstošas sistematizētas profesionālās zināšanas un prasmes.⁶

Profesionālā tālākizglītība — profesionālās izglītības īpašs veids, kas pieaugušajiem ar iepriekšēju izglītību un profesionālo pieredzi dod iespēju iegūt noteikta līmeņa profesionālo kvalifikāciju.⁷

Zemākas kvalifikācijas profesijas – šajā ziņojumā tās ir profesijas, kas atbilst 7.-9. profesiju grupai Profesiju klasifikatorā (vienkāršās profesijas - šīs pamatgrupas darbinieki izpilda vienkāršus un monotonus darbus vai mehāniskas darba operācijas, lietojot rokas instrumentus un bieži arī fizisku spēku; iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri; kvalificēti strādnieki un amatnieki, lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki). Klasifikācijas un definīcijas augstas/vidējās un zemas kvalifikācijas profesijām ir dažādas – piemēram vienā profesiju pamatgrupā var būt dažādu kvalifikāciju profesijas (piemēram, 4.profesiju pamatgrupā „Kalpotāji” var būt profesijas, kas iekļauj gan vidējās (sekretāri), gan zemas kvalifikācijas (klientu informētāji) prasības). Tomēr 7.-9.profesiju pamatgrupā zemākas kvalifikācijas profesiju īpatsvars ir izteiktāks nekā pārējām profesiju grupām.

Zināšanas – ir mācībās iegūtās informācijas asimilācija, faktu, principu, teoriju un prakses apkopojums. Saskaņā ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru mūžizglītībai zināšanas tiek aprakstītas kā teorētiskas un/ vai faktu zināšanas.⁸

³ Izglītības likuma 1.pants

⁴ Turpat

⁵ Profesionālās izglītības likuma 1.pants

⁶ Profesionālās izglītības likuma 1.pants

⁷ Turpat

⁸ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/eqf/leaflet_lv.pdf

LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

1. Ievads

Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem” (turpmāk – informatīvais ziņojums) izstrādāts, pamatojoties uz 2008.gada 3.jūnija Ministra kabineta sēdē doto uzdevumu (prot. Nr.37 24.§ 5.punkts) (*Valsts kancelejas kontroles uzdevums Nr.2008-1942*) par nepieciešamību Labklājības ministrijai īstenot regulāru darba tirgus monitoringu, sniedzot reizi gadā Ministru kabinetam informāciju par situāciju darba tirgū un darba tirgus īstermiņa prognozēm.

Lai noteiktu bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību prioritāros virzienus, kuros bezdarbniekiem un darba meklētājiem piedāvāt apmācību programmas, tiek veikta darba tirgus situācijas analīze, NVA datu analīze, ņemtas vērā Eiropas Savienības, EM prognozes par Latvijas darba tirgus turpmāko attīstību, kā arī ņemti vērā ekspertu ieteikumi.

2. Darba tirgus situācija

2.1. Makroekonomiskā situācija

CSP dati liecina, ka IKP 2013.gadā faktiskajās cenās ir 23,3 miljardi eiro (16,4 miljardi latu), bet 2013.gada ceturtajā ceturksnī – 6,3 miljardi eiro (4.4 miljardi latu). IKP 2013.gadā, salīdzinot ar 2012.gadu, palielinājies par 4,1%, bet 2013.gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar 2012.gada 4.ceturksni, pieaudzis par 3,6% pēc sezonāli neizlīdzinātiem datiem. Pēc sezonāli izlīdzinātajiem datiem pērnā gada 4.ceturksnī IKP apjoms salīdzinājumā ar 3.ceturksni palielinājies par 0,8%⁹ (skatīt 1.tabulu).

Tabula Nr.1

Latvijas iekšzemes kopprodukta izmaiņas

Gads	Iekšzemes kopprodukts (sezonāli neizlīdzināti dati)			Iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju	
	milj. Latu			Latos	
	faktiskajās cenās	2010.g. salīdzināmajās cenās	Iepriekšējā gada vidējās cenās	faktiskajās cenās	2010.g. salīdzināmajās cenās
2011	14 275	13 462	13 462	6 934	6 539
1.ceturksnis	3 073	2 920	2 920	1 484	1 410
2.ceturksnis	3 531	3 363	3 363	1 712	1 631
3.ceturksnis	3 741	3 513	3 513	1 821	1 710
4.ceturksnis	3 928	3 665	3 665	1 919	1 790
2012	15 519	14 164	15 019	7 632	6 965
1.ceturksnis	3 406	3 128	3 316	1 668	1 532
2.ceturksnis	3 808	3 526	3 739	1 871	1 732
3.ceturksnis	4 042	3 675	3 897	1 991	1 810
4.ceturksnis	4 262	3 835	4 066	2 104	1 893

⁹<http://www.csb.gov.lv/notikumi/iekšzemes-kopprodukts-ceturtaja-ceturksni-palielinajies-par-36-2013gada-par-41-39503.html>

LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

2013	16 386	14 747	16 157	8 135	7 321
1.ceturksnis	3 601	3 247	3 558	1 782	1 607
2.ceturksnis	4 032	3 680	4 032	2 000	1 825
3.ceturksnis	4 303	3 844	4 212	2 139	1 911
4.ceturksnis	4 449	3 974	4 354	2 216	1 979

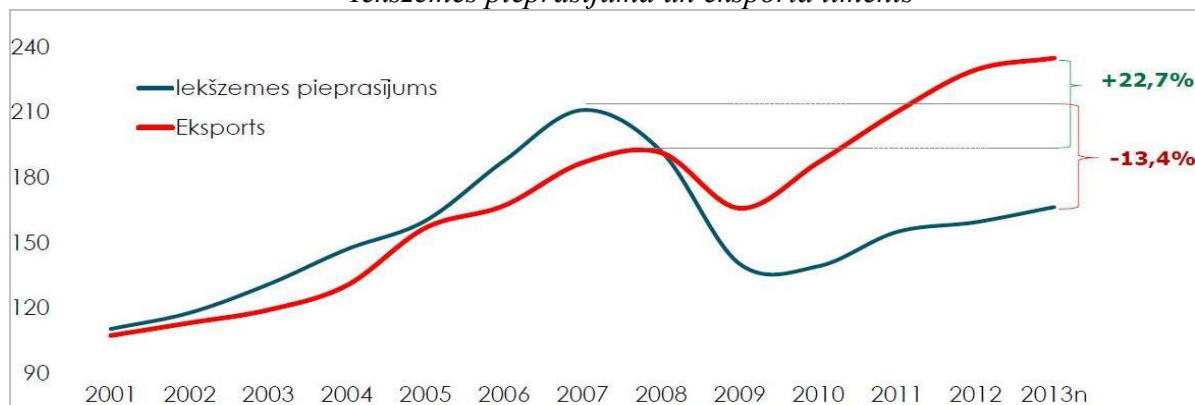
Datu avots: CSP

2013.gadā Latvija eksportējusi preces 10,0 miljardu eiro apmērā, bet importējusi – par 12,5 miljardiem eiro. Salīdzinot ar 2012.gadu, preču eksporta apjoms faktiskajās cenās palielinājās par 147,3 milj. eiro (103,5 milj. latu) jeb par 1,5%, bet tai pat laikā importa apjoms samazinājās par 24,8 milj. eiro (17,4 milj. latu) jeb par 0,2%. Līdz ar to ārējās tirdzniecības bilance ir nedaudz uzlabojusies – eksporta īpatsvars kopējā ārējās tirdzniecības apjomā sasniedzis 44,5%. Salīdzinot 2012.gadu iepriekš minētais rādītājs bija 44,1%.

2013.gadā vislielāko preču apjomu – divas piektdaļas no eksporta kopapjoma – izveda uzņēmumi, kuru galvenā pamatnodarbošanās ir vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība. Salīdzinājumā ar 2012.gadu šo uzņēmumu eksports palielinājās par 21,5 milj. eiro (15,1 milj. latu) jeb par 0,5%. Tajā pašā laikā apstrādes rūpniecības uzņēmumu eksports samazinājās par 116,6 milj. eiro (82,0 milj. latu) jeb par 2,9%¹⁰.

Attēls Nr.1

Iekšzemes pieprasījuma un eksporta līmenis

Datu avots: CSP, n – EM novērtējums

2013.gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar 2012.gada 4.ceturksni, salīdzināmajās cenās par 2,6% palielinājās apstrādes rūpniecības temps, kas sekmēja kopējā IKP tempa pieaugumu 0,3 procentpunktu apmērā. Tempa izmaiņas ietekmēja pieaugums pārtikas produktu ražošanā (20,9% no kopējās apstrādes rūpniecības) par 8%. Otra lielākā apstrādes rūpniecības nozare – koksnes un koka izstrādājumu ražošana (20,8% no kopējās apstrādes rūpniecības) palielinājās par 9%, bet gatavo metālizstrādājumu ražošana

¹⁰ <http://www.csb.gov.lv/notikumi/latvijas-areja-tirdznieciba-pern-pieaudzis-precu-eksporta-ipatsvars-39403.html>

LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

(8,7% no kopējās apstrādes rūpniecības) – par 3%. Samazinājās farmaceitisko vielu un farmaceitisko preparātu ražošana par 17% (3,3% no kopējās apstrādes rūpniecības). Par 69% kritusies metālu ražošanas nozare, ko ietekmēja AS „Liepājas metalurģs” darbības pārtraukšana.

Tabula Nr.2

Iekšzemes kopprodukta izmaiņas pa darbības veidiem 2013.gada 4. ceturksnī

Salīdzināmajās cenās, % pret 2012.gada 4. ceturksni	NACE 2. red. nozares	Faktiskajās cenās(Ls) 2013.gada 4.cet.
A 2.3	lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība (A);	162 857
C 2.6	apstrādes rūpniecība (C);	537 041
BDE -8.4	pārējā rūpniecība (BDE);	179 613
F 3.9	būvniecība (F);	294 199
G 1.7	tirdzniecība (G);	627 099
H 0.1	transports un uzglabāšana (H);	430 699
I 4.0	izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumi (I);	62 721
J 3.8	informācijas un komunikācijas pakalpojumi (J);	177 140
K 4.2	finanšu un apdrošināšanas darbības (K);	142 720
L 6.7	operācijas ar nekustamo īpašumu (L);	372 091
MNS 6.0	komerccpakalpojumi (MNS);	372 091
O 7.7	valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana (O);	315 418
P 4.9	izglītība (P);	149 593
Q 6.3	veselība un sociālā aprūpe (Q);	149 593
R 13.6	māksla, izklaide un atpūta (R);	87 583
D.21-D.31 6.9	produktu nodokļi mīnus produktu subsīdijas (D.21-D.31)	472 303 - 1 593

Datu avots: CSP

Būvniecība pieaugusi par 3,9%. Par 36,1% palielinājās dzīvojamo māju būvniecība (11,5% no kopējās būvniecības), maģistrālo cauruļvadu, spēka un komunikācijas līniju būvniecība – par 74,1% (8,6% no kopējās būvniecības), kā arī tiltu un tuneļu būvniecība – par 42% (3,5% no kopējās būvniecības). Tirdzniecība palielinājās par 1,7%, sekmējot IKP pieaugumu par 0,3 procentpunktiem, t.sk. mazumtirdzniecībai pieaugot par 4%. Mazumtirdzniecības palielinājumu veidoja 6% pieaugums pārtikas preču mazumtirdzniecībā un 3% kāpums nepārtikas preču grupā, ko ietekmēja auto degvielas mazumtirdzniecības samazinājums par 2% (īpatsvars nepārtikas preču grupā 28%). Savukārt komercpakalpojumu nozarē lielākie pieaugumi bija šādiem pakalpojumiem: grāmatvedības – par 35,4%, tūrisma biroju – par 10,4%, frizieru un skaistumkopšanas – par 8,3%, kā arī datoru un sakaru iekārtu remonta pakalpojumiem – par 23,5%. Visbeidzot informācijas un komunikācijas pakalpojumu jomā lielākais pieaugums bija datorprogrammēšanas un konsultēšanas pakalpojumiem – par 9%.

2.2. Nodarbinātība un bezdarbs

CSP darbaspēka apsekojuma rezultāti¹¹ liecina, ka 2013. gadā ekonomiski aktīvi bija 1 milj. 14,2 tūkst. jeb 66% Latvijas iedzīvotāju vecuma grupā no 15 līdz 74 gadiem, tostarp 70,4% vīriešu un 62,2% sieviešu. Salīdzinot ar 2012. gadu, ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 1,6%, ko pamatā ietekmēja negatīvās demogrāfijas tendences.

Nodarbināto iedzīvotāju skaits, kā arī to īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā 2013.gadā ir palielinājies, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Pagājušajā gadā valstī bija nodarbināti 893,9 tūkst. jeb 58,2% iedzīvotāju no 15 līdz 74 gadiem, kas ir par 18,3 tūkst. jeb 2,1% vairāk nekā gadu iepriekš (2012.gadā bija attiecīgi 875,6 tūkst. cilvēku un 56,1%, 2011.gadā – 861,6 tūkst. cilvēku un 54,0%). Tikai 5,4% no tiem dažādu iemeslu, kā atvaļinājuma, slimības, bērna kopšanas atvaļinājuma vai mācību dēļ nestrādāja. Nodarbināto skaitā ieskaitīti 6,3 tūkst. iedzīvotāju, kuri, saglabājot bezdarbnieka statusu, pērn bija nodarbināti (atbilstoši Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumam bezdarbnieka statusu iespējams saglabāt, ja darba tiesiskās attiecības nav ilgākas par diviem mēnešiem). 2013.gadā nodarbināto sieviešu bija nedaudz vairāk nekā vīriešu, attiecīgi 50,7% un 49,3%.

Tāpat saskaņā ar CSP darbaspēka apsekojuma datiem 2013. gada 4. ceturksnī nodarbināto iedzīvotāju skaits palielinājās par 0,8 procentiem, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Kopumā 2013.gada 4.ceturksnī bija nodarbināti 900,2 tūkst. iedzīvotāju jeb 58,6% no iedzīvotāju kopskaita vecumā no 15-74 gadiem (skatīt 3.tabulu). Pēc EM aplēsēm 2013. gadā vidējais nodarbināto skaits bija 894 tūkst. jeb par 2,1% vairāk nekā 2012. gadā. Tādejādi 2013. gadā ir bijis straujākais nodarbinātības pieaugums kopš 2007. gada.

Tabula Nr.3

Nodarbināto iedzīvotāju skaits pēc dzimuma, skaits (tūkst.)

	Nodarbināto skaits vecuma grupā 15-74				Nodarbināto skaits vecuma grupā 15-64			
	1.cet.	2.cet.	3.cet.	4.cet.	1.cet.	2.cet.	3.cet.	4.cet.
2011								
Pavisam	835.9	858.5	875.2	876.7	817.0	835.7	853.3	856.3
Vīrieši	404.1	410.7	422.7	427.1	395.8	401.1	413.2	418.0
Sievietes	431.8	447.8	452.4	449.6	421.3	434.6	440.1	438.3
2012								
Pavisam	848.3	866.7	894.7	892.8	826.2	842.4	871.2	867.3
Vīrieši	412.3	422.7	441.1	436.8	400.9	412.6	430.8	424.4
Sievietes	436.0	444.0	453.6	456.0	425.2	429.9	440.4	442.9
2013								
Pavisam	880.2	889.0	906.1	900.2	854.4	863.2	878.8	869.7
Vīrieši	430.4	432.9	448.6	450.5	419.0	422.5	435.6	435.8
Sievietes	449.8	456.1	457.4	449.8	435.4	440.7	443.2	433

Datu avots: CSP

¹¹ <http://www.csb.gov.lv/notikumi/pern-darba-mekletaju-skaits-samazinajies-par-224-39512.html>
LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

Vērtējot nodarbināto skaita pieaugumu nozaru griezumā, jāsecina, ka salīdzinājumā ar 2008.gadu, 2013.gadā, līdzīgi kā gadu iepriekš, pieaugums 24% apmērā bija vērojams tikai finanšu, apdrošināšanas, zinātniskajos un administratīvajos pakalpojumos, kā arī operācijās ar nekustamo īpašumu. 2013.gadā lielākais pieaugums nodarbināto skaitā, salīdzinot gadu iepriekš, bija vērojams būvniecībā, par 8% - transporta, uzglabāšanas, informācijas un komunikācijas pakalpojumiem, par 5% - valsts pārvaldē un aizsardzībā, un obligātajā sociālajā apdrošināšanā, par 4% u.c. Kritums bija vērojams veselības un sociālajā aprūpē (par 7%), mākslā, izklaidē un atpūtā, u.c. pakalpojumos (par 4.5%), lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā (par 2%).

Tabula Nr.4

Nozaru nodarbināto skaits un īpatsvars

	Skaits (tūkstošos)			Kritums 2013.gadā (%) salīdzinājumā ar 2008.gadu	Pieaugums 2013.gadā (%) salīdzinājumā ar 2012.gadu
	2008	2012	2013		
(A) Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	83,9	73,3	71,9	-14%	-2%
(B-E) Apstrādes un ieguves rūpniecība un citas ražošanas nozares	185,9	143,1	146,3	-21%	2%
(F) Būvniecība	124,1	62,3	67,3	-46%	8%
(G, I) Tirdzniecība, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	197,3	155,6	159,9	-19%	3%
(H, J) Transports, uzglabāšana, informācijas un komunikācijas pakalpojumi	112,4	96,6	101,7	-9.5%	5%
(K-N) Finanšu, apdrošināšanas, zinātniskie, administratīvie pakalpojumi; operācijas ar nekustamo īpašumu	82,8	100,5	102,7	24%	2%
(O) Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	83,9	58,9	61,3	-27%	4%
(P) Izglītība	86,8	92,1	94,6	-9%	3%
(Q) Veselība un sociālā aprūpe	48,2	51,2	47,7	-1%	-7%
(R-U) Citi pakalpojumi	49,2	41,4	39,5	-20%	-4.5%

Datu avots: CSP

CSP darbaspēka apsekojuma rezultāti liecina, ka 2013.gadā Latvijā bija 120,4 tūkst. darba meklētāju vecumā 15-74 gadi, kas ir par 34,7 tūkst. jeb 22,4% darba meklētājiem mazāk nekā gadu iepriekš (2012.gads – 155,1 tūkst.; 2011.gads – 166,6 tūkst.; 2010.gads – 205,8 tūkst.). Darba meklētāju īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā bija 11,9%, un gada laikā

tas samazinājās par 3,1 procentpunktu (2012. gadā darba meklētāju īpatsvars bija 15,0%).

2013.gadā vīriešu darba meklētāju īpatsvars ekonomiski aktīvo vīriešu skaitā valstī bija augstāks nekā sieviešu darba meklētāju īpatsvars ekonomiski aktīvo sieviešu skaitā, attiecīgi veidojot 12,6% un 11,1%.

Gandrīz puse (58,2 tūkst. jeb 48,4%) no darba meklētājiem vecuma grupā no 15 līdz 74 gadiem bija ilgstošie darba meklētāji, kuri darbu meklē 12 mēnešus un ilgāk. Tomēr to skaits, salīdzinot ar 2012.gadu, ir samazinājies par 22,5 tūkst. cilvēku jeb 27,9%.

21,5 tūkst. jeb 17,9% no kopējā darba meklētāju skaita 2013. gadā veidoja jaunieši – darba meklētāji no 15 līdz 24 gadiem. Jauniešu darba meklētāju skaits salīdzinājumā ar 2012.gadu ir samazinājies par 25,5% jeb 7.4 tūkst. Jauniešu – darba meklētāju īpatsvars ekonomiski aktīvo jauniešu kopskaitā 2013.gadā bija 23,2%, kas ir par 5,3 procentpunktiem zemāks nekā pirms gada. Tomēr jauniešu – darba meklētāju īpatsvars vēl joprojām ir augsts, jo tikai neliela daļa jauniešu strādā un kopā ar darba meklētājiem veido ekonomiski aktīvo jauniešu skaitu, pret kuru tiek rēķināts darba meklētāju īpatsvars. Liela daļa jauniešu vēl mācās un nemeklē darbu, līdz ar to ir ekonomiski neaktīvi.

Joprojām saglabājas liels skaits to darba meklētāju, kuriem ir darba pieredze. 2013.gada 4.ceturksnī darba meklētāji ar darba pieredzi bija 100,0 tūkst. jeb 87,4% no darba meklētāju skaita, bet gadu iepriekš šis rādītājs attiecīgi bija 129,5 tūkst. jeb 89,6%.

Bez nodarbinātajiem un darba meklētājiem ir daļa iedzīvotāju, kas atbilstoši CSP darbaspēka apsekojumam netiek uzskatīti par darbaspēku – tie ir ekonomiski neaktīvi (pensionāri, skolnieki, studenti, māsaimnieki/-ces, invalīdi, ilgstoši darbnespējīgi iedzīvotāji, personas, kuras zaudējušas cerības atrast darbu u.c.). 2013.gada 4.ceturksnī ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju skaits (15-74 gadi), salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, ir samazinājies par 1,3 tūkst. un to skaits bija 521,4 tūkst. cilvēku.

2013.gadā gandrīz pusi (45,3%) no ekonomiski neaktīvajiem iedzīvotājiem veidoja pensionāri, katrs ceturtais (25%) bija skolēns vai students, kas mācījās dienas grupās un pārskata nedēļā nestrādāja. Līdzīgi aptuveni katrs desmitais ekonomiski neaktīvais iedzīvotājs sevi uzskatīja par māsaimnieku/-ci (11,2%), vai arī bija ilgstoši slimojošs iedzīvotājs vai invalīds (9,6%). Īpaša uzmanība šajā grupā jāpievērš personām, kuras ir potenciālie darba meklētāji, bet ir zaudējuši cerības atrast darbu vai arī nezina, kur un kā to meklēt. Apsekojuma rezultāti liecina, ka pārskata ceturksnī valstī tādu cilvēku, kuri ir zaudējuši cerības atrast darbu, bija 30,8 tūkst. jeb 5,9% no ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju skaita. Salīdzinot ar 2012. gadu, šo cilvēku skaits ir samazinājies par 0,2 tūkst. Ekonomiski neaktīvo cilvēku iemesli nemeklēt darbu var būt dažādi, piemēram, pieejamo aprūpes pakalpojumu nepietiekamība, neapmierinoši piedāvātie darba apstākļi un

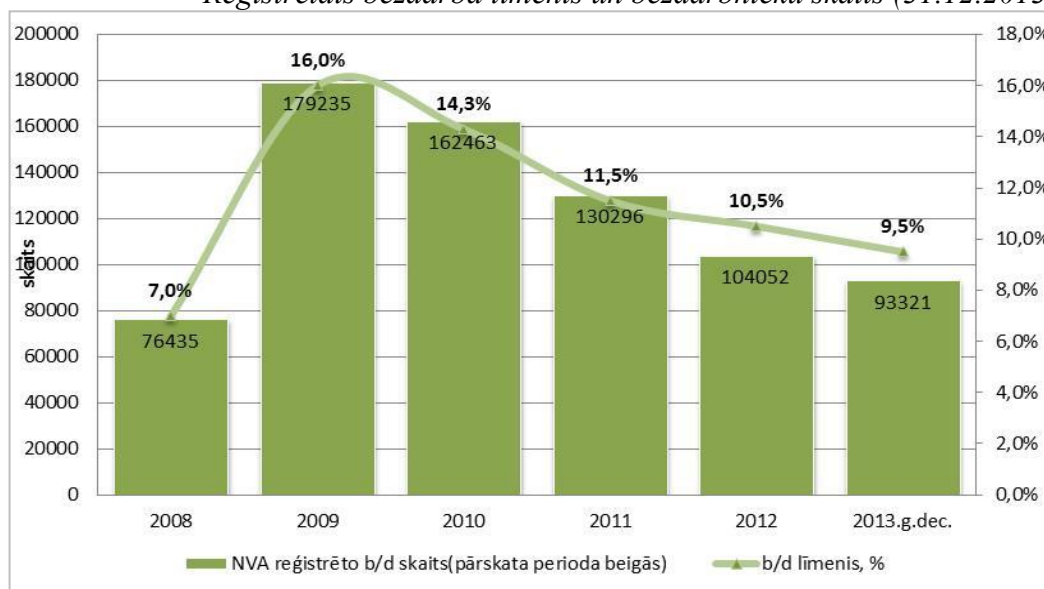
neapmierinoša darba alga, vai arī cilvēki ir pārstājuši ticēt saviem spēkiem un necer gūt atsaucību no potenciālā darba devēja vai ilgstoši nevar atrast piemērotu darbavietu tuvu dzīves vietai u.c.

2.3. Reģistrētais bezdarbs

Ekonomiskās krīzes ietekmē 2009. un 2010.gadā strauji pasliktinājās darba tirgus rādītāji – samazinājās nodarbinātības un ekonomiskās aktivitātes līmenis, pieauga bezdarba līmenis, kā arī bija vērojams straujš kritums gan brīvo, gan aizņemto darba vietu skaitā. Kopš 2011.gada **darba tirgus situācijā** vērojamas pozitīvas tendences un situācija uzlabojas. Arī reģistrētais bezdarbs kopš tā augstākā punkta darba tirgus krīzes periodā 2010.gada martā, kad bezdarba līmenis bija 17,3%, pakāpeniski samazinās un 2013.gada maijā rādītājs nokritās zem 10%. Saskaņā ar NVA sniegto informāciju, 2013.gadā reģistrētais bezdarba līmenis (bezdarbnieku īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā) līdz pat oktobra mēnesim turpināja pakāpeniski samazināties, bet gada nogalē tas saglabājās vienmērīgā 9,5% līmenī, kas ir par 1% mazāk nekā 2012.gada decembra mēnesī (skatīt 2.attēlu). Savukārt vidējais reģistrētā bezdarba līmenis valstī 2013.gada 12 mēnešos, salīdzinājumā ar 2012.gadu, ir krities no 11,3% līdz 9,6%.

Attēls Nr.2

Reģistrētais bezdarba līmenis un bezdarbnieku skaits (31.12.2013.)

Datu avots: NVA

2013.gada 4.ceturkšņa beigās reģistrēto bezdarbnieku kopskaitā bija 56% sievietes (52 295 personas) un 44% vīrieši (41 026 personas), kas var liecināt par sieviešu lielāku aktivitāti darba meklēšanā un tieksmi pilnveidot savu kvalifikāciju (ar NVA pasākumu palīdzību)¹². 2013.gada beigās gandrīz

¹² <http://www.nva.gov.lv/index.php?cid=6&mid=444&txt=459&t=stat>

LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

pusei (48.6%) bezdarbnieku bija zems izglītības līmenis (bez/ar pamatizglītību, ar vispārējo vidējo izglītību), bet bezdarbnieku skaits ar profesionālo izglītību bija 37.3%. Bezdarbnieku kopskaitā 2013.gada decembra beigās 13 080 (14,0%) bija bezdarbnieki ar augstāko izglītību (9265 jeb 71% sievietes un 3823 jeb 29% vīrieši).

Tabula Nr.5

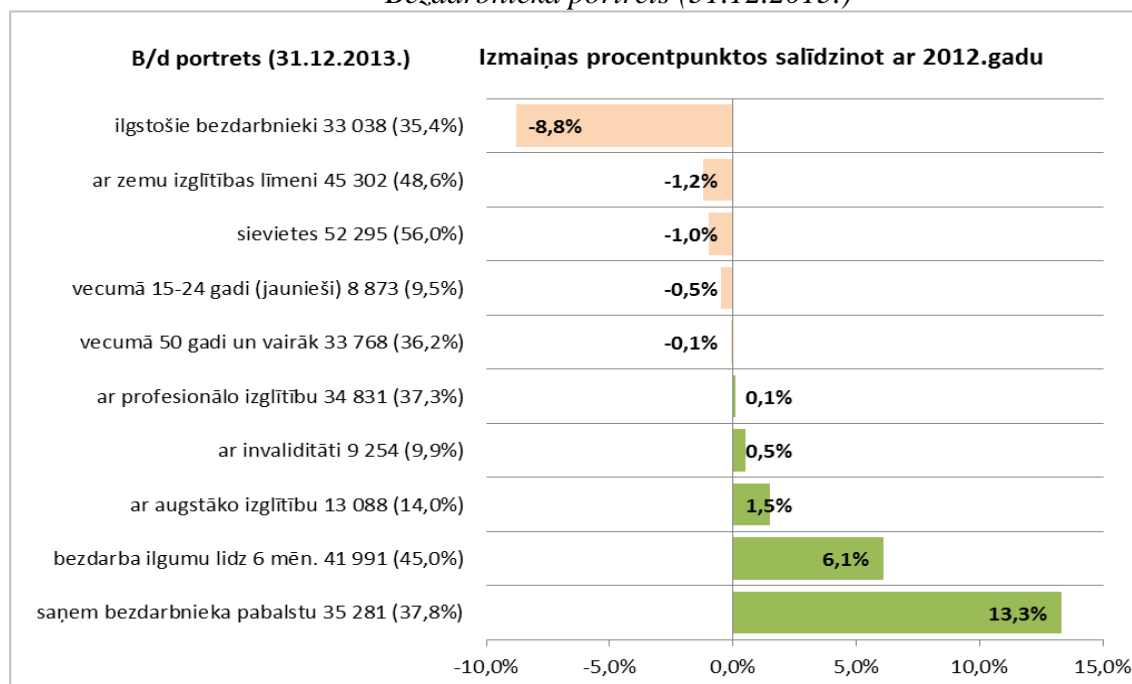
Reģistrētie bezdarbnieki sadalījumā pa vecuma grupām un pēc iegūtās izglītības

<i>Bezdarbnieki sadalījumā pa vecuma grupām (31.12.2013.)</i>	<i>Sievietes</i>	<i>Vīrieši</i>	<i>Bezdarbnieki sadalījumā pēc iegūtās izglītības (31.12.2013.)</i>	<i>Sievietes</i>	<i>Vīrieši</i>
15-24 gadi 8 873 (9,5%)	5 102	3 771	Augstākā 13 088 (14,0 %)	9 265	3 823
25-34 gadi 19 279 (20,7%)	11 615	7 664	Profesionālā izglītība 34 831 (37,3%)	18 119	16 712
35-44 gadi 20 122 (21,6 %)	11 378	8 744	Vidējā vispārējā 24 833 (26,6%)	14 227	10 606
45-54 gadi 25 942 (27,8 %)	13 839	12 103	Pamatizglītība 17 887 (19,2%)	9 281	8 606
55-59 gadi 14 789 (15,8 %)	7 941	6 848	Zemāka par pamata 2 582 (2,8%)	1 348	1 234
60 un vairāk gadi 4 316 (4,6 %)	2 420	1 896			

Datu avots: NVA

2013.gada 4.ceturkšņa beigās no visiem reģistrētajiem bezdarbniekiem lielāko skaitu veidoja personas ar bezdarba ilgumu līdz 6 mēnešiem (45,0%). Kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaitā šādu bezdarbnieku īpatsvars kopš gada sākuma palielinājies par 6,1%. Tāpat palielinājums vērojams arī bezdarbnieku ar bezdarba ilgumu no 6 līdz 12 mēnešiem (par 2,7 %) un bezdarbniekiem ar bezdarba ilgumu 3 un vairāk gadi 0,9%. Samazinājies ir bezdarbnieku īpatsvars ar bezdarba ilgumu 1 līdz 3 gadi, t.i., par 9,7% salīdzinot ar 2012.gada beigām.

Bezdarbnieka portrets (31.12.2013.)

Datu avots: NVA

Vienlaikus pašreizējā darba tirgus situācijā ir identificējamās vairākas reģistrēto bezdarbnieku riska grupas, kurām nepieciešams īpašs atbalsts, lai veicinātu to iekļaušanos darba tirgū.

Lielākā reģistrēto bezdarbnieku riska grupa ir **ilgstošie bezdarbnieki**. 2010.gada beigās ilgstošie bezdarbnieki veidoja 61 331 personas jeb 37,8% bezdarbnieku kopskaitā, savukārt 2011.gada 4.ceturkšņa beigās ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars sasniedza 43,7% jeb 56 934 personas, bet 2012.gada 4.ceturkšņa beigās – 44,5 % jeb 45 981 personas. Tomēr dati par 2013.gada decembra beigām liecina, ka ir vērojams gan ilgstošo bezdarbnieku skaita, gan arī tā īpatsvara samazinājums (ilgstošo bezdarbnieku skaits bija 33 038 personas, kas ir 35,4% no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita).

Lai arī kopš 2011.gada ilgstošo bezdarbnieku skaits samazinās, pieaug to bezdarbnieku skaits, kuru bezdarba ilgums ir 3 gadi un vairāk, kas liecina, ka ilgākā laikā nav bijis iespējams atrisināt sarežģītākos ilgstošā bezdarba iemeslus. Ilgstošo bezdarbnieku sadalījumā pēc bezdarba ilguma vērojams, ka pēc 2007.gada, pieaugot bezdarba līmenim, palielinājās ilgstošo bezdarbnieku skaits, kuri uzskaitē bija no 1 līdz 3 gadiem. No 2010. gada bezdarbnieku sakaitis samazinājās galvenokārt tieši šajā grupā (1 līdz 3 gadi), līdz ar to palielinājies ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars ar bezdarba ilgumu 3 gadi un vairāk, sasniedzot 2013.gada decembra beigās augstāko rādītāju kopš 2007.gada beigām – 46,2%. Salīdzinot ar 2012.gada beigām, ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars, kuri uzskaitē bija ilgāk par 3 gadiem pieaudzis par 11,1%.

Ilgstošo bezdarbnieku sadalījums pēc bezdarba ilguma

Datu avots: NVA

2013.gada decembra beigās gandrīz 2/3 no ilgstošo bezdarbnieku kopskaita ir vecumā 40 gadi un vairāk. Kopš 2012.gada gandrīz uz pusi (47%) samazinājies ilgstošo bezdarbnieku skaits vecumā 15-24 gadi, par 33% vecumā no 25 līdz 50 gadi. Vismazākais ilgstošo bezdarbnieku samazinājums vērojams vecuma grupā 50 gadi un vairāk (par 22%), līdz ar to šajā vecuma grupā vērojams īpatsvara pieaugums – par 4,0 % kopš 2012. gada beigām (par 10,5 % kopš 2010.gada beigām).

2013.gada decembra beigās vairāk nekā pusei (51,9%) ilgstošo bezdarbnieku ir zems izglītības līmenis (bez/ar pamatizglītību, ar vispārējo vidējo izglītību). Šis rādītājs kopš 2012. gada beigām ir pieaudzis par 0,3 %. Krasākas izmaiņas gada griezumā var novērot ilgstošo bezdarbnieku īpatsvaram ar augstāko izglītību (samazinājums par 1,1 %) un ar profesionālo izglītību (pieaugums par 1,0 %). Gada laikā ilgstošo bezdarbnieku skaits ar augstāko izglītību samazinājies par 1 534 personām jeb 36%, ar zemu izglītību (bez/ar pamatizglītību, ar vispārējo vidējo izglītību) par 6 563 jeb 28%, ar profesionālo par 4 684 jeb 26%.

Augsts reģistrētā bezdarba līmenis raksturo arī **gados vecākas (50 gadi un vairāk) personas** (2013.gada jūnijā – 34063 gados vecāki reģistrētie bezdarbnieki, kas ir 36,6% no visiem reģistrētajiem bezdarbniekiem).

NVA 2013.gada decembra beigās reģistrēti 33 768 bezdarbnieki vecumā 50 gadi un vairāk, kas ir 36,2 % no kopējā reģistrētā bezdarbnieku skaita valstī. 2013.gada decembra beigās (47,4%) no reģistrētajiem bezdarbniekiem vecumā 50 gadi un vairāk ir ilgstošie bezdarbnieki, 15,5% bezdarbnieki ar invaliditāti. Vidējais bezdarba ilgums 2013.gada decembra beigās

bezdarbniekiem vecumā 50 gadi un vairāk – 336 dienas (~ 11 mēneši). Šīs vecuma grupas ietvaros īpaši būtiski ir noturēties darba tirgū, jo, zaudējot darbu, izredzes atgriezties darba tirgū ir mazākas nekā citām vecuma grupām.

Salīdzinoši lielu daļu reģistrēto bezdarbnieku veido **jaunieši** (2013.gada decembrī – 8 873 reģistrētie jaunieši bezdarbnieki, kas ir 9,5% no visiem reģistrētajiem bezdarbniekiem). Kā galvenie bezdarba iemesli uzskatāmi darba tirgum nepietiekams izglītības līmenis (izglītības līmenis, kas ir zemāks par pamatizglītību, pamatizglītība vai vidējā vispārējā izglītība), kā arī darba pieredzes trūkums atbilstošā profesijā. Tomēr uzmanība vēršama uz faktu, ka jauniešu bezdarba ilgums ir vidēji īsāks nekā vidējais reģistrēto bezdarbnieku bezdarba ilgums, kā arī jauniešu darbā iekārtošanās rādītāji pēc nodarbinātības un apmācību pasākumu pabeigšanas ir vidēji par 5 procentpunktiem labāki par citām bezdarbnieku grupām. Jāatzīmē, ka 15-24 gadus vecu jauniešu īpatsvars reģistrēto bezdarbnieku vidū turpina pakāpeniski samazināties (2010.gada 4.ceturkšņa beigās – 14,3%, 2011.gada 4.ceturkšņa beigās – 11,8%, 2012.gada 4.ceturkšņa beigās – 10 % un 2013.gada 4.ceturkšņa beigās – 9,5%).

Ar grūtībām pašu spēkiem iekļauties darba tirgū saskaras arī **personas ar invaliditāti**. To skaita īpatsvars reģistrēto bezdarbnieku vidū palielinās (no 7,6 procentpunktiem 2011.gada 4.ceturkšņa beigās un 9,4 procentpunktiem 2012.gada 4.ceturkšņa beigās līdz 9,9 procentpunktiem 2013.gada 4.ceturkšņa beigās (absolūtos skaitļos personu ar invaliditāti skaits ir samazinājies no 9939. tūkst. 2011.gadā uz 9254. tūkst. 2013.gadā, kas ir saistīts ar kopējā bezdarba līmeņa samazināšanos). Nespēja iekļauties darba tirgū liedz iegūt ekonomisko neatkarību, kā arī veicina sociālās atstumtības risku. Tajā pašā laikā svarīgi vērst uzmanību uz faktu, ka reģistrētā bezdarba līmeņa pieaugums ir saistāms arī ar personu ar invaliditāti pieaugušo aktivitāti un vēlmi iesaistīties NVA piedāvātajos pasākumos, kas mērķēti tieši šai bezdarbnieku grupai.

Līdzās tradicionālajām iedzīvotāju grupām, kas ir pakļautas sociālās iekļaušanās riskiem, pastāv vairākas specifiskas grupas ar individuāliem riska faktoriem, kas veicina augstu bezdarbu. Galvenās problēmas, kas uzskatāmas par šķērslī iesaistei darba tirgū ir hroniskas slimības, darba tirgum nepietiekams izglītības līmenis, kā arī dažādas atkarības.

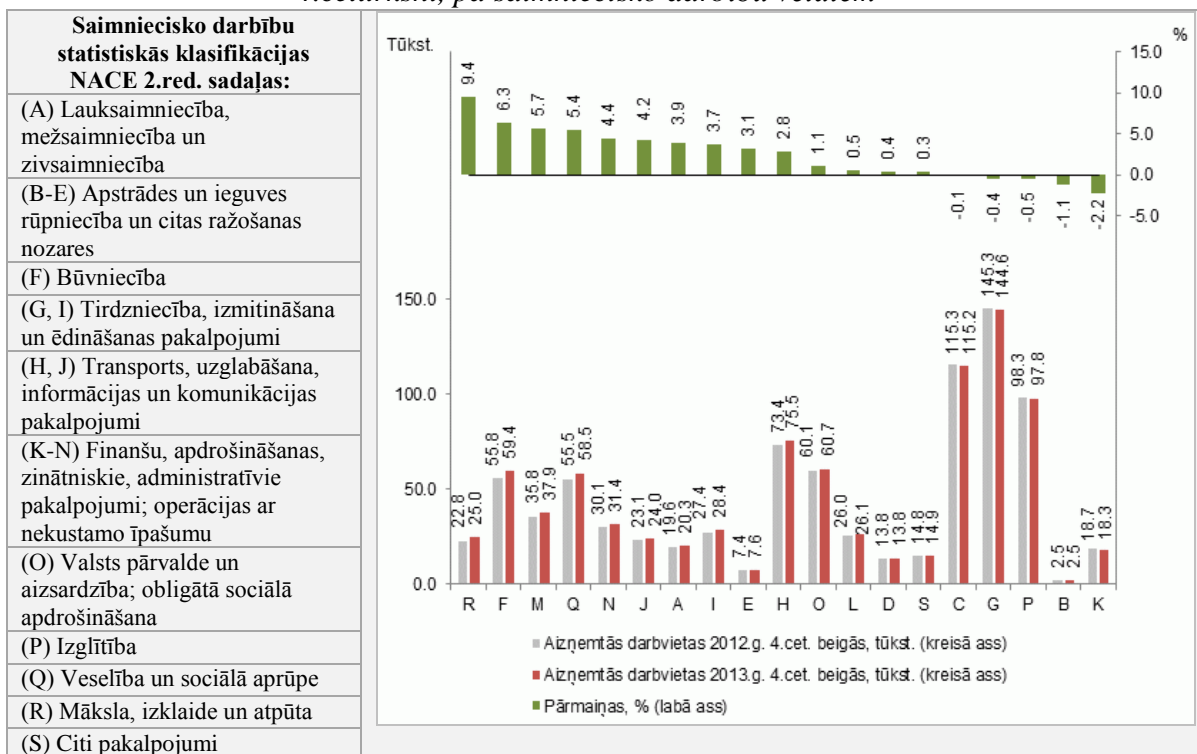
2.4. Darba devēju pieteiktās brīvās darba vietas

Aizņemto darbvieta skaits valstī pērnā gada beigās bija 862 tūkstoši, un, salīdzinot ar attiecīgo laika posmu pirms gada, tas ir palielinājies par 16,3 tūkstošiem jeb 1,9%. Decembra beigās privātajā sektorā bija par 15,4 tūkst. jeb 2,8% vairāk aizņemto darbvieta nekā pirms gada, sasniedzot 575,4 tūkst., bet sabiedriskajā sektorā aizņemto darbvieta skaits palielinājās par 0,8 tūkst. jeb 0,3%, palielinoties līdz 286,6 tūkst.

Aizņemto darbviētu skaits 2013.gadā visstraujāk palielinājās mākslas, izklaides un atpūtas nozarē – par 9,4% (pieaugums par 2,2 tūkst.), būvniecības nozarē – par 6,3% (3,5 tūkst.), profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarē – par 5,7% (2,0 tūkst.). 2013.gada aizņemto darba vietu skaits sadalījumā pa nozarēm ir atspoguļots 6.tabulā.

Tabula Nr.6

Aizņemto darbviētu skaita pārmaiņas 2013.gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar 2012.gada 4.ceturksni, pa saimniecisko darbību veidiem*

Datu avots: CSP

2013.gadā profesiju pamatgrupās aizņemto darbviētu skaits visstraujāk palielinājās vecāko speciālistu pamatgrupā – par 11,2% (pieaugums par 14,7 tūkst.), kā arī iekārtu un mašīnu operatoru pamatgrupā – par 7,9% (5,6 tūkst.) un vadītāju pamatgrupā – par 7,2% (5,6 tūkst.). Savukārt visstraujākais aizņemto darbviētu skaita samazinājums bija kvalificētu strādnieku – par -7,7% (8,1 tūkst.) un speciālistu pamatgrupā - par -7,7% (8,1 tūkst.). 2013.gada aizņemto darba vietu skaits sadalījumā pa profesiju pamatgrupām ir atspoguļots 5.attēlā.

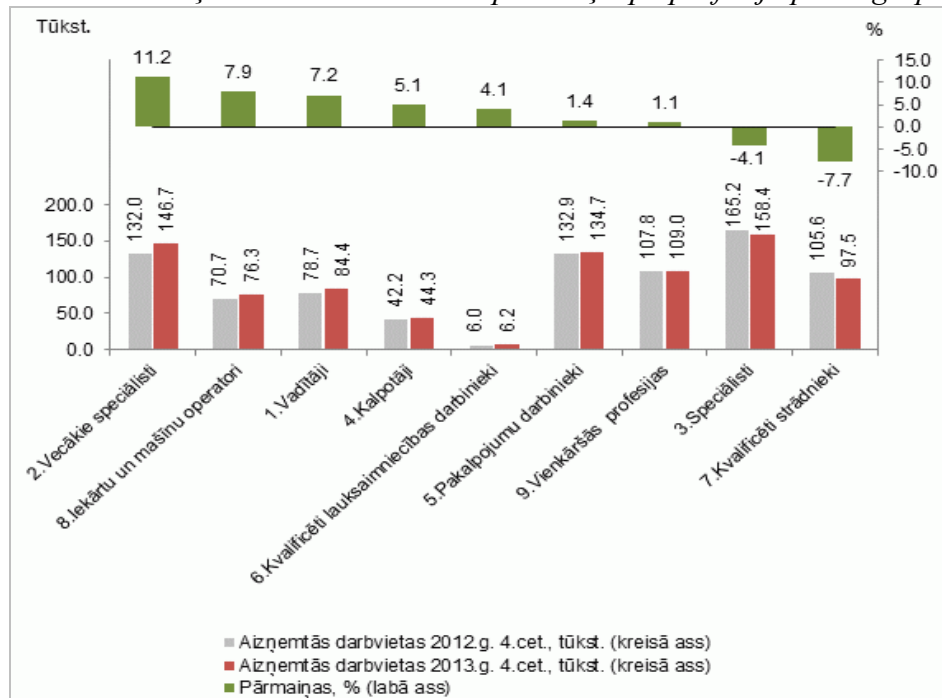
Lielākais bezdarbnieka statusa piešķiršanas skaits 2013.g. janvārī – decembrī sadalījumā pēc pēdējās nodarbošanās bija sekojošās profesijās: mazumtirdzniecības veikala pārdevējs – 5 117, palīgstrādnieks – 4 965, apkopējs – 2 543, pārdevējs konsultants – 1 853, būvstrādnieks – 1 475, pavārs – 1 436, automobiļa vadītājs – 1 379.

Aizņemto darba vietu analīze ļauj secināt, ka darba tirgū lielākais pieprasījums ir profesiju pamatgrupās – speciālisti, vecākie speciālisti un

pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki (skatīt 5.attēlu), kuru pienākumu veikšanai pārsvarā ir nepieciešams augstāks izglītības līmenis nekā vidējā izglītība, bet visvairāk bezdarbnieku iepriekš ir bijuši nodarbināti vienkāršās profesijās, kur izglītības līmenim nav noteicoša nozīme. Līdz ar to ir nepieciešams veicināt izglītības līmeņa un kvalifikācijas celšanu, kā arī jaunu prasmju apgūšanu bezdarbnieku un nodarbināto vidū. Turklāt jāņem vērā, ka arī vienkāršākās profesijās tiek izvirzītas papildus prasības, ko nosaka tehnoloģisko procesu attīstība.

Attēls Nr.5

Aizņemto darbvieta skaita pārmaiņasp profesiju pamatgrupām

Datu avots: CSP

Reģistrēto darba vietu vidū 2013.gada decembrī vislielākais pieprasījums bija profesiju grupā kvalificēti strādnieki un amatnieki – 1 531 brīva darba vieta. Salīdzinoši liels pieprasījums bija arī pēc pakalpojumu un tirdzniecības darbiniekiem (696 brīvas darba vietas) un iekārtu un mašīnu operatoriem un izstrādājumu montieriem (654 brīvas darba vietas).

Tāpat salīdzinoši liels brīvo darba vietu skaits ir reģistrēts vienkāršām profesijām. Šāda situācija skaidrojama ar faktu, ka zemākas kvalifikācijas profesijās notiek samērā liela darbinieku rotācija, ko veicina zems atalgojums un salīdzinoši sliktāki darba apstākļi. Tas atspoguļojas arī statistikā par jaunām darba vietām (skatīt 7.tabulu).

Tabula Nr.7

Brīvo darbvietu skaits sadalījumā pa profesiju grupām (pēc LR profesiju klasifikatora)
2013.gada IV beigās

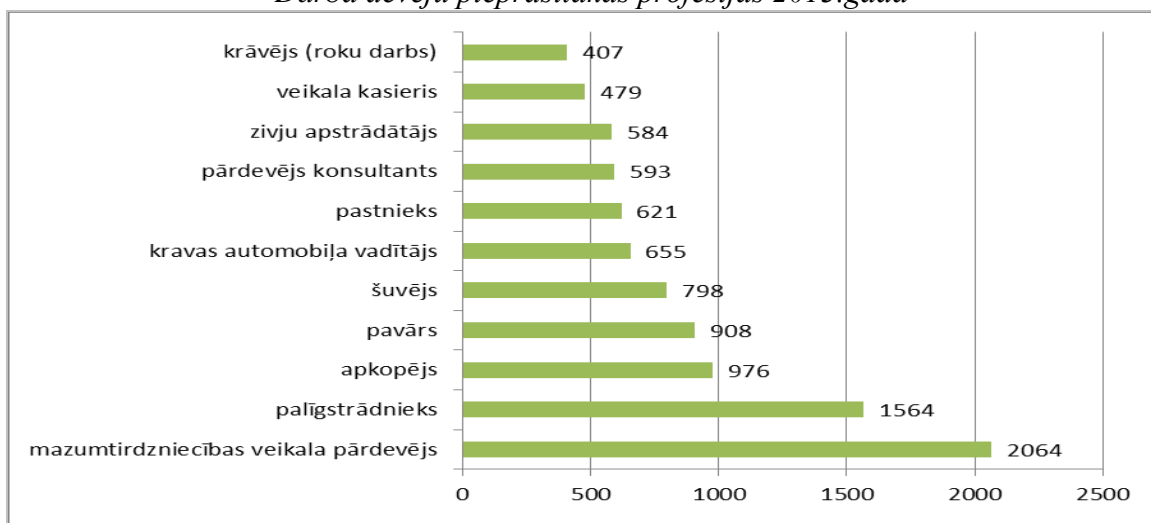
Profesiju pamatgr. Nr.	Profesiju pamatgrupas nosaukums	Brīvo darbvietu skaits 2013.g. decembra beigās
0	Nacionālo bruņoto spēku profesijas	0
1	Vadītāji	67
2	Vecākie speciālisti	465
3	Speciālisti	312
4	Kalpotāji	272
5	Pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki	696
6	Kvalificēti lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	24
7	Kvalificēti strādnieki un amatnieki	1531
8	Iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri	654
9	Vienkāršās profesijas	323

Datu avots: NVA

Arī no desmit profesijām, kurās pēdējos trīs gados NVA reģistrētas visvairāk brīvās darba vietas, sešas ir zemākas kvalifikācijas profesijas. Profesijas, kurās visvairāk tika meklēti darbinieki ir – krāvējs (roku darbs) (9. profesiju pamatgrupa), veikala kasieris (4. profesiju pamatgrupa), zivju apstrādātājs (7.profesiju pamatgrupa), pārdevējs konsultants (5.profesiju pamatgrupa), pastnieks (4.profesiju pamatgrupa), kravas automobiļa vadītājs (8. profesiju pamatgrupa), šuvējs (7. profesiju pamatgrupa), pavārs (5. profesiju pamatgrupa), apkopējs (9. profesiju pamatgrupa), palīgstrādnieks (9.profesiju pamatgrupa), mazumtirdzniecības veikala pārdevējs (5. profesiju pamatgrupa).

Attēls Nr.6

Darba devēju pieprasītākās profesijas 2013.gadā

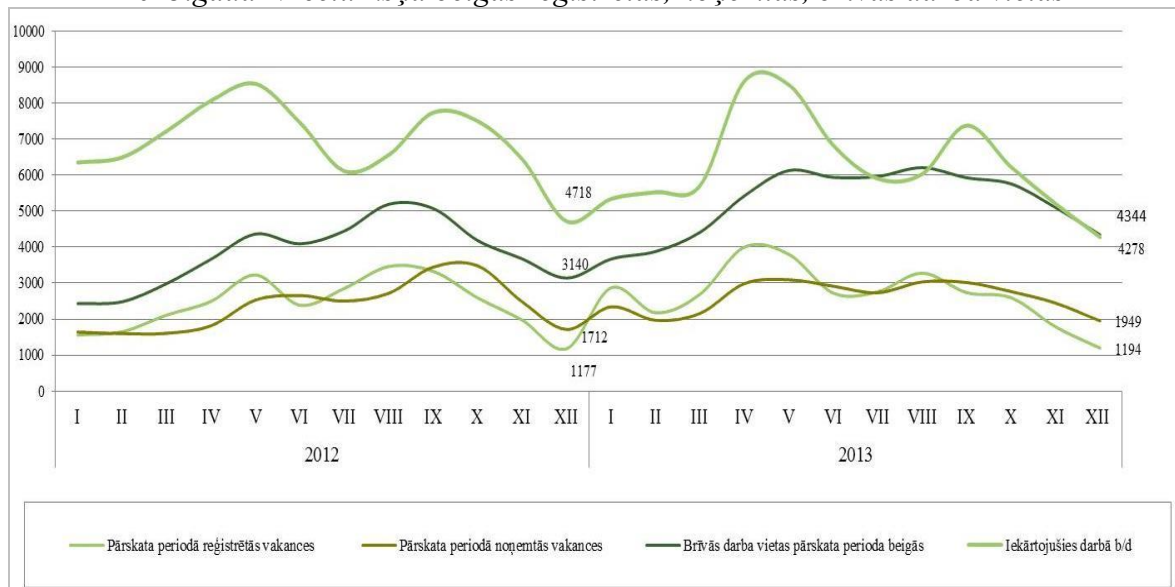

Datu avots: NVA

2013.gada decembrī, salīdzinot ar 2012.gada attiecīgo periodu, darbā iekārtojušos skaits samazinājies par 440. Savukārt brīvo darbvieta skaits palielinājies par 1 204 (skatīt 7.attēlu). Līdz ar to ir iespējams secināt, ka valstī pagājušajā gadā, salīdzinot ar 2012.gadu, ir visai ievērojami pieaudzis vakanču skaits, taču darbā iekārtošanās rādītāji ir samazinājušies, kas var liecināt par atsevišķās nozarēs vērojamu darbaspēka iztrūkumu.

Attēls Nr. 7

2013.gada IV ceturkšņa beigās reģistrētās, noņemtās, brīvās darba vietas

Datu avots: NVA

Uz katru brīvo darbvieta 2013.gada decembrī pretendēja 21 bezdarbnieks. Salīdzinot ar 2012. gadu, šis rādītājs ir ievērojami uzlabojies, jo 2012.gada 4.ceturkšņa beigās valstī uz katru brīvo darbvieta pretendēja 33 bezdarbnieki. NVA decembra beigās bija reģistrētas 4344 brīvās darbvietas (skatīt 8.tabulu), salīdzinot ar attiecīgo laika periodu pirms gada, brīvo darbvietu skaits ir palielinājies par 1204 darbvietām.

Tabula Nr.8

Brīvo darbvietu skaits perioda beigās

Gadi	Mēneši											
	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jūn	Jūl	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2008	17662	14463	13111	12535	12517	11444	10321	11001	8304	6762	5337	3205
2009	2549	2477	1895	2409	2353	1998	2027	1875	1856	1836	1796	1389
2010	1594	1560	1696	2111	2533	2672	3279	3551	3395	3237	2837	2259
2011	2391	2234	2556	3264	3738	3674	4142	4508	3726	3452	3025	2512
2012	2430	2482	2987	3665	4364	4094	4448	5192	5073	4183	3675	3140
2013	3669	3878	4411	5425	6130	5938	5964	6209	5928	5758	5099	4344

Datu avots: NVA

NVA reģistrētās brīvās darbvietas 2013.gada decembra beigās sadalījumā pa nozarēm (lielākais skaits): Apstrādes rūpniecībā (C) – 1 681, Transports un uzglabāšana (H) – 579, Vairumtirdzniecība un

mazumtirdzniecība; Autobiļu un motociklu remonts (G) – 458, Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi (I) – 202, Informācijas un komunikācijas pakalpojumi (J) – 184, Būvniecība (F) – 183. Vislielākais brīvo darbvietu skaits ir kvalificētiem strādniekiem un amatniekiem.

2013.gada janvārī - decembrī NVA reģistrētas 32 610 vakances, bet noņemtas 31 046 vakances, darbā iekārtojušies 75 541 (ar darbiekārtosānās ceturkšņa pārrēķinu pēc VID ziņām).

NVA apkopo arī statistiku par darba devēju plāniem attiecībā uz darbaspēka palielinājumu vai samazinājumu. Darba devēju saņemtajās prognozēs par darbinieku skaita samazinājumu sadalījumā pa profesijām/amatiem, vislielākais samazinājums tika plānots šādās profesijās: informācijas ievadīšanas operators, kravas autobihilu vadītājs, apkopējs, alus, vīna un citu dzērienu ražošanas iekārtu operators, konteineru /pildīšanas iekārtas operators. Savukārt darbinieku skaita palielinājums 2014.gadā tika plānots šādās profesijās: telefonists, loģistikas speciālists.

Kā visbiežākos iemeslus darbinieku skaita samazināšanai darba devēji min: darba attiecību pārtraukšana no darbinieka puses, darbam nepieciešamo prasmju neatbilstība, izglītības vai kvalifikācijas neatbilstība u.c. iemesli.

Atbilstoši pētījumam „Darba tirgus īstermiņa prognozes 2014.gada 1.pusgamam”¹³ profesiju grupas, kurās tiek prognozēts lielākais darbaspēka pieprasījuma pieaugums ir 2014.gada pirmajā pusgadā (Latvijā, visās nozarēs kopā) ir: citur neklasificēti būvnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki, krāsotāji un tiem radniecīgu profesiju strādnieki, namdari un būvgaldnieki, smago kravas autobihilu ar piekabēm un autovilcienu vadītāji, jauktu lauksaimniecības kultūru un lopkopības fermu strādnieki, citur neklasificēti inženieri, politikas pārvaldības vecākie speciālisti, biroju, viesnīcu un citu telpu apkopēji, mūrnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki, citur neklasificēti komercpakalpojumu jomas speciālisti, veikalu pārdevēji un pārdevēju palīgi, tirdzniecības pārstāvji, arhitekti, mehānisko transportlīdzekļu mehāniķi un remontatslēdznieki, krāvēji, administratīvie un finanšu vadītāji, elektroinženieri, lauksaimniecības kultūru audzēšanas saimniecības strādnieki, programmētāji, citur neklasificēti izglītības jomas vecākie speciālisti.

Savukārt profesiju grupas, kurām tiek prognozēts lielākais darbaspēka pieprasījuma kritums 2014.gada pirmajā pusgadā ir: viesmīļi, raktuvju un karjeru strādnieki, būvniecības jomas vadītāji, ēku būvniecības strādnieki, jauktu lauksaimniecības kultūru audzētāji, telekomunikāciju tehniskās attīstības speciālisti, citur neklasificēti kalpotāji, viesnīcu administratori, elektrisko un elektronisko iekārtu un izstrādājumu montieri, dārzkopības strādnieki, ēku būvnieki, citur neklasificēti klientu informēšanas darbinieki, elektronikas speciālisti, bārmeņi, grāmatveži, informācijas tehnoloģiju

¹³ NVA, Darba tirgus īstermiņa prognozes 2014.gada 1.pusgamam,

LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

uzstādītāji un apkalpotāji, citur neklasificēti datu bāzu un tīklu vecākie speciālisti, sociālā darba un konsultāciju vecākie speciālisti, inženierbūvju strādnieki.

Pētījumā secinātais par jaunu darba vietu izveidošanos liecina, ka līdzīgi kā iepriekšējos periodos arī šoreiz saglabājas tendence, ka, lai gan preču un pakalpojumu pieprasījumam tiek prognozēts neliels pieaugums tuvāko 6 mēnešu laikā, tomēr jaunu darba vietu izveidošanas un jaunu darbinieku pieņemšanas prognozes vairāku pētījumu periodu griezumā turpina samazināties. Pēdējā darba devēju aptaujā tikai 12% respondentu norādīja, ka tuvāko 6 mēnešu laikā uzņēmumā tiek plānots palielināt darbinieku skaitu un veidot jaunas darbavietas, kurām līdz šim vakances nav bijušas. Salīdzinājumam - 2013.gada 1.pusgada darba devēju aptaujā šo respondentu īpatsvars bija 14%, bet 2012.gada 2.pusgada un 1.pusgada darba devēju aptaujās attiecīgi tie bija 23% un 30% respondentu.

2014.gada 1.pusgada laikā, 69% darba devēju, kas plāno palielināt darbinieku skaitu savos uzņēmumos, to darīs uzņēmuma saimnieciskās darbības paplašināšana rezultātā. Tāpat būtiski iemesli jaunu darba vietu izveidošanai ir jaunas amata pozīcijas izveidošana (15%) un sezonas darbu uzsākšana (15% respondentu). Turklāt jāatzīmē, ka atbilstoši NVA veiktajām darba devēju aptaujām darba tirgū pieprasījums ir pēc elastīgiem un kompetentiem darbiniekiem, kuri gatavi vienlaicīgi veikt vairāku darbu pienākumus un kuriem papildus profesijas specifiskajām nepieciešamajām zināšanām piemīt arī kāda no pamata kompetencēm, piemēram, svešvalodu zināšanas.

3. Darba tirgus attīstības prognozes

Nosakot profesijas, pēc kurām būs pieprasījums 2013.gadā, ir jāņem vērā ES prognozes un rekomendācijas prasmju pilnveidošanai. ES prognozes un rekomendācijas par nākotnes darba vietu izveidi un tām nepieciešamo zināšanu, prasmju un kompetenču attīstību sagatavo EK Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts, Eurofound, CEDEFOP un citas ES līmeņa institūcijas un pētniecības institūti.

2012.gadā CEDEFOP sadarbībā ar EK ir izstrādājis instrumentu nākotnē nepieciešamo prasmju prognozēšanai - *Skills Panorama*, kurš sniedz informāciju un datus, lai:

- palīdzētu uzlabot prasmju novērtēšanas un prognožu veicēju kapacitāti;
- informētu par nākotnē nepieciešamām prasmēm, palīdzot politikas veidotājiem pieņemt atbilstošus lēmumus, lai nodrošinātu izglītības piedāvājuma atbilstību darba tirgus prasībām, kā arī veicinātu darba tirgus piedāvājuma un pieprasījuma saskaņošanu ES līmenī.

Lai plašāk informētu *Skills Panorama* lietotājus ir izveidota publiska tīmekļa vietne (<http://euskillspanorama.ec.europa.eu/>), kuras galvenie uzdevumi ir:

- darboties kā centrālajam datu piekļuves punktam par prasmju tendencēm profesijās un nozarēs nacionālajā un ES līmenī;
- nodrošināt Eiropas perspektīvu par tendencēm darbaspēka piedāvājumā, pieprasījumā, kā arī par nesakritībām starp darba spēka piedāvājumu un pieprasījumu.

Skills Panorama mājas lapā informācija ietverta sadalījumā pa profesijām, nozarēm, dalībvalstīm, kā arī nepieciešamajām prasmēm. Lai apkopotu un prognozēm iegūtu nepieciešamos datus, tiek izmantoti gan Eiropas līmeņa pētījumi (*Labour Force survey, European Vacancy and Recruitment report, Manpower talent shortage surveys etc.*), gan nacionāla līmeņa pētījumi un prognozes. Piemēram, Latvijas gadījumā portālā iekļautas EM sagatavotās vidēja un ilgtermiņa darba tirgus prognozes.

Balstoties uz 2013.gada novembra Eiropas vakanču monitoringa rezultātiem, 2013.gada pirmajā ceturksnī kopējais brīvo darba vietu indekss bija tādā pat līmenī, kāds tas bija vērojams 2012.gada pirmajā ceturksnī jeb 74% (indekss tiek rēķināts ņemot vērā 2008.gada 1.ceturkšņa brīvo vakanču skaitu kā 100% vienību starp ES 15 apsekotajām dalībvalstīm, t.sk. arī Latviju), kas absolūtos skaitļos nozīmē 1,7 miljoni brīvo darba vietu¹⁴. Līdz ar to ir iespējams secināt, ka, neskatoties uz dažām sezonāla rakstura svārstībām starp 2012.gada ceturkšņiem un publiskā sektora „atveseļošanos”, nav vērojami būtiski vakanču skaita pieaugumi ES. Tādējādi brīvo vakanču skaits saglabājies ievērojami mazāks nekā 2008.gada sākumā. Brīvās darba vietas 2013.gada pirmajā ceturksnī palielinājās Latvijā (4 100 jaunas darba vietas),

¹⁴ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=955&langId=en>

LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

Ungārijā, Rumānijā un Apvienotajā Karalistē. Savukārt viskrasākais brīvo darba vietu skaita samazinājums par 76% bija vērojams Kiprā. Līdzīgi Latvija uzrāda arī augstāko brīvo darba vietu palielinājumu 2013.gada 1.ceturksnī starp ES 18 dalībvalstīm, ko ir reģistrējušas to nodarbinātības aģentūras.

Profesijas, kurās darbinieku ziņā bija vērojams visaugstākais pieaugums Eiropas līmenī 2013.gada 1.ceturksnī, tūlīt pēc pamatskolas un pirmsskolas vecuma bērnu skolotājiem bija biznesa pakalpojumu un pārvaldes vadītāji, lietojumprogrammu izstrādātāji un analītiķi, individuālās aprūpes darbinieki, finanšu pārdošanas speciālisti.

2012. gadā ES gandrīz viens miljons cilvēku tika pieņemti darbā veselības aprūpes nozarē¹⁵. Laika posmā no 2008.gada līdz 2012.gadam nodarbinātība ES šajā nozarē pieauga par gandrīz 2 %. Pieprasījums pēc darbaspēka veselības aprūpē ir saistīts ar iedzīvotāju novecošanos, tehniskiem un medicīniskiem uzlabojumiem, to, ka cilvēki kļuvuši prasīgāki attiecībā uz pakalpojumu kvalitāti, kā arī pieaug pieprasījums pēc profilaktiskās aprūpes.

Darbā pieņemto cilvēku skaits 2013. gada pirmajā ceturksnī samazinājās vairumā no galveno kategoriju profesijām, galvenokārt tas tika novērots vidējās kvalifikācijas profesijās. Augstākās kvalifikācijas darba vietu skaits 2013.gada 1.ceturksnī palielinājās galvenokārt privātā sektora nozarēs kā IKT, administratīvā, finanšu un arhitektūras. Savukārt starp valstu nodarbinātība aģentūrām vislielākais vakanču skaita pieaugums bija vērojams medicīnas māsām.

Neskatoties uz dažādo situāciju ES dalībvalstu darba tirgos - gan augstu bezdarba līmeni, gan ļoti zemu, *Manpower talent shortage surveys* ietvaros veiktajā aptaujā dalībvalstu darba devēji izteikuši grūtības atrast sev piemērotu darbaspēku, kas var liecināt par dažādiem iemesliem, gan par prasmju un zināšanu neatbilstību darba tirgus vajadzībām, gan vakanču un pieejamā darba spēka ģeogrāfisko nesakritību, gan darba ņēmēju prasībām neatbilstošu darba apstākļu dēļ¹⁶.

Manpower talent shortage surveys 2013.gada darba devēju veiktajā aptaujā tika noskaidrotas tās profesijas, kurās ir vissarežģītāk atrast darbaspēku. Tās ir: kvalificēti amatnieki; inženieri; tirdzniecības pārstāvji, tehnoloģiju jomu speciālisti, grāmatveži un finansisti; iestāžu vadītāji; IT jomu speciālisti; autovadītāji; sekretāri, asistenti, biroju vadītāji; strādnieki. Savukārt galvenais iemesls, kuru dēļ darba devējiem ir sarežģījumi aizpildīt brīvās vakances jeb atrast nepieciešamos speciālistus ir darbinieku profesionālo jeb tehnisko iemaņu trūkums, kuru kā noteicošo atzīmējuši 34% respondentu, kam seko kadru trūkums (32%) un pieredzes trūkums (24%). Tāpat 19% aptaujāto norāda uz darba iemaņu trūkumu (valoda, sociālās,

¹⁵ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-821_lv.htm

¹⁶ http://www.manpowergroup.com/wps/wcm/connect/587d2b45-c47a-4647-a7c1-e7a74f68fb85/2013_Talent_Shortage_Survey_Results_US_high+res.pdf?MOD=AJPERES
LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

komunikāciju u.c. prasmes), bet 11% respondentu min, ka darbinieki vēlas saņemt lielāku atalgojumu par to, kas tiek piedāvāts konkrētajā darba vietā.

Papildus EK šobrīd ir izstrādājusi Eiropas iemaņu, prasmju un profesiju klasifikāciju (ESCO) (ESCO, pieejams: <https://ec.europa.eu/esco/home>). ESCO plānota kā daudzvalodu klasifikāciju sistēma, veicinot apmaiņu ar CV un darba piedāvājumiem, kuri tiek glabāti dažādās IT sistēmās. Plānots, ka ESCO palīdzēs tādiem tiešsaistes darba portāliem kā Eiropas darba mobilitātes portāls (EURES) atrast darba meklētājiem atbilstošus darbus ES. Tāpat tiek paredzēts, ka šis rīks palīdzēs atrast atbilstošus darba piedāvājumus, kas būs rakstīti citā valodā nekā darba meklētāja CV. ESCO klasifikācija būs vērsta uz individuālo iemaņu un prasmju kategorizēšanu, jo gan darba tirgū, gan mācību nozarē galvenais uzsvars tiek pārvirzīts uz individuālo iemaņu un prasmju profiliem.

Arī Latvijā, veicot turpmāk darba tirgus prognozes, *Skills panorama* varētu būt viens no instrumentiem, kur meklēt nepieciešamos datus, īpaši salīdzinošos datus par ES valstīm kopumā, kas, protams, ietekmē Latvijas darba tirgus situāciju, jo esam viena no darbaspēka „donorvalstīm”, līdz ar to jāreķinās, ka darbaspēka aizplūšanas risks ir nozarēs, kur ES dalībvalstīs trūkst darbaspēks (piemēram, veselības, kā arī informāciju tehnoloģiju nozares).

3.1. Darba tirgus prognoze 2014. gadam

Neskatoties uz pozitīvajiem makroekonomikas rādītājiem, jāņem vērā, ka Latvijas ekonomikas attīstība ir ļoti cieši saistīta ar ārējās ekonomiskās vides attīstību. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2013.gadā reālais IKP ES varētu pieaugt par 1,3%, bet Eirozonā IKP pieaugumu 2014.gadam prognozē par 1,1%. Latvijai EK 2014.gadam prognozē IKP pieaugumu 4,1% apmērā, taču jāņem vērā, ka Latvijas izaugsmi var ietekmēt arī ES dalībvalstu fiskālās un finanšu sektora problēmas.

Latvijas ārējo tirdzniecības partnervalstu ekonomikas attīstības prognozes nākamajam gadam Zviedrijai (+2,5%) un Vācijai (+1,8%), kā arī mūsu kaimiņvalstīm – Lietuvai (+3,6%), Igaunijai (+4%) ir salīdzinoši pozitīvākas, nekā ES kopumā¹⁷.

EM IKP izaugsmi 2014.gadam prognozē 4,5% apmērā. Vienlaikus, neuzlabojoties ekonomiskajai situācijai ārējā vidē, Latvijas IKP pieauguma temps 2014.gadā varētu būt arī lēnāks.¹⁸

2013.gada rudenī, saskaņā ar starptautisko metodoloģiju¹⁹, EK ir publiskojusi savas bezdarba līmeņa prognozes ES dalībvalstīm. Atbilstoši EK

¹⁷ http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2013_autumn_forecast_en.htm

¹⁸ Ekonomikas ministrijas Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību 2013. gada jūnijā http://www.em.gov.lv/images/modules/items/tsdep/zin_2013_1/2013_jun.pdf

prognozēm, 2014.gada vidējais bezdarba līmenis Latvijā varētu būt 10,3%, 2015.gadā – 9,0% apmērā.

Atbilstoši EM prognozēm, turpmākajos gados darba meklētāju skaits pakāpeniski samazināsies – 2014.gadā sasniedzot 96,3 tūkst. un 2015.gadā – 87,6 tūkst²⁰. Tāpat EM prognozes par 2014. gadu liecina, ka saglabāsies stabils nodarbinātības pieaugums, tomēr tas visdrīzāk būs lēnāks nekā 2013. gadā. Sagaidāms, ka 2014. gadā nodarbināto skaits varētu palielināties par aptuveni 2% jeb vidēji 17 tūkst., salīdzinot ar 2013. gadu. Kopumā 2014. gadā nodarbināto skaits palielināsies līdz vidēji 911,2 tūkst. Savukārt Finanšu ministrija prognozē, ka nodarbināto skaits 2014.gadā sasniegs 904,6 tūkst.

Paredzams, ka darba meklētāju skaits 2014. gadā varētu samazināties par 20% (24 tūkst.), savukārt bezdarba līmenis samazināsies līdz 9,6% vidēji gadā (skatīt 9.tabulu).

Tabula Nr.9

Tautsaimniecības attīstības un darba tirgus prognozes līdz 2017.gadam

Rādītājs	Gads					
	2012	2013	2014p	2015p	2016p	2017p
IKP pieaugums, %	5,2	4,2 (n)	4,5	4,2	4,0	4,0
Iedzīvotāju skaits (15-74), tūkst.	1560,0	1536,1	1511,5	1491,0	1474,5	1459,3
Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits 15-74, tūkst.	1030,7	1014,2	1007,5	1006,5	1004,8	1003,2
līdzdalības līmenis, %	66,1	66,0	66,7	67,5	68,1	68,8
Nodarbināto skaits 15-74, tūkst.	875,6	893,9	911,2	918,9	924,5	930,0
- nodarbināto pieaugums, %	1,6	2,1	1,9	0,9	0,6	0,6
- nodarbinātības līmenis, %	56,1	58,2	60,3	61,6	62,7	63,7
Darba meklētāju skaits 15-74, tūkst	155,1	120,3	96,3	87,6	80,4	73,2
- bezdarba līmenis %	15,0	11,9	9,6	8,7	8,0	7,3
n – novērtējums p – prognoze						

Datu avots: EM prognozes, CSP dati

3.2. EM darba tirgus vidējā un ilgtermiņa prognozes

Viens no datu avotiem, uz kura pamata Izglītības un zinātnes ministrija (attiecībā uz audzēkņu uzņemšanu augstākās un profesionālās izglītības iestāžu programmās) un LM apmācību komisija (attiecībā uz bezdarbnieku un darba meklētāju apmācībām) pieņem lēmumu, ir EM izstrādātās darba tirgus

²⁰ http://www.em.gov.lv/images/modules/items/tsdep/darba_tirgus/EMZino_21062013.pdf
LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

vidēja un ilgtermiņa prognozes²¹. Darba tirgus piedāvājuma tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozes izriet no:

- detalizētām demogrāfijas prognozēm;
- līdzdalības līmeņu prognozēm dažādās iedzīvotāju vecuma grupās;
- esošā darbaspēka sadalījuma pēc vecuma, profesionālās pieredzes (esošās vai iepriekšējās profesijas), iegūtās izglītības;
- esošās izglītības sistēmas un izglītības piedāvājuma (studējošo skaita, kopējo un budžeta vietu sadalījuma pa izglītības līmeņiem un jomām).

Latvijas ekonomiskās priekšrocības galvenokārt balstās uz zemām darbaspēka izmaksām un zemo tehnoloģiju nozarēm. Tajā pašā laikā darbaspēka izmaksu pieaugums ir neizbēgams izaugsmes un atvērtā darba tirgus dēļ. Tas nozīmē, ka Latvija var zaudēt konkurētspēju zemu izmaksu segmentos ātrāk nekā iegūt priekšrocības augstākas pievienotās vērtības produktu ražošanā. Lai izvairītos no zemu ienākumu „slazda” turpmākas reformas ir nepieciešamas, lai sekmētu pāreju no zemas uz vidēju un augstu tehnoloģiju nozarēm. Līdz ar to pieaug nepieciešamība veidot efektīvu Nacionālo industriālo politiku, kuras uzmanības centrā būtu uz eksportu vērsto nozaru attīstība un tautsaimniecības struktūras maiņa par labu šīm nozarēm. Šai politikai jānodrošina uz ārējo pieprasījumu orientētu nozaru konkurētspējas un eksporta ienesīguma palielināšana, tādējādi veicinot valsts kopējo ienākumu pieaugumu.

Nemot vērā, ka Latvijas tautsaimniecības turpmākā attīstība būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību. Tautsaimniecības attīstības scenārijs paredz harmonisku globālās ekonomikas attīstību, t.sk. stabilu ES attīstību un ekonomisko izaugsmi vidējā un ilgtermiņā. Latvijas tautsaimniecības attīstības scenārijā pieņemts, ka Latvija līdz 2020.gadam sekmīgi realizē izaugsmes potenciāla stiprināšanas struktūrpolitiku, vienlaikus pieņemot, ka globālās ekonomikas un ES attīstība ir stabila, kas ļauj Latvijai vidēji ik gadu līdz 2020.gadam palielināt IKP apjomu vismaz par 4-5%. Tuvojoties ES vidējam līmenim, nākošā desmitgadē izaugsmes tempi var nedaudz samazināties.

EM prognozes liecina, ka iedzīvotāju dabiskais pieaugums līdz 2030.gadam saglabāsies negatīvs, pie tam negatīvais saldo starp dzimstību un mirstību tupinās palielināties.

Līdz 2030.gadam migrācijai būs izšķiroša loma lejupslīdošās demogrāfijas negatīvo seku mazināšanai. Pie tam, lai nodrošinātu ekonomikas izaugsmes mērķu sasniegšanu, liela nozīme būs valsts migrācijas politikai, kur galvenie uzsvāri būs uz Latvijas valsts piederīgo repatriācijas veicināšanu un selektīvu imigrācijas mehānismu izveidi, kas ilgtermiņā nodrošinātu ātru un efektīvu darba tirgus nepilnību novēršanu. Sagaidāms, ka ekonomiskās

²¹ http://www.em.gov.lv/images/modules/items/tsdep/darba_tirgus/EMZino_21062013.pdf
LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

migrācijas negatīvā ietekme uz iedzīvotāju skaita dinamiku varētu būtiski samazināties jau nākamo 2-3 gadu laikā. Līdzīgi sākot jau ar 2017.gadu, iedzīvotāju imigrācija pārsniegs emigrāciju un turpmākos gados pozitīvais migrācijas saldo varētu palielināties.

Latvijas ekonomika pārkārtojas uz ilgtspējīgu attīstības modeli, kurā galvenais attīstības dzinējspēks ir eksports. Viens no svarīgākajiem ekonomiskās paradigmas maiņas jautājumiem ir ražošanas nozaru attīstības iespējas, kas savukārt ir atkarīgas no spējas veikt strukturālās izmaiņas nozarē. Tas ir nepieciešams priekšnosacījums, lai stiprinātu Latvijas konkurētspējīgās pozīcijas globālajos tirgos, vienlaikus palielinot eksporta groza ienesīgumu.

Latvijas tautsaimniecības struktūrpolitikas galvenie mērķi vidējā termiņā ir saistīti ar noteiktām strukturālām izmaiņām tautsaimniecības resursu izvietojumā par labu preču un pakalpojumu ar augstāku pievienoto vērtību ražošanai, uz eksportu vērstām nozarēm, lielākiem ieguldījumiem jaunās tehnoloģijās, inovācijā un IKT, kā arī uzlabojumiem izglītības sistēmā. Šo politikas pasākumu īstenošana stiprinās ekonomiskās izaugsmes potenciālu, paātrinot rūpniecības izaugsmi un paaugstinot tautsaimniecības produktivitāti.

Tautsaimniecības attīstības scenārijā IKP līdz 2020.gadam varētu pieaugt par vairāk nekā 40%, salīdzinot ar 2012.gadu. Liels devums izaugsmē sagaidāms apstrādes rūpniecībai, kur pieauguma tempi būs straujāki nekā vidēji tautsaimniecībā. Savukārt ienākumu pieaugums no eksporta dos pozitīvus stimulus uz iekšējo patēriņu vērsto nozaru izaugsmi.

Lai gan pieauguma tempi ir sagaidāmi salīdzinoši strauji, tomēr pieprasījums pēc darbaspēka vidējā termiņā augs mēreni, jo izaugsmei galvenokārt jābalstās uz produktivitātes pieaugumu. Īpaši tas attiecas uz tirgojamajām nozarēm un galvenokārt apstrādes rūpniecību, kas darbojas atvērto preču un pakalpojumu tirgos, kur izšķiroša nozīme ir konkurētspējai.

Sagaidāms, ka nodarbināto skaits līdz 2020.gadam mērķa scenārija gadījumā varētu palielināties par gandrīz 6% jeb aptuveni 50 tūkst., kas absorbēs daļu pašreizējo darba meklētāju. Tomēr daļa iedzīvotāju, kas nespēs pielāgoties jauniem apstākļiem, visdrīzāk izies no darba tirgus (galvenokārt pensionēsies, t.sk., priekšlaicīgi).

Pieprasījuma un piedāvājuma atbilstība:

- Nākamajos gados situācija darba tirgū turpinās pakāpeniski uzlaboties, tomēr vidējā termiņā saglabāsies jūtamas disproporcijas starp darbaspēka pieprasījumu un piedāvājumu. No vienas puses to noteiks neatbilstības starp darba tirgū pieprasītām un piedāvātām prasmēm, no otras – darbaspēka pieprasījuma un piedāvājuma reģionālās disproporcijas;
- Pat pie relatīvi augsta atalgojuma līmeņa, atsevišķās profesijās jau pašlaik ir grūtības apmierināt pieaugošo pieprasījumu ar atbilstošas kvalifikācijas darbaspēku (piemēram – IT nozarē, programmētāji). Vienlaikus ir jomas, kur pastāv ievērojams darbaspēka pārpalikums (dažādu pakalpojumu jomu,

pārvaldes/administrācijas darbinieki, personāla speciālisti, tirdzniecības aģenti u.tml.), tādējādi iedzīvotāji ar atbilstošu izglītību un pieredzi spiesti strādāt zemāka līmeņa darbos. Ņemot vērā piedāvājuma puses (t.sk. formālās izglītības un profesionālās apmācības sistēmu) salīdzinoši lēno spēju pielāgoties mainīgiem apstākļiem, prasmju pieprasījuma un piedāvājuma disproporcijas nākamajos 2-3 gados pastiprināsies. Jūtama darba tirgus līdzsvarošanās varētu būt sagaidāma tikai pēc 4-5 gadiem;

- Pastāv arī izteiktas darbaspēka un darba vietu reģionālā sadalījuma atšķirības. Pēdējo desmit gadu laikā augstākais bezdarba līmenis valstī saglabājies Latgales reģionā, savukārt jauno darbavietu koncentrācija pārsvarā veidojusies Rīgas reģionā un Rīgas pilsētā. Ņemot vērā laiku un resursus, kas nepieciešams, lai notiktu vispārīga reģionālā izlīdzināšanās, darba tirgus reģionālās atšķirības visdrīzāk saglabāsies kā ilgtermiņa problēma.

Darbaspēka piedāvājuma pielāgošana pieprasījumam:

- jāturpina budžeta studiju vietu pārdale par labu dabas, eksaktajiem un inženieru zinātņu virzieniem. Augstākajā izglītībā jāpalielina piedāvājums inženierzinātnēs, informācijas un komunikācijas tehnoloģijās, veselības aprūpē, sociālā labklājībā, farmācijā, lauksaimniecībā;
- jāmaina izglītojamo skaita proporciju vidējā izglītībā par labu vidējai profesionālajai izglītībai. Vidējā profesionālajā izglītībā jāpalielina piedāvājums, metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu speciālistu sagatavošanā, rūpniecisko iekārtu un mašīnu operatoru sagatavošanā, atsevišķu pakalpojumu nozaru speciālistu sagatavošanā (informācijas apstrādē, viesnīcu, restorānu un tūrisma jomā, u.c.), lauksaimniecības speciālistu sagatavošanā;
- vidējā termiņā pārkvalifikācija būs nepieciešama ~10% humanitāro un sociālo jomu speciālistiem, ~10% tirdzniecības un komercpakalpojumu speciālistiem, ~3% izglītības iestāžu speciālistiem ar augstāko izglītību, atsevišķu vidējās profesionālās izglītības jomu speciālistiem, kā arī ~20% ekonomiski aktīvo iedzīvotāju ar pamatizglītību vai zemāku izglītības līmeni.

4. NVA īstermiņa darba tirgus prognoze un tās izstrādes mehānisms

Lai efektīvāk reaģētu uz darba tirgus pieprasījumu un lai noteiktu bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību prioritāros virzienus, kuros piedāvāt apmācību programmas, nepieciešams veikt gan darba tirgus situācijas analīzi, noskaidrojot darbaspēka un prasmju pieprasījuma izmaiņas īstermiņā un vidējā termiņā, gan esošā darbaspēka piedāvājuma analīzi. Tādējādi 2013. gadā tika turpināts pilnveidot profesiju pieprasījuma noteikšanas mehānismu. Lai pilnveidotu darba tirgus uzraudzības sistēmu un darba tirgus īstermiņa prognožu izstrādes mehānismu, turpinās Eiropas Sociālā fonda apakšaktivitātes 1.3.1.7. „Darba tirgus pieprasījuma īstermiņa un ilgtermiņa prognozēšanas un uzraudzības sistēmas attīstība” projektu īstenošana, kuru ietvaros ir paredzēts iegūt prognozes par darba tirgus attīstību īstermiņā, lai plānotu bezdarbnieku un darba meklētāju iesaistīšanu aktīvajos nodarbinātības pasākumos.

2013.gadā, lai pilnveidotu darba tirgus vajadzību noteikšanu, ESF projekta "Nodarbinātības valsts aģentūras darba tirgus prognozēšanas un uzraudzības sistēmas attīstība" ietvaros izstrādāta darba tirgus prognozēšanas metodika un sagatavota īstermiņa darba tirgus prognoze 2013. gada 2. pusgamam, kā arī 2014.gada 1.pusgamam.

Darba tirgus prognozēšanas metodika iekļauj prognozes gatavošanu ar ekonometriska modeļa palīdzību. Prognozēšanas modelis veic vairākpakāpju darbības. Prognozēšanas modelī katrai nozarei ir izveidots atsevišķs ekonometriskais modelis balstoties uz pagātnes nodarbinātības un pievienotās vērtības datiem. Izmantojot Ekonomikas ministrijas pievienotās vērtības prognozes pa nozarēm, tiek prognozēta kopējā nodarbinātība nozarē. Iegūtos rezultātus izmanto, lai prognozēto nodarbinātību sadalītu pa profesiju grupām izmantojot Centrālās statistikas pārvaldes darbaspēka apsekojuma datus. Tiek iegūtas darbaspēka pieprasījuma prognozes viena gada periodam (ceturkšņu dalījumā). Ar darba devēju aptauju palīdzību tiek koriģēti iegūtie rezultāti. Svari noteikti atbilstoši Centrālās statistikas pārvaldes darbaspēka apsekojuma un darba devēju aptauju izlašu lielumiem. Metodika paredz, par tām profesiju grupām, kurām iegūti krasi atšķirīgi rezultāti ar modeļa un darba devēju aptauju palīdzību, noskaidrot atbilstošās nozares ekspertu viedokli un nepieciešamības gadījumā koriģēt svarus atbilstošai profesiju grupai.

Pētījums „Darba tirgus īstermiņa prognoze 2014.gada 1.pusgamam” kompleksi sastāv no 3 izpētes posmiem:

- darba devēju aptauja ievadinformācijas iegūšanai prognozēšanas modelim;
- padziļinātās intervijas ar nozaru asociācijām modeļa ievaddatu informācijas precizēšanai un koriģēšanai, kā arī darba tirgus vajadzību kvalitatīvai izpētei;

- padziļinātās intervijas ar sociālajiem partneriem profesionālo izglītības programmu pilnveidošanai un izstrādei nepieciešamo rekomendāciju ieguvei.

Pētījuma dokumentā „Darba tirgus īstermiņa prognoze 2014.gada 1.pusgamam” atspoguļoti visu trīs izpētes posmu rezultāti ar to noslīguma secinājumiem, kā arī kopējie pētījuma secinājumi un pētījuma gaitā identificētās bezdarbnieku profesionālo un neformālo apmācību vajadzības.

Kopumā redzams, ka bezdarbnieku apmācībā programmu piedāvājuma ziņā uzsvars tiek likts galvenokārt uz darbaspēka sagatavošanu apstrādes rūpniecībā un būvniecībā, kā arī administrēšanā un ēdināšanā. Apstrādes rūpniecība un būvniecība ir tās nozares, kuras sniedz lielāko pienesumu Latvijas ekonomikas izaugsmē pēc piedzīvotās krīzes, kā arī tautsaimniecības attīstības prognozēs tiek vērtētas kā perspektīvas turpmākai izaugsmei.

Neformālo apmācību vajadzības, salīdzinot ar iepriekšējo pētījumu rezultātiem, nav būtiski mainījušās, jo kā iepriekš tās ir valodu, datoru un saskarsmes prasmes. Lai gan kopumā neformālo apmācību vajadzības ir diezgan vispārīgas, tomēr konkrētu darba devēju prasības gan pēc valodu, gan datorprasmēm joprojām ir specifiskas atkarībā gan no uzņēmuma darbības jomas, gan atrašanās vietas.

Darba tirgus īstermiņa prognozes lielāko darbaspēka pieprasījuma pieaugumu 2014.gada 1.pusgadā paredz 2., 3., 7., 8. un 9.profesijas pamatgrupās, t.i., speciālisti un vecākie speciālisti, kvalificēti amatnieki, iekārtu operatori un vienkāršo profesiju darbinieki. Savukārt, lielākais darbaspēka pieprasījuma kritums 2014.gada 1.pusgadā tiek prognozēts 6., 8. un 9.profesiju pamatgrupās, īpaši tādās profesiju grupās kā lauksaimniecības kultūru audzētāji, citi lauksaimniecības audzēšanas strādnieki, ēku būvniecības strādnieki, būvniecības vadītāji, dārzkopības strādnieki, viesmīlības darbinieki.

Analizējot darba devēju plānus jaunu darba vietu izveidošanai tuvāko sešu mēnešu laikā, tika secināts, ka lielākā daļa (27%) jauno darba vietu tiks izveidotas 7.profesiju pamatgrupā (kvalificēti strādnieki un amatnieki). Tāpat ievērojams jaunu darba vietu pieaugums tiek plānots 2.profesiju pamatgrupā (vecākie speciālisti) un 3.profesiju pamatgrupā (speciālisti) – attiecīgi 15% un 16%. Salīdzinoši lielu skaitu jaunu darbavietu plānots izveidot arī 5.profesiju pamatgrupā (pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki) – 13%, 8.profesiju pamatgrupā (iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri) –12% un 9.profesiju pamatgrupā (vienkāršās profesijas) –11%.

Savukārt darbinieku skaita samazināšana darba vietu likvidēšanas rezultātā tuvākā pusgada laikā galvenokārt skars 9.profesiju pamatgrupu (vienkāršās profesijas) - 31% likvidēto darba vietu; 5.profesiju pamatgrupu (pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki) – 25%, 7.profesiju pamatgrupu (kvalificēti strādnieki un amatnieki) – 12%, un 8.profesiju pamatgrupu

(iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri) – 10% likvidēto darba vietu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, pētījumā tika apkopota starpība (balance) starp nākamo 6 mēnešu laikā plānotajām jaunajām un likvidējamajām darba vietām sadalījumā pa profesiju pamatgrupām reģionu griezumā. Kopumā, ņemot vērā, ka plānoto jauno darba vietu ekstrapolētais skaits ir 9 416, bet plānoto likvidējamo darba vietu ekstrapolētais skaits ir 5 429, tad starpība ir kopumā ir pozitīva –3 987. Tomēr ņemot vērā nevienmērīgo nodarbinātības struktūru pa reģioniem, kā arī pa profesiju grupām, atsevišķos reģionos un atsevišķās profesiju grupās starpība (balance) starp nākamo 6 mēnešu laikā plānotajām jaunajām un likvidējamajām darba vietām ir negatīva.

Balstoties uz ekstrapolētajiem datiem, reģionu griezumā vislielākais darba vietu saldo pieaugums plānots Rīgā –3 693, galvenokārt, 2.-5. un 7.-9.profesiju grupā. Pārējo reģionu griezumā starpība (balance) starp nākamo 6 mēnešu laikā plānotajām jaunajām un likvidējamajām darba vietām ir izteikti zemāka. Kurzemē, Zemgalē un Latgalē tā kopumā ir pozitīva (152, 217, 122), bet 4., 5. un 9.profesiju pamatgrupas profesijās starpība starp jaunajām un likvidējamajām darba vietām ir negatīva. Savukārt, Vidzemē un Pierīgā starpība (balance) starp nākamo 6 mēnešu laikā plānotajām jaunajām un likvidējamajām darba vietām ir negatīva (-83 un -115), galvenokārt lielāka likvidējamo darba vietu skaita dēļ 1. un 9.profesiju pamatgrupā.

Interpretējot šos datus ir jāņem vērā arī ilgstošo vakanču skaits uzņēmumos, kas pēdējo 6 mēnešu laikā balstoties uz ekstrapolētajiem datiem ir bijis 5 815, t.sk. Rīgā – 3 099, Pierīgā – 843, Vidzemē –500, Kurzemē – 807, Zemgalē –459, Latgalē - 107.

Pētījuma rezultāti par darbinieku nomainas plāniem tuvāko 6 mēnešu laikā uzņēmumu līmenī liecina, ka 19% darba devēju plāno veikt darbinieku nomaiņu, kas ir par 2 procentpunktiem mazāk nekā iepriekšējā pētījumu periodā. Attiecīgi par diviem procentpunktiem ir pieaudzis darba devēju īpatsvars, kuri neplāno veikt darbinieku nomaiņu tuvāko 6 mēnešu laikā. Kā galvenie iemesli darbinieku nomainai saglabājas galvenokārt darba attiecību pārtraukšana no darbinieku puses, turklāt šis iemesls salīdzinājumā ar iepriekšējo pētījumu periodu ir pieaudzis par 41% jeb 14 procentpunktiem (no 34% līdz 48%). Otrs galvenais darbinieku rotācijas iemesls ir darbam nepieciešamo prasmju neatbilstība, kas arī ir pieaudzis salīdzinājumā ar iepriekšējo pētījumu par 39% jeb 8 procentpunktiem (no 17% līdz 25%). Interesanti, ka biežāk darbinieku plāno mainīt tajos uzņēmumos, kuros preču un pakalpojumu pieprasījums pēdējos 6 mēnešu laikā ir audzis un tajos, kur tiek prognozēts preču un pakalpojumu pieprasījuma pieaugums arī nākamo 6 mēnešu laikā. Tāpat biežāk darbinieku nomaņa plānota vidējos un lielos uzņēmumos ar darbinieku skaitu virs 50.

Apskatot ilgstošo vakanču īpatsvaru sadalījumu pa profesiju pamatgrupām pēdējo sešu mēnešu laikā, ir redzams, ka salīdzinoši ievērojami

ir pieaudzis ilgstošo vakanču īpatsvars 7. pamatgrupas profesijās (kvalificēti strādnieki un amatnieki) (42% jeb 8 procentpunktu pieaugums no 19% līdz 27%). Tāpat ievērojams ilgstošo vakanču īpatsvara pieaugums (dubultoījums) pēdējo sešu mēnešu laikā noticis 3. profesiju grupā (speciālisti) -100% jeb 8 procentpunktu pieaugums no 8% līdz 16%, kā arī 8. profesiju grupā (iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri), kur ilgstošo vakanču īpatsvara pieaugums ir no 10% līdz 15%.

Kā primārās darbiniekiem papildu nepieciešamās prasmes darba devēji min valodu prasmes (īpašu latviešu, krievu un angļu valodu), saskarsmes un komunikāciju prasmes, datorprasmes, t.sk. specifisku programmu lietošanas prasmes, kā arī autovadītāja apliecību. Kopumā ņemot vērā darba devēju aptaujā iegūtos datus par darbiniekiem papildu nepieciešamajām prasmēm, var secināt, ka darbiniekiem ir jāturpina iesākto neformālās izglītības programmu kā latviešu valodas, saskarsmes un komunikāciju prasmju, datorprasmju, t.sk. gan Microsoft Office lietojumprogrammu, gan citu specifisku programmu lietošanas prasmju, kā arī krievu valodas prasmju pilnveidošanu (skatīt 8.attēlu). Savukārt citu valodu apmācību organizācija būtu pārkārtojama, piemēram, veicot to cikliski vai pēc individuāla darba devēju pieprasījuma un vienošanās.

Attēls Nr.8

Darbiniekiem nepieciešamās papildu prasmes (Latvijā kopumā)

Prasmes	2013.gada 2.pusgadā			2014.gada 1.pusgadā		
	Ļoti nepieciešamas	Vēlamas	Nav nepieciešamas	Ļoti nepieciešamas	Vēlamas	Nav nepieciešamas
	n=32 960			n=27 263		
Latviešu valoda	66%	24%	5%	57% ↓	32% ↑	7%
Saskarsmes un komunikācijas prasmes	53%	27%	15%	50%	29%	13%
Datorprasmes lietotāja līmenī	27%	19%	46%	31% ↑	18%	45%
Krievu valoda	31%	42%	19%	31%	44%	19%
Microsoft Office	21%	18%	53%	25% ↑	14% ↓	56%
Autovadītāja apliecība	30%	23%	42%	20% ↓	29% ↑	45%
Angļu valoda	14%	33%	46%	13%	28% ↓	54% ↑
OpenOffice	10%	14%	67%	9%	14%	69%
Grafisko attēlu programmas	6%	8%	75%	6%	8%	78%
Citas datorprogrammas/ zināšanas	6%	9%	72%	5%	8%	74%
Grāmatveidības programmas	5%	6%	80%	3%	5%	84%
Citas valodas	2%	18%	63%	1%	10% ↓	75% ↑
Citas prasmes/ zināšanas	19%	17%	28%	18%	14% ↓	38% ↑

Datu avots: NVA „Darba tirgus īstermiņa prognoze 2014.gadam”

5. Apmācību komisijas apstiprinātie bezdarbnieku apmācību saraksti

Apzinoties, ka darba spēka pieprasījuma pieaugums tuvākajos 3 gados nebūs pietiekams, kā arī to, ka daļa no NVA uzskaitē esošajiem bezdarbniekiem jau ilgstoši ir bez darba un bez NVA atbalsta lielai daļai no pašreiz reģistrētajiem bezdarbniekiem varētu būt grūtības iekļauties darba tirgū 2014.gadā, joprojām nepieciešams turpināt īstenot aktīvos darba tirgus politikas pasākumus, t.sk. apmācības.

Lai noteiktu bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību prioritāros virzienus, NVA katru gadu izstrādā darba tirgus īstermiņa prognozi, prognozējot nākotnē nepieciešamās prasmes, kas atbilstu darba tirgus pieprasījumam pēc noteiktas profesijas un kvalifikācijas darbiniekiem, kā arī atbalstot bezdarbnieku apmācību tādās jomās, kur bezdarbnieks pēc tam var uzsākt savu mazo uzņēmējdarbību vai kļūt par pašnodarbinātu personu.

Atbilstoši Ministru kabineta 2011.gada 25.janvāra noteikumu Nr.75 "Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenotāju izvēles principiem" (turpmāk – MK noteikumi Nr.75) 22.punktā noteiktajam, apmācību jomas, izglītības programmas, profesijas un sociālās un profesionālās pamatprasmes, kurās atbilstoši darba tirgus pieprasījumam un tautsaimniecības nozaru attīstības prognozēm nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, kā arī konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu tematiskās jomas ne retāk kā reizi gadā nosaka labklājības ministra izveidota **Apmācību komisija**. Apmācību komisijas sastāvā iekļauj LM, EM, Izglītības un zinātnes ministrijas, NVA, Latvijas Pašvaldību savienības, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, kā arī, ja nepieciešams, citu kompetento valsts, pašvaldību, augstākās izglītības un zinātnes institūciju vai biedrību un nodibinājumu pārstāvjus un ekspertus.

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.75, NVA organizē bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību:

- atbilstoši **Apmācības komisijas** priekšlikumiem;
- pēc darba devēja rakstiska pieprasījuma.

Profesiju un pamatprasmju sarakstu sagatavošana profesionālās un neformālās apmācības organizēšanai 2013.gadā tiek veikta:

1. analizējot NVA statistikas datus, bezdarbnieku skaitu un profilu katrā no profesijām, pieteiktās brīvās darba vietas, darbiekārtotāšanās rādītājus u.c.;
2. analizējot nozaru attīstības tendences (analizējot CSP datus) un ņemot vērā EM vidējā termiņa darba tirgus pieprasījuma prognozes un nozaru ekspertu sniegto informāciju;

3. ņemot vērā ESF projekta "Nodarbinātības valsts aģentūras darba tirgus prognozēšanas un uzraudzības sistēmas attīstība" ietvaros NVA sagatavotās īstermiņa darba tirgus pusgada prognozes.

Lai apzinātu darba tirgus situāciju un prognozētu tās turpmāko attīstību, kā arī noteiktu apmācību jomas, izglītības programmas, profesijas, sociālo un profesionālās pamatprasmes, kā arī konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu tematiskās jomas²², kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, 2012.gada septembrī Apmācību komisijas sēdē tika uzsākts darbs pie apmācību sarakstu veidošanas, kas tika turpināts arī 2013.gadā.

Komisija, apstiprinot bezdarbnieku un darba meklētāju apmācībai nepieciešamo profesiju (arī sociālo un profesionālo pamatprasmju) sarakstu 2013.gadam, iekļāva tās profesijas, kurām pēc NVA datiem vērojams darbaspēka pieprasījums vai piedāvājums. Lai to izanalizētu, tika ņemti vērā šādi dati:

- NVA reģistrētas brīvas darbvietas;
- plānotie darbinieku skaita samazinājumi vai palielinājumi atbilstoši darba devēju sniegtajām ziņām;
- reģistrētie bezdarbnieki, kam profesijā ir iegūta gan izglītība, gan darba pieredze.

Rezultātā tika iegūts profesiju saraksts, kas tika analizēts ņemot vērā jau iepriekš minētos statistikas datus, kā arī profesijas atbilstību EM vidējā termiņā noteiktajām nozarēm, kurās sagaidāms darbaspēka pieprasījuma palielinājums. Vienlaikus Apmācību komisijas apstiprinātie saraksti var tikt aktualizēti, ņemot vērā darba tirgus pieprasījuma izmaiņas.

Kopš 2013.gada 13.februāra pirmās Apmācību komisijas sēdes, Apmācību komisija 2013.gadā tika sasaukta vēl trīs reizes. 2013.gada 29.augustā ar LM komisijas sēdes protokolu Nr. 2/2013 profesionālās pilnveides izglītības programmu sarakstā (skatīt Pielikumu Nr.1), tika palielināts mācību stundu skaita diapazons no 160 – 320 stundām, tādejādi neierobežojot izglītības iestāžu iespējas piedāvāt programmu apguvi, jo apmācību tirgū akreditēto programmu stundu skaits ir vērojams lielākā mācību stundu skaita amplitūdā par šobrīd noteiktajām mācību stundām.

2013.gada 31.oktobrī ar LM komisijas sēdes protokolu Nr. 3/2013 tika apstiprinātas izmaiņas „Sociālo un profesionālo pamatprasmju sarakstā bezdarbnieku un darba meklētāju neformālās apmācības organizēšanai 2013.gadā”. Sociālo un profesionālo pamatprasmju saraksts tika papildināts ar datorzinību (digitālo prasmju) programmu „Eiropas digitālo kompetenču ietvaram atbilstošās datorprasmes – pamata līmenis (ar ECDL sertifikāciju)” (120 st.), atbilstoši Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas

²² Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu ietvaros īstenoto grupu nodarbību un individuālo konsultāciju saraksts 2013.-2014.gadam tika apstiprināts 2013.gada 31.oktobra Apmācību komisijas sanāksmē

asociācijas ierosinājumam. Apstiprināts arī ESF projekta "Mūžizglītības pasākumi nodarbinātām personām" tēmu un apmācību programmu saraksts 2014.gadam (skatīt skatīt 15.sadaļas Pielikumu Nr.3).

2014.gada 6.martā ar sēdes protokolu Nr. 1/2014 tika aktualizēts „Apmācību jomu un profesiju saraksts, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu 2014.gadā” (skatīt 15.sadaļas Pielikumu Nr.1), „Sociālo un profesionālo pamatprasmju saraksts bezdarbnieku neformālās apmācības organizēšanai 2014.gadā” (skatīt skatīt 15.sadaļas Pielikumu Nr.2), kā arī Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu individuālo konsultāciju un grupu nodarbību (kurss, seminārs, lekcija) saraksts 2014.gadam (skatīt skatīt 15.sadaļas Pielikumu Nr.4).

Sastādot apmācību jomu un profesiju sarakstu, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu 2013.gadā uzsvars tik likts uz apstrādes rūpniecību, transporta un komunikācijas pakalpojumiem, būvniecības, kā arī tirdzniecības un tūrisma pakalpojumiem (skatīt 10.tabulu).

Tabula Nr.10

Apmācību jomu un profesiju saraksts, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu sadalījumā pa saimniecisko darbību veidiem (NACE 2) 2014.gadā

Saimniecisko darbību veidi	Apmācību sarakstā iekļautās tālākizglītības apmācību programmas
Rūpniecība un enerģētika (B-E)	Datorizēto ciparu vadības (CNC) metālapstrādes darbgaldau iestatītājs Drēbnieks Elektriķis Elektromontieris Galdnieka palīgs Galdnieks Gāzmetinātājs Lokmetinātājs metināšanā ar mehanizēto iekārtu aktīvās gāzes vidē (MAG) Lokmetinātājs metināšanā ar mehanizēto iekārtu inertās gāzes vidē (MIG) Lokmetinātājs metināšanā ar volframa elektrodu inertās gāzes vidē (TIG) Maiznieks Mēbeļu galdnieks Metāla griezējs (termogriezējs) Remontatslēdznieks Remotstrādnieks Rokas lokmetinātājs (MMA) Sanitārtehnisko iekārtu montētājs Šuvējs Virpotājs
Būvniecība (F)	Brūģētājs Frēzētājs Būvizstrādājumu galdnieks (būvgaldnieks) Būvstrādnieks Ēku celtnieks
Tirdzniecība, izmitināšana un ēdināšanas	Konditora palīgs

LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

pakalpojumi (G, I)	Mazumtirdzniecības komercdarbinieks Viesmīlības pakalpojumu speciālists
Transports, uzglabāšana, informācijas un kominukācijas pakalpojumi (H, J)	Autoatslēdznieks Autoelektriķis Automehāniķis Datorsistēmas tehniķis Loģistikas darbinieks
Finanšu, apdrošināšanas, zinātniskie, administratīvie pakalpojumi; operācijas ar nekustamo īpašumu (K-N)	Klientu apkalpošanas operators Lietvedis Noliktavas pārzinis
Pārējie saimniecisko darbību veidi (R-U)	Apavu labotājs

Datu avots: LM

Darba tirgū joprojām ir pieprasījums pēc elastīgiem un kompetentiem darbiniekiem, kuri gatavi vienlaicīgi veikt vairāku amatu pienākumus, kuriem papildus profesijas specifiskajām nepieciešamajām zināšanām piemīt arī kāda no pamata kompetencēm, piemēram, svešvalodu zināšanas. NVA piedāvā bezdarbniekiem pilnveidot arī sociālās un profesionālo pamatprasmes. Sociālo un profesionālo pamatprasmju sarakstā 2013.gadā bezdarbnieku neformālu apmācību organizēšanai iekļautas programmas, kas veicina latviešu valodas, svešvalodu, datorzinību, uzņēmējdarbības prasmju, kā arī transportlīdzekļu vadīšanas prasmju apguvi.

6. 2013.gadā NVA īstenotie aktīvās darba tirgus politikas pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot personu konkurētspēju darba tirgū

Aktīvās darba tirgus politikai ir jābūt efektīvai un elastīgai, lai konkrētajā periodā (atkarībā no tā, vai valstī ir vērojams ekonomikas pieaugums vai lejupslīde) piedāvātu visatbilstošākos pasākumus bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu aktivizēšanai. Tas nozīmē, ka dažādām bezdarbnieku mērķgrupām tiek piedāvāti dažādi pasākumi ar dažādiem mērķiem un īstenošanas nosacījumiem. Piemēram, cilvēkiem ar zemu prasmju līmeni nepieciešams piedāvāt apmācību pasākumus, kas paaugstinās šo cilvēku zināšanu un prasmju līmeni. Jaunieši var saskarties ar grūtībām darba tirgū tāpēc, ka viņiem nav darba pieredzes. Līdz ar to aktīvas darba tirgus politikas pasākumi jauniešiem iekļauj pirmās darba pieredzes iegūšanu un izvēles pasākumus, kas palīdz pieņemt apzinātāku lēmumu par nākotnes profesiju (profesionālā orientācija, papildus informācija par vakancēm un tendencēm darba tirgū u.c.). Ilgstošajiem bezdarbniekiem, kas nevar atgriezties darba tirgū jaunu darba vietu trūkuma dēļ, ir jāpiedāvā aktivizācijas pasākumi, kas uztur viņu iemaņas un prasmes un novērš šo cilvēku ekonomisko neaktivitāti.

Ņemot vērā samērā augsto bezdarba līmeni un galvenās bezdarbnieku riska grupas, tiek pilnveidoti un īstenoti gan vispārēji aktīvās darba tirgus politikas (turpmāk – ADTP) pasākumi bezdarbniekiem, darba meklētājiem un bezdarba riskam pakļautajām personām, gan specializēti pasākumi mērķa grupu bezdarbniekiem.

Pašlaik īstenotie ADTP pasākumi ir sadalīti septiņos galvenajos blokos:

1. Atbalsts darba meklēšanā, kas ietver šādus pasākumus:

- **Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi**, kuru mērķis ir veicināt darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu konkurētspēju darba tirgū, palīdzot apgūt darba meklēšanas metodes, sniedzot psiholoģisku atbalstu, kā arī palīdzot apgūt darba tirgum nepieciešamās pamatprasmes un iemaņas.
- **Karjeras konsultācijas**, kuru mērķis ir nodrošināt atbalstu profesionālās piemērotības, pārkvalifikācijas un karjeras plānošanas jautājumu risināšanā bezdarbniekiem, darba meklētājiem un citām bezdarba riskam pakļautām personām. Atbalsts tiek sniegts individuālo un grupu karjeras konsultāciju ietvaros, kā arī sniedzot psiholoģisku atbalstu.

2. Apmācību pasākumi, kas ietver šādus pasākumus:

- **Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana**, kuras mērķis ir dot iespēju iegūt profesionālo kvalifikāciju, pilnveidot savu profesionālo meistarību un apgūt mainīgajām darba tirgus prasībām atbilstošas sistematizētas

profesionālās zināšanas un prasmes. Šo apmācību ietvaros tiek īstenotas arī apmācības pēc darba devēja pieprasījuma.

- **Neformālās izglītības ieguve**, kuras mērķis ir nodrošināt bezdarbniekiem un darba meklētājiem iespēju paaugstināt konkurētspēju, pielāgoties mainīgajam darba tirgus pieprasījumam, kā arī palielināt iespēju integrēties darba tirgū.
- **Praktiskā apmācība prioritārajās nozarēs**, kuras mērķis ir praktiski sagatavot darba devējam vajadzīgo darbinieku prioritārajās nozarēs – apstrādes rūpniecības, transporta un loģistikas, tūrisma un informācijas un komunikācijas tehnoloģijas nozarēs. Apmācību pasākums šobrīd tiek īstenots izmēģinājuma projekta veidā.

3. Mūžizglītības pasākumi, kas ietver šādus pasākumus:

- **Mūžizglītības pasākumus nodarbinātām personām**, kuras ir vecumā virs 45 gadiem, vai no 25 līdz 44 gadiem, ja personai ir noteikta invaliditāte, ir divi vai vairāk bērni vecumā līdz 18 gadiem vai persona atzīta par trūcīgu. Tāpat bezdarba riskam pakļautā persona nevar būt ieguvusi neformālo vai formālo izglītību NVA organizēto profesionālās apmācības, pārkvalifikācijas, kvalifikācijas paaugstināšanas un neformālās izglītības programmu ietvaros vai ir to ieguvusi pēdējo 12 mēnešu laikā. Pasākuma mērķis ir nodrošināt iespēju nodarbinātām personām, kurām pastāv bezdarba risks, papildināt un pilnveidot darbam nepieciešamās zināšanas un prasmes, apgūstot ar darba dzīvi saistītas profesionālās pilnveides un neformālās izglītības programmas.

4. Atbalsta pasākumi jauniešiem, kas ietver šādus pasākumus:

- **Atbalsts jauniešu brīvprātīgajam darbam**, kura mērķis ir veicināt jauniešu – bezdarbnieku vecumā no 18–24 gadiem aktivitāti sabiedrības labā bez nolūka gūt peļņu, sniedzot atbalstu biedrībām un nodibinājumiem, kas organizē jauniešu – bezdarbnieku iesaisti brīvprātīgā darbā statūtos noteikto funkciju nodrošināšanai.
- **Darba vieta jauniešiem**, kura mērķis ir integrēt jauniešus – bezdarbniekus vecumā no 18–24 gadiem darba tirgū, vienlaikus veicinot pastāvīgas darba vietas izveidi un jauniešu pastāvīgu nodarbinātību.
- **Darbnīcas jauniešiem**, kura mērķis ir dot iespēju jauniešiem – bezdarbniekiem vecumā no 15–24 gadiem, kas nav ieguvuši profesionālo izglītību vai nav bijuši iepriekš nodarbināti, iepazīt trīs profesionālās jomas, katrā jomā darbojoties trīs nedēļas, lai gūtu pirmo pieredzi, kas jauniešiem bezdarbniekiem ļautu izvēlēties izglītības un profesionālās darbības jomu.
- **NVA nodarbinātības aģentu asistentu apmācība un prakse**, kuras mērķis ir dot iespēju jauniešiem – bezdarbniekiem ar augstāko izglītību

līdz 25 gadu vecumam paaugstināt konkurētspēju un palielināt iespēju integrēties darba tirgū, pildot atbalsta funkcijas darbā ar klientiem.

5. Atbalstītās nodarbinātības pasākumi un atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, kas ietver šādus pasākumus:

- **Pasākumi noteiktām personu grupām**, kuru mērķis ir bezdarbnieku nodarbināšana valsts līdzfinansētajās darba vietās, lai palīdzētu visnelabvēlīgākā situācijā esošiem bezdarbniekiem izprast darba tirgus prasības, veicinātu mērķa grupu bezdarbnieku iekļaušanos sabiedrībā un iekārtošanos pastāvīgā darbā.
- **Pasākumi komercdarbības vai pašnodarbinātības uzsākšanai**, kuru mērķis ir sniegt konsultatīvus un finanšu atbalsta pasākumus, kas palīdz bezdarbniekiem ar iepriekšēju sagatavotību un ievirzi komercdarbības veikšanā uzsākt komercdarbību vai pašnodarbinātību un veiksmīgi darboties izvēlētajā jomā ne mazāk kā divus gadus.
- **Reģionālās mobilitātes pasākuma „Darbs Latvijā” mērķis ir veicināt darbaspēka mobilitāti ap ekonomiskajiem centriem un palielināt darba atrašanas iespējas tiem, kuru dzīvesvietas tuvumā nav viņu prasmēm un spējām atbilstošu brīvu darba vietu, finansiāli atbalstot bezdarbniekus, kuri ir gatavi tuvināties darbavietām un strādāt Latvijā, un sedzot viņiem transporta un dzīvošanas izdevumus, uzsākot darbu. Šis pasākums tika uzsākts 2013.gada martā un tiek īstenots izmēģinājuma projekta veidā.**

6. Pagaidu sabiedriskie darbi, kas ietver šādus pasākumus:

- **Algotus pagaidu sabiedriskos darbus**, kas ekonomiskās krīzes iespaidā uz laiku tika aizstāti ar pasākumu **darba praktizēšana ar stipendiju pašvaldībās**, bet 2012.gadā tika atjaunoti un kura mērķis ir dot bezdarbniekiem, kuri nesaņem bezdarbnieka pabalstu un vismaz sešus mēnešus ir reģistrēti NVA vai ir reģistrēti NVA mazāk par sešiem mēnešiem, bet vismaz divpadsmit mēnešus nav strādājuši, iespēju iegūt vai uzturēt darba iemaņas un veicināt aktivitāti sabiedrības labā. Pašvaldības var izstrādāt atlases kritērijus, pēc kuriem bezdarbnieki prioritāri tiek iesaistīti pasākumā.

7. Specifiskās programmas nelabvēlīgākajā situācijā esošajiem bezdarbniekiem, kas ietver šādus pasākumus:

- **Pabalstu I grupas redzes invalīdiem par asistenta izmantošanu**, kas personām ar invaliditāti ir pieejams kopš 2011.gada. Šis pabalsts paredzēts personām ar I grupas redzes invaliditāti, lai veicinātu šo personu integrāciju sabiedrībā, tajā skaitā darba tirgū.
- **Atbalsta pasākums bezdarbniekiem ar atkarības problēmām**, kura mērķis ir bezdarbniekiem dot iespēju ārstēt alkohola, narkotisko vai psihotropo vielu atkarību pēc Minesotas 12 soļu programmas

medicīniskās tehnoloģijas, tādējādi atbalstot šķēršļu novēršanu ātrākai darba atrašanai. Pasākumā tiek iesaistīti bezdarbnieki, kuri pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas nav strādājuši vismaz sešu mēnešus vai kuri NVA kā bezdarbnieki reģistrēti vismaz trīs mēnešus. Pārvarot atkarības šķēršļus, bezdarbnieks tiek aicināts iesaistīties citos ADTP pasākumos un saņemt atbalstu darba meklēšanā.

Ņemot vērā ierobežoto finansējumu un augsto bezdarbnieku skaitu, aktīvās darba tirgus politikas pasākumi primāri tiek piedāvāti tām bezdarbnieku grupām, kurām ir visgrūtāk atgriezties darba tirgū – atbalsts sākumā tiek sniegts tiem bezdarbniekiem, kas palikuši bez iztikas līdzekļiem. Līdz ar to tiek uzlabota šo cilvēku konkurētspēja darba tirgū, jo bez dalības pasākumos šie cilvēki varētu kļūt pat ekonomiski neaktīvi vai nokļūtu ilgstošo bezdarbnieku grupā, vai arī vispār neatgriezties darba tirgū. Vienlaicīgi tiek nodrošināta secīga iesaiste pasākumos – konkurētspējīgākie bezdarbnieki (piemēram, ar augstāko izglītību, ar darba pieredzi) tiek iesaistīti vispirms īstermiņa pasākumos (motivācijas programmas, karjeras konsultācijas, atbalsts darba meklēšanā) un tikai gadījumā, ja tie nevar atrisināt bezdarba situāciju ar īstermiņa pasākumiem, tie tiek iesaistīti finanšu ietilpīgākajos pasākumos. Ja bezdarbnieks vai darba meklētājs bez attaisnojošiem iemesliem pārtrauc dalību apmācībā, bezdarbniekam un darba meklētājam ir pienākums atlīdzināt NVA radušos apmācību izdevumus.

Bezdarbnieku secīga iesaiste nodarbinātības pasākumos, no vienas puses, atbalsta vairāk tos bezdarbniekus, kuriem ir visgrūtāk iekļauties darba tirgū (zema kvalifikācija, novecojušās prasmes, ilgstošais bezdarbs un tml.), bet no otras puses, šķietami pazemina aktīvas darba tirgus politikas pasākumu rezultātos rādītājus (iekārtošanās darbā pēc dalības pasākumos u.c.), kas varētu būt augstāki, ja pasākumos tiktu iesaistīti visprasmīgākie un zinošākie bezdarbnieki, kuriem, savukārt, ir vislielākās izredzes atrast darbu arī bez finanšu ietilpīgu pasākumu palīdzības. Vērtējot aktīvās darba tirgus politikas pasākumus ir svarīgi ņemt vērā ne tikai rezultātos rādītājus, bet arī sociālo ietekmi - cik cilvēki ir saglabājuši aktivitāti, iekārtojušies darbā vai uzsākuši uzņēmējdarbību ilgākā periodā, cik cilvēkiem ir nodrošināta aktivizācijas pasākumu pieejamība u.c. aspekti.

Papildus NVA mājas lapas sadaļā „Klientiem → Apmācību iespējas” ievietots brīdinājuma teksts par stipendijas atmaksu, ja apmācības pārtrauktas neattaisnojošu iemeslu dēļ, tādējādi jau savlaicīgi nododot informāciju klientiem par sekām, ja apmācības tiks pārtrauktas.

Tāpat ir veikti uzlabojumi NVA klientu informēšanā par vietām apmācību programmās un rindām uz apmācību pasākumiem - NVA filiāļu mājas lapā sadaļā „Apmācības” publicēti reģistrēto vēlmju saraksti. Šo informāciju mājas lapā ievieto un ne retāk kā divas reizes mēnesī (līdz katra mēneša 1. un 15.datumam) aktualizē NVA filiāles. Reģistrēto vēlmju saraksti

ir izvietoti arī katrā filiālē klientiem pieejamā vietā. 2013.gadā veikta regulāra vēlmju sarakstu informācijas aktualizēšana.

2013.gadā aktīvās darba tirgus politikas pasākumiem izlietoti 32,1 miljoni latu (2008.gadā - 11 milj. latu, 2009.gadā – 32 milj., 2010.gadā – 64 milj., 2011.gadā – 50 milj. latu, 2012.gadā - 31,2 milj.) – 81,2% no tā ir ESF finansējums. Aptuveni 54% no tā izlietots bezdarbnieku kvalifikācijas paaugstināšanai un pilnveidei, 31% algoto pagaidu sabiedrisko darbu organizēšanai, 13% visnēlābvēlīgākajā situācijā esošo bezdarbnieku atbalstam un subsidēto darbvieta izveidei, tajā skaitā jauniešu iniciatīvām, 2% - nodarbināto personu kvalifikācijas paaugstināšanai un uzņēmējdarbības iniciatīvām. Aktīvās darba tirgus politikas pasākumu finansējums un pasākumos iesaistīto skaits ir atspoguļots 11.tabulā.

Tabula Nr.11

Aktīvās darba tirgus politikas pasākumu finansējums un pasākumos iesaistīto skaits

Aktivitātes Nr.	Pasākuma nosaukums	Finansējums 2013.gadā apstiprināts budžetā (LVL)	Plānotais iesaistīto skaits	Izlietotais finansējums 2013. gadā	Uz atskaites IV ceturkšņa beigām faktiskais iesaistīto klientu skaits (kumulatīvi)			Papildus projektā piesaistāmais finansējums 2013.gadā (LVL)
					Pārejošo klientu skaits no 2012. gada	No jauna iesaistīto klientu skaits 2013.g. 12 mēn.	Kopā	
I Prasmju pilnveide		15 846 765	75882	16 454 561	8243	76009	84252	
1.3.1.1.3.	Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība Latvijā 2.kārta (profesionālā apmācība)	12 667 804	9318	11867935	3735	8550	12285	121200
	Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība Latvijā 2.kārta (neformālā izglītība)		13047		1547	11672	13219	
	Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība Latvijā 2.kārta (apmācība pie darba devēja)		200			0	0	
	Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība Latvijā 2.kārta (praktiskā apmācība prioritārajās nozarēs)					116	116	
	Valsts valoda	2106753	6517	2328337	1912	5769	7681	
	profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana	647247	1000	563224	983	30	1013	
	Neformālās izglītības ieguve			1085306		3721	3721	
	Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība Latvijā 2.kārta pielagošanas izmaksas			0	0	0	0	
1.3.1.1.3.	Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība Latvijā 3.kārta	0	0	187 640	66	99	165	-88485,37
	Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi	424 961	45300	422 119		46052	46052	
II Pagaidu sabiedriskie darbi		10402799	23010	9599490,4	0	32099	32099	
1.3.1.5.	Algote pagaidu sabiedriskie darbi	10402799	23010	9599490,4		32099	32099	0,04
III Atbalstītā nodarbinātība		5 122 825		4 789 227				
	Pasākumi noteiktām personu grupām	3 443 738	2154	2571517	787	1440	2227	
	Pasākumi noteiktām personu grupām	2390807	1163	1183636	324	791	1115	

1.4.1.1.2.	Pasākumi noteiktām personu grupām	1052931	991	1387881	463	649	1112	0,00
	Kompleksi atbalsta pasākumi	1 471 344		2 007 913				
1.4.1.1.1.	Kompleksi atbalsta pasākumi "Asistens, surdotulks, ergoterapeits"	1471344	57	1798116,18		3	3	756774,00
1.4.1.1.1.	Kompleksi atbalsta pasākumi "Karjeras konsultācijas"		9000			9826	9826	
1.4.1.1.1.	Kompleksi atbalsta pasākumi "Psihologa konsultācijas"		2422			1670	1670	
1.4.1.1.1.	Kompleksi atbalsta pasākumi "Psihoterapeitu konsultācijas"		2042			2304	2304	
1.4.1.1.1.	Kompleksi atbalsta pasākumi "Redzes invalīdi"		1800		1555	383	1938	
1.4.1.1.1.	Kompleksi atbalsta pasākumi "Darba vieta jaunietim"		442		286	152	438	
1.4.1.1.1.	Kompleksie atbalsta pasākumi "Ilgstošajiem bezdarbniekiem ar atkarības problēmām"		227		7	144	151	
1.4.1.1.1.	Kompleksi atbalsta pasākumi "Darbnīca jauniešiem"		250		0	272	272	
	Kompleksi atbalsta pasākumi "Atbalsts jauniešu brīvprātīgajam darbam"	207 743	859	209 797	109	1438	1547	
IV Uzņēmējdarbības veicināšana		215 559	294	200 219	173	173	346	
	Pasākumi komercdarbības vai pašnodarbinātības uzsākšanai	215 559	294	200 219	173	173	346	
	Komersantu nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšana	98 000		35 439		182	182	
V Mūžizglītības veicināšana		1076501	5174	1247981,32	1322	6376	7698	
1.2.2.1.2	Mūžizglītības pasākumi nodarbinātām personām	1076501	5174	1247981,32	1322	6376	7698	0,13
Citi pasākumi		709287		507169				
1.3.1.7.	Darba tirgus prognozēšanas un uzraudzības sistēma	257048		201345				17129,00
1.3.1.4.	Nodarbinātības valsts aģentūras kapacitātes pilnveide	452239		305824				71485,00
Kopā speciālais budžets		6 091 070	55 133	6 028 077	3 501	54 435	57 936	
Kopā ESF finansējums		27 380 666	65 938	26 596 213	8 981	74 315	83 296	878 103
KOPĀ		33 471 736	121 071	32 624 290	12 482	128 750	141232	878 103

Datu avots: NVA

Īstenotie pasākumi ir palīdzējuši mazināt gan bezdarbnieku mērķa grupu, gan vispārējo bezdarbu. ADTP pasākumi, kas ir vērsti uz **ilgstošo bezdarbnieku** problēmu risināšanu, ir mazinājuši sociālo spriedzi, kā arī palīdzējuši saglabāt darba prasmes cilvēkiem, kas nav varējuši ātri atgriezties darba tirgū. Vērtējot datus par reģistrēto bezdarbnieku dalību aktīvajos nodarbinātības pasākumos pēdējos gados, var secināt, ka gandrīz visās galvenajās programmās (apmācību pasākumi, kompleksi atbalsta pasākumi, algoti pagaidu sabiedriskie darbi u.c.) ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars dalībnieku kopskaitā pārsniedza 40%. 2013.gada 12 mēnešos ADTP pasākumos (t.sk. KPP) piedalījušies 70,6 tūkst. ilgstošie bezdarbnieki (viens cilvēks var būt piedalījies vairākās aktivitātēs). Janvārī – decembrī dalību

uzsāka 65 230 ilgstošie bezdarbnieki. Par ADTP pasākumu pozitīvajiem rezultātiem ilgstošo bezdarbnieku mērķa grupai liecina arī fakts, ka 83,4% no visiem ilgstošajiem bezdarbniekiem, kas 2013.gadā ir iekārtojušies darbā (17 721 ilgstošie bezdarbnieki), ir iekārtojušies darbā, pēc kāda aktīvā pasākuma pabeigšanas (izņemot konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu informatīvās dienas).

2013.gadā 12 mēnešos NVA organizētajos aktīvajos nodarbinātības pasākumos (t.sk. KPP) piedalījušies 66,0 tūkst. **bezdarbnieki vecumā 50 gadi un vairāk**. Janvārī – decembrī dalību uzsāka 63 102 bezdarbnieki vecumā 50 gadi un vairāk. Gados vecāki reģistrētie bezdarbnieki - visvairāk iesaistās ADTP pasākumā „Algotie pagaidu sabiedriskie darbi”, kas palīdz uzturēt darba iemaņas. Tāpat samērā daudz šīs vecuma grupa bezdarbnieku iesaistās konkurētspējas paaugstināšanas pasākumos un neformālās izglītības programmās, tādējādi pielāgojoties darba tirgus mainīgajām prasībām un paaugstinot savas iespējas integrēties darba tirgū. 2013.gadā darbā ir iekārtojušies 17 542 bezdarbnieki vecumā 50 gadi un vairāk, no kuriem 44,7% bezdarbnieki ir iekārtojušies darbā pēc kāda ADTP pasākuma pabeigšanas (izņemot KPP informatīvās dienas).

Salīdzinot ar 2012.gada beigām, jauniešu bezdarbnieku skaits samazinājies par 1 576 personām jeb 15,1% un decembra beigās NVA uzskaitē bija 8,8 tūkstoši jauniešu (gada sākumā – 10,4 tūkstoši). Lai mazinātu jauniešu bezdarbu, 2013.gadā tika turpināti uz jauniešiem mērķēti pasākumi – subsidēto darbvieta izveide un atbalsts brīvprātīgajam darbam nevalstiskajās organizācijās, kā arī tika ieviests jauns pasākums „Darbnīcas jauniešiem”. 2013.gada 12 mēnešos NVA organizētajos aktīvajos nodarbinātības pasākumos (t.sk. KPP) piedalījušies 25,7 tūkst. jaunieši bezdarbnieki. Janvārī – decembrī dalību pasākumos uzsāka 24 335 jaunieši bezdarbnieki. Salīdzinot **jauniešu – bezdarbnieku** darbā iekārtošanos ar pārējo bezdarbnieku darbā iekārtošanās rādītājiem, jāsecina, ka jauniešu darbā iekārtošanās rādītāji ir vidēji par 5 procentpunktiem labāki, turklāt jaunieši bezdarbnieku statusā pavada vidēji divas reizes īsāku laika periodu nekā citi reģistrētie bezdarbnieki (2013.gada decembrī – vidēji 3,7 mēneši). 2013.gadā darbā iekārtojušies 12 096 jaunieši bezdarbnieki, no kuriem 43,3% jaunieši bezdarbnieki ir iekārtojušies darbā, pēc kāda aktīvā pasākuma pabeigšanas (izņemot KPP informatīvās dienas).

Tomēr tā kā jauniešu bezdarba līmenis vēl joprojām ir samērā augsts, sākot ar 2014.gada 1.janvāri tiek īstenota iniciatīva „Jauniešu garantija”, kuras ietvaros jauniešiem tiek piedāvāts kvalitatīvs un viņu vajadzībām atbilstošs ADTP piedāvājums vai iespēja iesaistīties profesionālās izglītības programmās, kas rada iespēju īsā laikā (1-1,5 gadi) iegūt kvalifikāciju un integrēties darba tirgū. Turklāt pašvaldību līmenī tiks veidotas stratēģiskās partnerības, lai strādātu jauniešiem, kas nemācās, nestrādā, neapgūst arodu un neatrodas valsts iestāžu redzeslokā, un piedāvātu dažādus atbalsta pasākumus

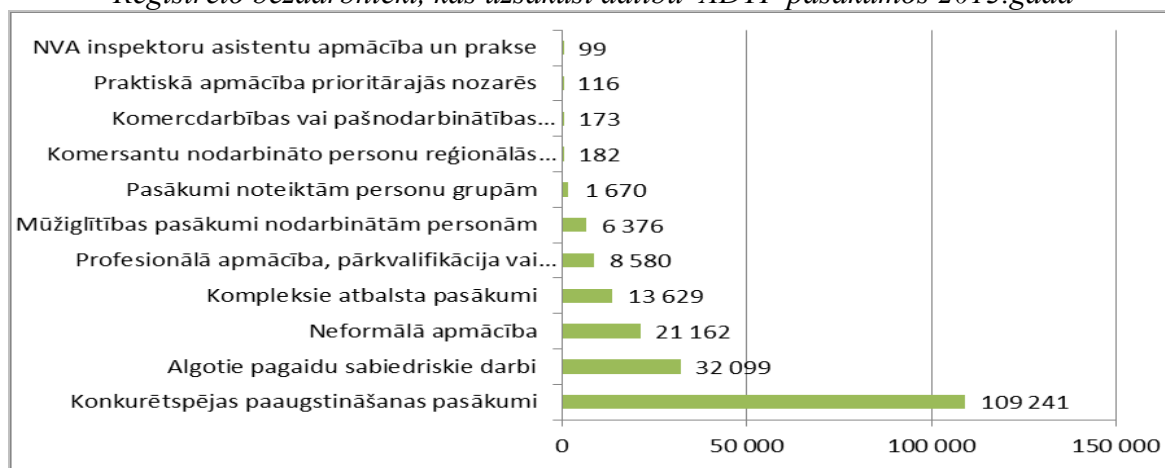
un motivētu jauniešus iesaistīties „Jauniešu garantijas” aktivitātēs. Latvijā kā „Jauniešu garantijas” galvenā mērķa grupa ir noteikti jaunieši vecumā no 15 līdz 24 gadiem, tomēr atsevišķi pasākumi tiek nodrošināti plašākai jauniešu grupai vecumā no 15 līdz 29 gadiem. Plašāka informācija par „Jauniešu garantijas” ieviešanas mehānismu un plānotajiem pasākumiem jauniešu atbalstam pieejama informatīvajā ziņojumā par jauniešu garantijas īstenošanu Latvijā 2014.-2018.gadā²³.

Savukārt uz **personām ar invaliditāti** vērstie pasākumi ir veicinājuši šo bezdarbnieku iekļaušanos sabiedrībā un darba tirgū, ļaujot izprast darba tirgus prasības un sekmējot iekārtošanos pastāvīgā darbā, par ko liecina arī statistika - 2013.gadā darbā iekārtojušās 3 338 personas ar invaliditāti, no kurām 54,1% ir iekārtojušās darbā, pēc kāda aktīvā pasākuma pabeigšanas (izņemot KPP informatīvās dienas). Turklāt nepieciešamības gadījumā tiek piešķirtas vienreizējas dotācijas apmācību, prakses vai darba vietas pielāgošanai personas ar invaliditāti vajadzībām, segtas asistentu pakalpojumu izmaksas, kas saistītas ar nokļūšanu līdz mācību, prakses vai darba vietai, kā arī tiek segtas surdotulku, ergoterapeitu un citu speciālistu pakalpojumu izmaksas. 2013.gadā 12 mēnešos NVA organizētajos aktīvajos nodarbinātības pasākumos piedalījušies 17,7 tūkst. personas ar invaliditāti. Janvārī – decembrī dalību pasākumos uzsāka 16 231 bezdarbnieki ar invaliditāti.

2013.gadā NVA organizētajos ADTP pasākumos piedalījušies 195,6 tūkst. bezdarbnieki (viens cilvēks var būt piedalījies vairākās aktivitātēs), no kuriem 186 041 bezdarbnieks dalību uzsāka 2013.gadā. Kopumā 2013.gadā darbā iekārtojušies 75 541 bezdarbnieks, no kuriem 40,0% bezdarbnieki ir iekārtojušies darbā pēc kāda aktīvā pasākuma pabeigšanas (izņemot KPP informatīvās dienas).

Attēls Nr.9

Reģistrēto bezdarbnieki, kas uzsākuši dalību ADTP pasākumos 2013.gadā

Datu avots: NVA

²³ http://www.lm.gov.lv/upload/jauniesiem/lmzin_jg_171213.pdf

LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

NVA sniedz informāciju par personām, kas ir iekārtojušies darbā pirmo sešu mēnešu laikā pēc pasākumu pabeigšanas. Izvērtējot iesaistīto personu (laika periodā no 2012.gada 1.jūlija līdz 2013.gada 30.jūnijam) iekārtošanos darbā pēc pasākumu pabeigšanas, var secināt, ka rezultāti ir atšķirīgi atkarībā no pasākuma veida un specifikas. Kopumā vislabākie rezultāti vērojami pasākumos komercdarbības vai pašnodarbinātības uzsākšanai – gandrīz visas iesaistītās personas ir uzsākušas komercdarbību vai pašnodarbinātību. Šādu pozitīvu rezultātu nosaka fakts, ka iesniegtos biznesa plānus izvērtē eksperti, par atbilstošiem atzīstot tikai perspektīvākos un ilgtspējīgākos biznesa projektus, kuri atbilstoši eksperta izvērtējumam, varētu nest peļņu ilgtermiņā, neradot būtisku zaudējumu riskus uzņēmējdarbības uzsācējam. Tāpat tiek veikta regulāra biznesa plāna īstenošanas izvērtēšana. Augsts darbā iesaistes līmenis ir arī pasākumos noteiktām personu grupām un pasākumā darba vieta jaunietim, kā arī pozitīvi vērtējami arī iekārtošanās darbā rezultāti pēc apmācību pasākumiem (skatīt 12.tabulu).

Tabula Nr.12

Bezdarbnieku darbā iekārtošanās pēc dalības ADTP pasākumos*

	Pabeigušo personu skaits	Iekārtojušies darbā pirmo 6 mēnešu laikā pēc pasākuma pabeigšanas	Iekārtojušies darbā, %
Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija vai kvalifikācijas paaugstināšana	9118	3283	35,7
Neformālā izglītība – valsts valoda**	5656	1386	24,5
Neformālā izglītība – citas programmas**	10892	2678	24,6
Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi (bez info dienām)***	39284	9886	25,2
Pasākumi noteiktām personu grupām	1326	1095	82,6
Pasākumi komercdarbības vai pašnodarbinātības uzsākšanai	78	70	89,7
Algoti pagaidu sabiedriskie darbi	31001	4221	13,6
Darba vieta jaunietim	244	197	80,7
Atbalsts jauniešu brīvprātīgajam darbam	479	133	27,8
NVA inspektoru asistentu apmācība un prakse	24	13	54,2

*Pabeiguši dalību laika periodā no 2012.gada 1.jūlija līdz 2013.gada 30.jūnijam un iekārtojušies darbā pirmo 6 mēnešu laikā pēc pasākuma pabeigšanas (periodā līdz 2013.gada 31.decembrim)
 **Iekļauti arī darba devēji
 ***Viena persona var būt piedalījusies vairāk nekā vienā konkurētspējas paaugstināšanas pasākumā

Datu avots: NVA

Detalizētāka ADTP pasākumu izvērtēšana tika veikta 2013.gada Pasaules Bankas pētījuma „Latvija: kurš ir bezdarbnieks, ekonomiski neaktīvais vai trūcīgais?” ietvaros, kurā tika vērtēti darba tirgus rezultāti – nodarbinātība un darba samaksa 18 mēnešu pēc ADTP pasākumu

pabeigšanas. Tika secināts, ka visu veidu profesionālā apmācība un neformālās izglītības programmas bezdarbniekiem būtiski uzlabo darba tirgus iznākumu - uzreiz pēc apmācību beigšanas, gan vidējā termiņā. Tomēr konstatētas būtiskas atšķirības attiecībā uz dažādiem darba tirgus iznākumiem gan starp programmu veidiem, gan katra programmas veida ietvaros. Tāpat attiecībā uz programmu veidu efektivitāti vērojamas atšķirības starp dzimumiem.

Kopumā PB pētījums uzrādīja, ka vīriešiem labākus darba tirgus rezultātus ir devušas tādas programmas kā profesionālā apmācība fiziskā darba profesijās, kā arī pakalpojumu un pārdošanas jomā, darba devēja nodrošinātā apmācība garīgā darba profesijās, neformālās izglītības programmas projektu vadībā, IT prasmēs, profesionālā transporta līdzekļu vadīšanā un rūpniecisko iekārtu vadīšanā. Savukārt sievietēm labākus darba tirgus rezultātus ir devušas tādas programmas kā profesionālā apmācība fiziskā darba profesijās, kā arī pakalpojumu un pārdošanas jomā, darba devēja nodrošinātā apmācība fiziskā darba profesijās, neformālās izglītības programmas IT pamatprasmēs, valsts valodas (2. un 3. kategorija) un angļu valodas (vidējais līmenis) apgūšanā.

Ar PB pētījumu u.c. failiem tā oriģinālvalodā ir iespējams iepazīties LM mājas lapā (skat: <http://www.lm.gov.lv/news/id/4617>).

Lai arī kopumā visi izvērtētie pasākumi devuši pozitīvu rezultātu, pretēji NVA darbā iekārtošanās rādītājiem pirmo sešu mēnešu laikā pēc pasākuma pabeigšanas, sliktākie rezultāti apmācību pasākumu vidū bija vērojami apmācībai pie darba devēja, un šī pasākuma paplašināšana netiek rekomendēta. Pašlaik izmēģinājuma projekta veidā ir uzsākta praktiskā apmācība pie darba devēja tikai prioritārajās nozarēs (apstrādes rūpniecība, transports un loģistika, tūrisms, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas), kura efektivitāte tiks vērtēta, kad izmēģinājuma projekts būs noslēdzies (skatīt informatīvā ziņojuma 6.2. apakšnodaļu).

6.1. Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana un neformālās izglītības ieguve

Atbilstoši MK noteikumos Nr.75 un Ministru kabineta 2007.gada 30.oktobra noteikumos Nr.732 „Noteikumi par darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma apakšaktivitātes „Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība” pirmo un otro kārtu” (turpmāk – MK noteikumi Nr.732) noteiktajam, profesionālā apmācība, pārkvalifikācija, kvalifikācijas paaugstināšana un neformālās izglītības ieguve (turpmāk – bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība) ietver:

- **profesionālās tālākizglītības programmu apguvi**, kas dod iespēju bezdarbniekiem iegūt profesionālo kvalifikāciju. Pēc attiecīgās programmas apguves bezdarbnieks kārtu profesionālās kvalifikācijas

eksāmenu. Bezdarbniekam, kurš nokārtojis profesionālās kvalifikācijas eksāmenu, saskaņā ar profesionālās izglītības ieguvu regulējošajiem normatīvajiem aktiem izsniedz profesionālās kvalifikācijas apliecību;

- **profesionālās pilnveides izglītības programmu apguvi**, kas bezdarbniekiem dod iespēju pilnveidot savu profesionālo meistarību un apgūt mainīgajām darba tirgus prasībām atbilstošas sistematizētas profesionālās zināšanas un prasmes. Bezdarbniekam saskaņā ar profesionālās izglītības ieguvu regulējošajiem normatīvajiem aktiem izsniedz profesionālās pilnveides izglītības apliecību;
- **neformālās izglītības programmu apguvi**, kas ietver mainīgajām darba tirgus prasībām atbilstošu sistematizētu sociālo un profesionālo pamatprasmju apguvi, noslēguma pārbaudījumu organizēšanu, tai skaitā valsts valodas prasmes pārbaudes un transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāja kvalifikācijas iegūšanas eksāmenus. Bezdarbniekam un darba meklētājam pēc neformālās izglītības programmu apguves izsniedz iegūtās zināšanas apliecinošu dokumentu.

Aktīvā nodarbinātības pasākuma „Profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošana bezdarbniekiem” MK noteikumu Nr.75 26.punkts nosaka šī pasākuma **bezdarbnieku iesaistes kritērijus**. Bezdarbniekam, izsakot vēlmi iesaistīties apmācību pasākumā, NVA filiāle pārbauda bezdarbnieka atbilstību pasākuma mērķa grupai pēc sekojošiem kritērijiem:

- bezdarbnieks nav iepriekš ieguvis profesionālo kvalifikāciju;
- bezdarbnieka iepriekš iegūtā profesionālā kvalifikācija vai profesionālā pieredze nav pieprasīta darba tirgū, t.i. nav iekļauta apmācāmo profesiju sarakstā vai NVA filiāles administratīvajā teritorijā nav reģistrētu atbilstošu vakanču pēdējo trīs mēnešu laikā;
- bezdarbnieka iepriekš iegūtā profesionālā kvalifikācija neatbilst attiecīgajai profesijai noteiktajām prasībām, piemēram, nav saņemts normatīvajos aktos noteikts profesionālās pilnveides dokuments (sertifikāts), kas apliecina tiesības turpināt strādāt iepriekš iegūtajā profesijā;
- bezdarbnieks zaudējis profesionālās prasmes, jo nav strādājis iegūtajā profesijā vismaz pēdējos trīs gadus;
- bezdarbnieks veselības stāvokļa dēļ nevar turpināt būt nodarbināts iegūtajā profesijā (t.i. uzrādot ģimenes vai ārstējošā ārsta atzinumu).

Aktīvā nodarbinātības pasākuma „Neformālās izglītības ieguve” **bezdarbnieku/darba meklētāju iesaistes kritērijus** nosaka MK noteikumu Nr.75 31.punkts. Bezdarbniekam vai darba meklētājam, izsakot vēlmi iesaistīties neformālās izglītības programmas apgūvē, NVA filiāle pārbauda bezdarbnieka vai darba meklētāja atbilstību pasākuma mērķa grupai šādā kārtībā:

- bezdarbnieka vai darba meklētāja prasmes neatbilst mainīgajām darba tirgus prasībām vai ir nepietiekamas un šī iemesla dēļ ir grūti atrast piemērotu darbu;
- bezdarbnieka vai darba meklētāja vēlme netiek reģistrēta un viņš netiek iesaistīts apmācību pasākumā agrāk kā gadu pēc iepriekšējo divu apmācības programmu apguves uzsākšanas. Minētais nosacījums neattiecas uz atkārtotu vienas apmācības programmas apguvi, kas pārtraukta attaisnotu iemeslu dēļ. Gada laika periodu aprēķina, sākot no pirmās apmācības programmas uzsākšanas datuma;
- bezdarbnieks vai darba meklētājs atkārtoti netiek iesaistīts vienā un tajā pašā apmācības programmā, izņemot gadījumu, kad bezdarbnieks vai darba meklētājs apmācību pārtraucis attaisnotu iemeslu dēļ un nav saņēmis apmācības programmā noteikto apliecību;
- ja bezdarbnieks vai darba meklētājs izsaka vēlmi iesaistīties transportlīdzekļa vai traktortehnikas vadītāja apmācībā, bet iepriekš nav ieguvis transportlīdzekļa vai traktortehnikas vadītāja apliecību un vēlas saņemt karjeras konsultāciju, NVA filiāle:
 - ir tiesīga nosūtīt bezdarbnieku vai darba meklētāju uz karjeras konsultāciju profesionālās piemērotības noteikšanai konkrētai transportlīdzekļa/ traktortehnikas vadītāja prasmei kā profesijai;
 - zemas piemērotības gadījumā pārrunā ar bezdarbnieku vai darba meklētāju vēlamās apmācības nepieciešamību un, atbilstoši situācijai, ja nepieciešams un bezdarbnieks vai darba meklētājs piekrīt, piedāvā mainīt vēlmi, izvēloties citu konkurētspēju darba tirgū veicinošu pasākumu.

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.75, pirms iesaistes bezdarbnieku un darba meklētāju apmācībā bezdarbniekam un darba meklētājam ir tiesības saņemt karjeras konsultāciju.

No 2013.gadā **profesionālā apmācībā, pārkvalifikācijā un kvalifikācijas paaugstināšanā** apmācību uzsākušajiem 8580 bezdarbniekiem, apmācību pabeidza 5940 personas, 2033 turpināja dalību pasākumā 2014.gadā, bet 999 bezdarbnieki tika atskaitīti no apmācībām (768 attaisnotu iemeslu dēļ, 231 – neattaisnotu). Salīdzinot pasākuma iesaistes rādītājus ar 2012.gadu ir iespējams secināt, ka apmācībā iesaistīto, kā arī pabeigušo skaits ir palielinājies. Salīdzinājumam - 2012.gadā apmācību uzsāka 8383 bezdarbnieki, no tiem apmācību pabeidza 3158 bezdarbnieki, bet 4718 bezdarbnieki dalību pasākumā turpināja 2013.gadā un 507 bezdarbnieki tika atskaitīti no apmācībām.

Viena apmācībās iesaistītā bezdarbnieka apmācību vidējās izmaksas ar stipendijām 2013.gadā ir 946,34 eiro (665,09 Ls) (t.sk. apmācību maksa 695,73 eiro (488,96 Ls) un stipendija 250,61 eiro (176,13 Ls), kas ir mazākas nekā salīdzinot vidējās izmaksās gadu iepriekš (viena apmācībās iesaistītā

bezdarbnieka apmācību vidējās izmaksas ar stipendijām 2012.gadā bija 841,29 Ls (t.sk. apmācību maksa 593,02 Ls un stipendija 248,27 Ls).

Visvairāk apmācība veikta šādās **profesionālās tālākizglītības programmās** - konditora palīgs (iesaistīti 1050 klienti), lietvedis (777), sociālā aprūpe (628), projektu vadība (570), apsardzes darbs (485), klientu apkalpošanas operators (431), šuvējs (334), lokmetinātājs metināšanā ar mehanizēto iekārtu aktīvās gāzes vidē (MAG) (317), mazumtirdzniecības komercdarbinieks (274), noliktavas pārzinis (274).

Profesionālās pilnveides izglītības programmās - sociālā aprūpe (iesaistīti 950), projektu vadība (810), apsardzes darbs (532), grāmatvedība (306), autokrāvēju vadīšana (187), mazā biznesa organizēšana (85), elektrokāra vadīšana (61).

Tabula Nr.13

Uzsākuši profesionālo apmācību ar kuponu metodi 2013.gadā

	Kopējais skaits	Sievietes	% no kopējā skaita	Vīrieši
	8580	5813		2767
2013.gada 12 mēnešos	no tiem:			
Ilgstošie bezdarbnieki	2610	1861	30,4	749
Jaunieši - bezdarbnieki vec.15-24 gadi	1128	719	13,1	409
Bezdarbnieki - invalīdi	865	534	10,1	331
Personas pēc atbrīv. no ieslodzījuma	25	5	0,3	20
Personas pēc bērna kopšanas atvaļin.	210	209	2,4	1
Bezdarbnieki pirmspensijas vecumā	650	409	7,6	241
Pēc izglītības				
Augstākā izglītība	1499	1221	17,5	278
Profesionālā izglītība	3056	1990	35,6	1066
Vidējā vispārējā izglītība	2568	1720	29,9	848
Pamatizglītība	1409	852	16,4	557
Zemāka par pamata	48	30	0,6	18
Nav norādīta	0	0	0,0	0
Pa vecuma grupām				
15-19 gadi	189	119	2,2	70
20-24 gadi	939	600	10,9	339
25-29 gadi	1182	859	13,8	323
30-34 gadi	965	696	11,2	269
35-39 gadi	1002	700	11,7	302
40-44 gadi	1015	679	11,8	336
45-49 gadi	1015	682	11,8	333
50-54 gadi	1176	779	13,7	397
55-59 gadi	946	603	11,0	343
60 gadi un vairāk	151	96	1,8	55

Pēc bezdarba ilguma				
Līdz 6 mēnešiem	4224	2712	49,2	1512
No 6 līdz 12 mēnešiem	1746	1240	20,3	506
No 1 līdz 3 gadiem	1728	1216	20,1	512
3 gadi un vairāk	882	645	10,3	237

Datu avots: NVA

Profesionālajā apmācībā elektroniskās apmācības formā iesaistīti 8 bezdarbnieki ar invaliditāti: programmā „Datorsistēmu tehniks” – 3, programmā „Lietvedis” – 3 un „Projektu vadība” – 2 bezdarbnieki. Bezdarbniekiem programmas apguvei nav bijusi nepieciešamība saņemt profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus.

Kopumā 6 mēnešu laikā no apmācību pabeigšanas darbā ir iekārtojušies 3283 jeb 35,7% bezdarbnieki, kuri pabeiguši apmācības pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumos laika posmā no 2012.gada 1.jūlija līdz 2013.gada 30.jūnijam²⁴. Ja salīdzina darbā iekārtošanos ar iepriekšējā gada atskaites periodu no 2011.gada 1.jūlija līdz 2012.gada 30.jūnijam, tad tā būtiski nav mainījusies (darbā iekārtojās 34,8% no apmācību pabeigušajiem bezdarbniekiem).

Vissekmīgākā darbā iekārtošanās no 2012.gada 1.jūlija līdz 2013.gada 30.jūnijam ir bijusi pēc sekojošu izglītības programmu apgūšanas:

- lokmetinātājs metināšanā ar volframa elektrodu inertās gāzes vidē (TIG) (55,4%),

- loģistikas darbinieks (50,5%),

- grāmatvedība - kvalifikācijas paaugstināšana (47,4%)

- lietvedis (46%),

- apsardzes darbs (45,7%),

- projektu vadīšana (45,6%),

- autokrāvēja vadīšana (45,5%),

- lokmetinātājs metināšanā ar mehanizēto iekārtu aktīvās gāzes vidē (MAG) (43,3%),

- noliktavas pārzinis (41,6%),

- mazumtirdzniecības komercdarbinieks (40,6%).

Neformālās izglītības programmu ietvaros 2013.gadā apmācības uzsākuši 21 162 bezdarbnieki un darba meklētāji, visvairāk šādās programmās:

- Datorzinības (bez priekšzināšanām) – 3642 klienti;

- Valsts valodas apguve vidējā līmenī – 2641 klienti;

- Angļu valoda (bez priekšzināšanām) – 2180 klienti;

- Valsts valodas apguve zemākā līmenī – 2042 klienti;

- Datorzinības (ar priekšzināšanām) – 1822 klienti;

²⁴ Darbā iekārtošanās tiek rēķināta, ņemot vērā tos bezdarbniekus, kas 6 mēnešu laikā pēc apmācību beigām ir iekārtojušies darbā pēdējo 12 mēnešu laikā (ar 6 mēnešu nobīdi, lai vērtētajā periodā visiem pasākumu pabeigušajiem bezdarbniekiem jau būtu 6 mēneši pēc pasākuma beigām).

LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

- Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Elementary) – 1487 klienti;
- Valsts valodas apguve augstākā līmenī – 1086 klienti;
- Vācu valoda (bez priekšzināšanām) – 1083 klienti;
- Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Lower Intermediate) – 617 klienti;
- Datorprasmes grāmatvedībā (programma 1C Grāmatvedība) – 432 klienti.

No 2013.gadā neformālās izglītības programmu apguvi uzsākušajiem 21 162 bezdarbniekiem, apmācību ir pabeiguši 17 988 bezdarbnieki, bet 2 155 turpina dalību pasākumā 2014.gadā. Savukārt 1 117 personas ir atskaitītas no apmācībām (852 - attaisnotu iemeslu dēļ, 265 – neattaisnotu). Jāpiebilst, ka iesaistes rādītāji neformālās izglītības apgūvē, salīdzinot ar 2012.gadu, ir krietni palielinājušies. 2012.gadā apmācību uzsāka 8726 bezdarbnieki (t.sk. 2417 transportlīdzekļa/traktortehnikas vadītāja apmācībā), no kuriem apmācību pabeidza 6886 personas.

Jāpiebilst, ka viena pasākumā iesaistītā vidējās izmaksas 2013.gadā, salīdzinot ar gadu iepriekš, nav būtiski mainījušās. 2013.gadā tās veidoja 490,26 eiro (344,56 Ls), t.sk. apmācību maksa 346,88 eiro (243,79 Ls) un stipendija 143,38 eiro (100,77 Ls). 2012.gadā vidējās izmaksas bija 326,92 Ls, t.sk. apmācību maksa 230,12 Ls un stipendija 96,79 Ls. Savukārt transportlīdzekļu/ traktortehnikas vadītāju apmācībā iesaistītā vidējās izmaksas 2013.gadā, salīdzinot ar 2012.gadu, ir palielinājušās. 2013.gadā tas veidoja 772,84 eiro (543,16 Ls), t.sk. apmācību maksa 689,79 eiro (484,79 Ls) un stipendija 83,05 eiro (58,37 Ls), bet 2012.gadā – 461,91 Ls (t.sk. apmācību maksa 404,59 Ls un stipendijas 57,32 Ls).

6 mēnešu laikā pēc neformālās apmācību pabeigšanas (izņemot valsts valodas apmācību) darbā ir iekārtojušies 2678 bezdarbnieki/darba meklētāji, laika posmā no 2012.gada 1.jūlija līdz 2013.gada 30.jūnijam.

Vissekmīgākā darbā iekārtošanās (% no pabeigušo skaita) - Transportlīdzekļa/traktortehnikas vadītāju apmācību programmās:

- "B" kat. traktorteh. "Visi traktori, komunālā pašg. traktorteh., buldozeri un univ. pašgājējmaš." vadītājs (bez priekšzin.) - 71,4%;
- „D” kategorijas (ar 1.pal.) autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C1" kategoriju - 63,6%;
- "C" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "B" kategoriju - 50,0%;
- "C" kategorijas traktortehnikas "Ekskavatori un pašg. iekrāvēji" vadītājs (ar priekšzin.) - 48,3%;
- "D" kategorijas (ar 1.pal.) autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C" kategoriju - 43,2%;
- "B" kat. traktorteh. "Visi traktori, komunālā pašg. traktorteh., buldozeri un univ. pašgājējmaš." vadītājs (ar priekšzin.) - 41,2%;
- "CE" kategorijas autovadītājs (ar 1.pal.) - 34,9%.

Pārējās programmās:

- zviedru valoda (bez priekšzināšanām) - 38,5%;
- angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Intermediate) - 38,1%;
- autoCAD - 35,5%;
- web risinājumu izstrāde - 34,6%;
- datorprasmes grāmatvedībā (programma 1C Grāmatvedība) - 45,5%;
- krievu valoda (bez priekšzināšanām) - 32,2%;
- adobe Photoshop un Adobe Illustrator - 30,3%;
- franču valoda (bez priekšzināšanām) - 29%;
- angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Lower Intermediate) - 28,4%;
- biznesa angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Higher Intermediate) - 28,3%.

Plānotais profesionālā tālākizglītības un pilnveides, neformālās izglītības programmu, t.sk. transportlīdzekļa/traktortehnikas vadītāja apmācību, kā arī konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu finansējums, iesaistes rādītāji un 2014.gada sākumā izteiktās vēlmes ir atspoguļotas 14.tabulā.

Tabula Nr.14

Aktīvās darba tirgus politikas pasākumu plānotais finansējums, dalībnieku skaits un izteiktās vēlmes uz 28.02.2014.

Aktivitāte	Plānotie rezultatīvie rādītāji 2014.gadā	Plānotais finansējums (EUR)	Aktuālās vēlmes uz 28.02.2014.
Profesionālā tālākizglītība un pilnveide/ Jauniešu garantijas pasākumu ietvaros (JG)	3155/ 1 321	4 545 873/ 1 154 290	4077/ 754
Neformālās izglītības programmas (izņemot valsts valodu)/ JG	5278/ 205	2 483 639/ 83 415	11 841/ 1385
Transportlīdzekļa/traktortehnikas vadītāja apmācība/ JG	2374/ 176	2 258 923/ 128 679	3 034/ 513
Neformālās izglītības programma "Valsts valodas apguve"/ JG	3500/ 205	1 572 916/ 133 365	3 259/ 220
Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi/ JG	37200/ 9 108	495962/ 101 099	7 175/ 2219

Datu avots: NVA

Viena no NVA prioritātēm ir sadarbība ar darba devējiem. Uzņēmēji ar NVA un ESF finansiālu atbalstu var apmācīt un iegūt sev nepieciešamos speciālistus no bezdarbnieku vidus. Ja kādam uzņēmumam vajadzīgs profesionāls speciālists, NVA pēc darba devēja pieprasījuma sagatavo šādu speciālistu dažu mēnešu laikā, apmācot bezdarbniekus uzņēmumam nepieciešamajās profesijās jebkurā licencētā profesionālās pilnveides izglītības programmā, profesionālās tālākizglītības vai neformālās izglītības programmā. Apmācības laikā bezdarbniekam tiek maksāta stipendija – 99,60

eiro mēnesī. Pēc apmācības pabeigšanas darba devējam jāpieņem bezdarbnieks darbā un attiecīgajā profesijā jānodarbina vismaz pusgadu.

Iepriekšējos gados NVA veiksmīgi sadarbojās ar Ķīmijas, farmācijas, biotehnoloģijas un vides nozaru kvalifikācijas centru (SIA „NKC”), organizējot darba devēju izvēlētu 96 bezdarbnieku apmācību. Pēc mācību pabeigšanas viņi uzsāka darbu tādos atpazīstamos uzņēmumos kā AS „Grindeks”, AS „Olainfarm”, SIA „Biolars”, SIA „Tenax grupa”, SIA „Silvanols”. Lai īstenotu apmācību pēc SIA „NKC” pieprasījuma, Olaines mehānikas un tehnoloģijas koledžā tika izstrādātas 3 aktuālas izglītības programmas: „Ķīmisko procesu tehniķis”, „Analītiskās ķīmijas tehniķis”, „Farmācijas produktu pārdošana”.

Tāpat sadarbojoties ar Latvijas Veļas Ražotāju asociāciju un tekstilnozares uzņēmumiem, NVA filiālēs Ogrē un Liepājā nozares uzņēmumu vajadzībām apmācīti 72 bezdarbnieki, kuri apguvuši šuvēju un šūšanas iekārtu operatora profesiju. Iespēju ar NVA starpniecību sagatavot sev nepieciešamos speciālistus izmantojuši SIA „RIMI Latvia”, SIA LSEZ „Jensen Metal”, AS „Lido”, Maltas speciālā internātpamatskola, SIA “M.P. Socks”, SIA “TAVOL”, SIA „Remeks Serviss” un citi uzņēmumi.

2013.gadā apmācības organizētas pēc 39 uzņēmumu pieprasījumiem, apmācībās iesaistot 189 bezdarbniekus. Šie NVA klienti apgūst vai jau ir apguvuši tādās profesijās kā šuvējs, adīšanas operators, dažādu kategoriju auto un traktortehnikas vadītājs, pavārs, dažāda veida lokmetinātāji, konditors, maiznieks, elektriķis, bruģētājs, sociālās aprūpes darbinieks u.c.

6.2. Bezdarbnieku praktiskā apmācība prioritārajās nozarēs

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.732, 2013. gada jūlijā tika uzsākts izmēģinājumu projekts „Praktiskā apmācība prioritārajās nozarēs”.

LM Apmācību komisija 2013.gada 13.februāra sēdē nolēma atbalstīt praktiskās apmācības pie darba devēja prioritārajās nozarēs - apstrādes rūpniecībā (klasifikācija pēc NACE 2.red.: C10 – 33) un uz eksportu orientētās pakalpojumu nozarēs – transports un loģistika (klasifikācija pēc NACE 2.red.: H49 – 52), tūrisms (klasifikācija pēc NACE 2.red.: I55, N79), informācijas un komunikāciju tehnoloģijas (klasifikācija pēc NACE 2.red.: J61–62), visās profesijās, izņemot apmācības nekvalificētu vai mazkvalificētu darbu veikšanai (vienkāršo profesiju darbi atbilstoši Profesiju klasifikatora devītajai pamatgrupai). Izmēģinājumu projektā var iesaistīties arī uzņēmumi, kas darbojas eksporta nozarē, jo NVA sniegtais atbalsts nav tieši saistīts ar eksporta darbību atbalstīšanu (piemēram, par katru eksportēto tonnu netiek piešķirts noteikta apmēra finansiāls atbalsts), ko paredz Komisijas 2006.gada 15.decembra Regulas Nr.1998/2006 par līguma 87. un 88.panta piemērošanu de minimis atbalstam 1.panta 1.punkts.

Darba devējs – komersants (izņemot ārstniecības iestādi, kā arī izglītības iestādi, kuras pamatuzdevums ir izglītības programmu īstenošana), pašnodarbināta persona, biedrība vai nodibinājums (izņemot politisko partiju):

1) piedalās bezdarbnieku atlasē un nosaka apmācību vajadzības un minimālās izglītības un darba pieredzes prasības bezdarbniekiem;

2) apņemas apmācīt vismaz piecus bezdarbniekus, no kuriem vismaz diviem pēc apmācību pabeigšanas nodrošina darba vietu un apmācību laikā noslēgtā darba līguma pagarināšanu vismaz uz sešiem mēnešiem;

3) nodrošina bezdarbnieku praktisko apmācību vienu mēnesi, darba devējam un bezdarbniekam nodibinot darba tiesiskās attiecības.

Praktiskajā apmācībā var piesaistīt ekspertus, kas ieguvuši atbilstošu izglītību vai ne mazāk kā divus gadus ilgu pieredzi profesijā, kurā veic bezdarbnieku praktisko apmācību. Ja netiek piesaistīti augstāk minētie eksperti, apmācību laikā nodrošina darba vadītāju, kam ir vismaz vidējā profesionālā izglītība un vismaz divu gadu pieredze attiecīgajā profesijā, kurā nodrošina bezdarbnieku praktisko apmācību.

Pasākuma ietvaros dotācija bezdarbnieka algai tiek piešķirta ne vairāk kā 1138,30 eiro apmērā, ko maksā darba devējam par bezdarbnieka pieņemšanu darbā. Minēto dotāciju darba devējam piešķir, ja darba devējs pēc viena mēneša praktiskās apmācības ir turpinājis darba attiecības ar vismaz diviem bezdarbniekiem sešus mēnešus uz pilnu darba laiku, mēnesī izmaksājot bezdarbniekam darba algu vismaz minimālās mēnešalgas apmērā (saskaņā ar MK noteikumu Nr.732 62.³2., 62.³6.apakšpunktu). Tāpat praktiskās apmācības laikā ir paredzēta kompensācija ne vairāk kā 284,57 eiro apmērā par viena bezdarbnieka apmācīšanu.

2013.gadā, piesakot 330 speciālistu praktisko apmācību, izmantojuši 13 darba devēji Alūksnē, Daugavpilī, Rēzeknē, Tukumā, Valkā, Liepājā, Madonā un Rīgā. Kopumā 2013.gadā praktiskajā apmācībā iesaistīti 116 bezdarbnieki, apgūstot kravas automobiļa vadītāja, ekspeditora, apdares darbu strādnieka, pārtikas pārstrādes strādnieka, šuvēja un citas profesijas. 2013.gadā praktisko apmācību pabeiguši 85 bezdarbnieki, no viņiem darba tiesiskās attiecības pie darba devējiem turpināja 68 bijušie bezdarbnieki.

2013.gadā līgumus par sadarbību Praktiskās apmācības prioritārajās nozarēs īstenošanā NVA noslēgusi ar Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomi, Latvijas Viesnīcu un restorānu asociāciju, Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociāciju.

Plānots, ka līdz izmēģinājuma projekta gala termiņam – 2014.gada 31.maijam, NVA filiālēm ir nepieciešams intensificēt darbu gan darba devēju, gan bezdarbnieku iesaistīšanai. Tas nozīmē, ka ir nepieciešams apzināt prioritāro nozaru darba devējus (Latvijā ir vismaz 15 855 prioritāro nozaru uzņēmumi) un organizēt ikmēneša tikšanās. Papildus ir nepieciešams aktīvi iesaistīties bezdarbnieku atlasēs arī citu filiāļu darba devēju pieteikumu nodrošināšanai (filiāles prioritāte - ne tikai izpildīt savas filiāles rezultātīvo

rādītāju, bet arī dot iespēju savā filiālē reģistrētam bezdarbniekam iekārtoties atbilstošā darbā). Tāpat svarīgi ir veicināt sadarbību ar projekta koordinējošiem ekspertiem, filiāles aģentiem un karjeras konsultantiem, lai atlasītu bezdarbniekus, kuri atbilst darba devēju prasībām. Visbeidzot, ir nepieciešams stingrāk izvērtēt bezdarbnieka neierašanās uz darba interviju vai praktisko apmācību iemeslus, neattaisnota iemesla gadījumā piemērojot atbilstošu rīcību. Jāpiebilst, ka 2014.gadā tiks veikta Praktiskās apmācības prioritārajās nozarēs validēšana un analīze.

6.3. Mūžizglītības pasākumi nodarbinātām personām

Preventīvā bezdarba samazināšanas pasākuma „Apmācības programmas pieaugušo iesaistei mūžizglītībā” (turpmāk – Mūžizglītības pasākums) mērķis saskaņā ar MK noteikumiem Nr.75 un Ministru kabineta 2009.gada 20.oktobra noteikumiem Nr.1213 „Noteikumi par darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.2.2.1.2.apakšaktivitāti „Atbalsts mūžizglītības politikas pamatnostādņu īstenošanai”” (turpmāk – MK noteikumi Nr.1213) ir veicināt mūžizglītības pieejamību nodarbinātām un pašnodarbinātām personām (izņemot valsts civildienestā nodarbinātos) no 25 gadu vecuma visā Latvijas teritorijā, sniedzot iespēju papildināt un pilnveidot darbam nepieciešamās prasmes un kompetences. Izmantojot kuponu sistēmu, izglītības programmu izvēlas pati bezdarba riskam pakļautā persona sadarbībā ar karjeras konsultantu.

Lai mērķtiecīgāk nodrošinātu pasākuma pieejamību personām, kuras ir vairāk pakļautas bezdarba riskam, 2013.gada 26.februārī stājās spēkā grozījumi MK noteikumos Nr.75, kas sašaurināja pasākuma mērķa grupu, nosakot, ka pasākuma ietvaros nodarbinātām un pašnodarbinātām personām (izņemot valsts civildienesta ierēdņa statusā esošu personu), var piedalīties personas no 45 gadiem un vecumā no 25 gadiem līdz 44 gadiem (ieskaitot), ja personai ir noteikta invaliditāte vai personai ir divi vai vairāk bērnu vecumā līdz 18 gadiem vai persona ir atzīta par trūcīgu. Tāpat bezdarba riskam pakļauto personu iesaiste pasākumā norit, ja persona nav ieguvusi neformālo vai formālo izglītību NVA organizēto profesionālās apmācības, pārkvalifikācijas, kvalifikācijas paaugstināšanas un neformālās izglītības programmu ietvaros vai ir to ieguvusi pēdējo 12 mēnešu laikā. Līdz ar to veiktie grozījumi MK noteikumos Nr.75 tika īstenoti, lai mērķtiecīgāk novirzītu finansējumu Mūžizglītības pasākumu īstenošanai.

ESF projekts „Mūžizglītības pasākumi nodarbinātām personām” (turpmāk – projekts) tiek īstenots no 2010.gada jūlija. Kopš projekta sākuma mūžizglītībā tika iesaistītas 24 914 nodarbinātās personas, no tām 6 376 strādājošie mūžizglītībā iesaistījās 2013.gadā, t.sk., neformālās izglītības programmās iesaistītas 16 761 personas, profesionālās pilnveides programmās – 8 153 personas.

Dalība mūžizglītības pasākumos nodarbinātām personām 2013.gada 12 mēnešos

	Kopējais skaits	Sievietes	% no kopējā skaita	Vīrieši
	6376	5032		1344
Pēc izglītības				
Augstākā izglītība	4205	3510	66,0	695
Profesionālā izglītība	1237	878	19,4	359
Vidējā vispārējā izglītība	814	568	12,8	246
Pamatizglītība	107	64	1,7	43
Zemāka par pamata	2	1	0,0	1
Nav norādīta	11	11	0,2	0
Valsts valodas prasme				
Valsts valodas augstākā pakāpe	658	537	10,3	121
Valsts valodas vidējā pakāpe	463	355	7,3	108
Valsts valodas zemākā pakāpe	118	75	1,9	43
Izglītība iegūta valsts valodā	5074	4035	79,6	1039
Nav valsts valodas atestācijas	63	30	1,0	33
Nav norādīta	0	0	0,0	0
Pa vecuma grupām				
15-19 gadi	0	0	0,0	0
20-24 gadi	0	0	0,0	0
25-29 gadi	233	189	3,7	44
30-34 gadi	832	659	13,0	173
35-39 gadi	1215	915	19,1	300
40-44 gadi	812	577	12,7	235
45-49 gadi	1240	1011	19,4	229
50-54 gadi	1027	832	16,1	195
55-59 gadi	724	614	11,4	110
60 gadi un vairāk	293	235	4,6	58

Datu avots: NVA

2013.gadā pilnveides programmu apgūvē tika iesaistītas 111 personas. Visvairāk apmācība notikusi šādās apmācību programmās: grāmatvedība (267), angļu valoda (dažādām profesijām) (210), projektu vadība (190), traktortehnikas vadītāji (165), skaistumkopšanas programmas (97), angļu valoda ar priekšzināšanām (90), datormācība (47), bilance un nodokļi (39), mazā biznesa organizēšana (36), lietvedība (32), citas programmas (375).

Lai veicinātu Mūžizglītības pasākuma apmācību programmu atbilstību darba tirgus vajadzībām, 2012.gada 1.augustā stājās spēkā grozījumi MK noteikumos Nr.75, nosakot, ka LM apmācību komisijas kompetencē ir lemt par apmācību programmām bezdarba riskam pakļauto personu iesaistei

mūžizglītībā. 2013.gadā 31.oktobrī Apmācību komisija apstiprināja mūžizglītības programmu sarakstu, tādējādi nodrošinot, ka pasākuma ietvaros tiek īstenotas darba tirgus pieprasījumam atbilstošas programmas šādos apmācību moduļos – „Saziņa valsts valodā”, „Saziņa svešvalodās”, „Digitālā prasme”, „Pašiniciatīva un uzņēmējdarbība”, „Matemātiskās prasmes un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijās”, „Mācīšanās mācīties”, „Sociālās un pilsoniskās prasmes” un „Kultūras izpratne un izpausme”. Papildus tika precizēta programmas „Biznesa plāna izstrāde” anotācija un apvienota programma „Komercedarbības uzsākšana” ar programmu „Mikrouzņēmējdarbība”. Dalībnieku iesaiste Mūžizglītības pasākumu neformālās izglītības apgūvē 2013.gadā ir atspoguļota 16.tabulā.

Tabula Nr.16

Neformālās izglītības programmu apguve (moduļi)

Modulis	2012.gads		2013.gads		Projektā kopā	
	Personas skaits	Procenti	Personas skaits	Procenti	Personas skaits	Procenti
Saziņa svešvalodās	1502	80.41%	3769	78.01%	13354	79.67%
Digitālā prasme	107	5.73%	430	8.91%	1084	6.47%
Pašiniciatīva un uzņēmējdarbība	140	7.49%	185	3.83%	896	5.35%
Saziņa valsts valodā	97	5.19%	255	5.28%	843	5.03%
Sociālās un pilsoniskās prasmes	7	0.37%	133	2.75%	425	2.54%
Kultūras izpratne un izpausme	6	0.32%	32	0.66%	90	0.54%
Mācīšanās prasme	8	0.43%	21	0.44%	62	0.37%
Matemātiskās prasmes un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijās	1	0.05%	3	0.06%	7	0.04%
Kopā	1868	100%	4828	100%	16761	100%

Datu avots: NVA

2013. gadā, lai atvieglotu klientu pieteikšanos Mūžizglītības pasākumam un mazinātu administratīvo slogu, tika izstrādāts un 2013.gada 10.jūnijā ieviests klientu elektroniskās reģistrācijas rīks. 2014.gadā tiek plānots izsniegt 2 109 mūžizglītības kuponus.

Ņemot vērā Eiropas Savienības struktūrfondu finansējuma pārdali, 2013.gadā projekts tika pagarināts līdz 2014.gada decembrim ar mērķi nodrošināt pakalpojuma nepārtrauktību. Projektam papildus ir piešķirti 645 717 LVL, kas projektā paredzētajās apmācībās ļaus papildus iesaistīt aptuveni 3 692 nodarbināto personu.

Tabula Nr.17

Finansējuma apmērs 2013.gadā²⁵

ESF Aktivitātes Nr.	Apakšprogrammas kods		2013.gadā apstiprināts budžetā (LVL)	Finansēšanas plāns gadam (LVL)	Izpilde uz 31.12.2013. (LVL)

²⁵ Finansējuma avots: valsts budžeta līdzekļi, Eiropas Sociālā fonda līdzekļi (darbības programmas “Cilvēkresursi un nodarbinātība” 1.2.2.1.2.apakšaktivitāte “Atbalsts mūžizglītības politikas pamatnostādņu īstenošanai”).

1.	2.	3.	uz 31.12.2012.	5.	6.
1.2.2.1.2	63.06.00	Mūzizglītības pasākumi nodarbinātām personām	1 250 980	1 250 980	1 247 981

Datu vaots: NVA

6.4. Komersantu nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšana

2013.gada 15.martā tika uzsākts preventīvais bezdarba samazināšanas pasākums „Komersantu nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšana”, kura mērķis ir veicināt komersantu nodarbināto personu reģionālo mobilitāti, nodrošinot finansiālu atbalstu transporta un dzīvojamās telpas īres izmaksu segšanai pirmos četrus mēnešus pēc darba tiesisko attiecību nodibināšanas. Pasākuma mērķis ir sniegt atbalstu bezdarbniekiem no reģioniem, kuros darbu atrast neizdodas, un virzīt tos uz brīvajām darba vietām tuvākajos reģionos un pilsētās.

2013.gada 2.augustā stājās spēkā grozījumi MK noteikumos Nr.75, ar kuriem tika atviegloti iesaistes kritēriji pasākumā, paredzot, ka pasākumā iesaista nodarbinātos, kuri līdz darba tiesisko attiecību nodibināšanas dienai ar konkrēto darba devēju bijuši reģistrēti bezdarbnieka statusā vismaz divus mēnešus, iepriekšējo 6 mēnešu vietā. Papildus noteikts, ka NVA var iesaistīt pasākumā nodarbināto, kas bijis reģistrēts bezdarbnieka statusā mazāk kā divus mēnešus, ja bezdarbnieka statusa piešķiršana ir saistīta ar darba tiesisko attiecību izbeigšanu saistībā ar saimniecisku, organizatorisku, tehnoloģisku vai līdzīga rakstura pasākumu veikšanu un tas būtiski ietekmējis vai varēja ietekmēt nodarbinātības situāciju attiecīgajā administratīvajā teritorijā.

2013.gadā reģionālās mobilitātes pasākumam NVA bija pieteikušies 222 reģistrētie bezdarbnieki, no kuriem 180 iesniegumi tika izvērtēti kā atbilstoši mobilitātes pabalsta saņemšanai, bet 46 iesniegumi tika noraidīti. 2013.gadā dalību pasākumā pabeidza 76 nodarbinātie un 71 nodarbinātais turpināja darba attiecības. Pieteikumi dalībai reģionālās mobilitātes pasākumā tika saņemti visās NVA filiālēs, bet visvairāk: NVA Rēzeknes filiālē – 19, Ludzas filiālē – 15, Daugavpils un Cēsu filiālē - 13. Latgales reģiona filiālēs kopumā dalību pasākumā uzsākuši 60 nodarbinātie. Galvenokārt finansiālais atbalsts tiek izmantots transporta izdevumu segšanai no dzīvesvietas uz darba vietu un atpakaļ.

Sadalījumā pa dzimumiem pasākuma īstenošanas 10 mēnešos, 57% no iesaistītajiem ir sievietes un 43% vīrieši. Pasākumā visaktīvāk iesaistījušies nodarbinātie vecuma grupā no 50-54 gadiem – 35 personas no kopējā dalību uzsākušo personu skaita. Pārējās vecuma grupās iesaistīto personu skaits ir līdzīgs – vidēji 15-20 personas. Kā biežākie dalības pasākumā pārtraukšanas iemesli minēti nesaskaņas ar darba devēju, neapmierinātība ar veicamo darbu vai kolektīvu. 17 no 36 nodarbinātajiem dalību pasākumā pārtraukuši

attaisnojošu iemeslu dēļ, piemēram, veselības problēmas, darba vietas maiņa vai ģimenes apstākļi.

No kopējā pasākuma finansējuma (Ls 98 000) 10 mēnešos apgūts Ls 35 513. Secināms, ka pasākuma ietvaros katrs nodarbinātais saņēmis vidēji Ls 197,29. Visvairāk no pasākumā iesaistītajiem uzsākuši darbu mazumtirdzniecības veikala pārdevēja profesijā – 21 persona. 12 personas uzsākušas darbu pavāra un palīgstrādnieka profesijā, savukārt 7 personas uzsākušas darbu šuvēja profesijā. Pasākumā iesaistītie uzsākuši darbu visdažādākajās profesijās un amatos, t.sk., grāmatveža profesijā, vadītāja vietnieka un tehniskā direktora amatā. 2014.gadā pasākumā plānots iesaistīt 300 nodarbinātos par kopējo valsts budžeta finansējumu Ls 84 304 (119 953,78 eiro).

Līdz ar Jauniešu garantijas ieviešanu un īstenošanas uzsākšanu 2014.gadā, tās ietvaros tiks īstenots pasākums „Atbalsts jauniešu reģionālajai mobilitātei”²⁶, kurā nepieciešamības gadījumā iesaista jauniešus, kuri piedalās pasākumā „Pirmā darba pieredze jauniešiem” un „Atbalsts subsidēto darbavietu izveidei jauniešiem bezdarbniekiem” vai piedalās neformālajās izglītības programmās un profesionālajās tālākizglītības un profesionālajās pilnveides programmās. Pasākuma mērķis ir nodrošināt finanšu atlīdzību transporta izdevumu segšanai braucieniem no deklarētās dzīvesvietas uz darba vai apmācību vietu un atpakaļ un dzīvojamo telpu īres vai dienesta viesnīcas izdevumu kompensācijai jauniešiem bezdarbniekiem vecumā no 15-29 gadiem.

Jauniešu garantijas ietvaros īstenojamā pasākumā „Atbalsts jauniešu reģionālajai mobilitātei” 2014.gadā indikatīvi plānots iesaistīt 836 jauniešus bezdarbniekus par kopējo finansējumu indikatīvi 351 120 eiro apmērā. Pasākums tiek finansēts no ESF finansējuma un valsts budžeta līdzfinansējuma, kā arī ES budžeta speciālā piešķiruma jaunatnes nodarbinātības iniciatīvas finansēšanai.

6.5. Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi

Aktīvais nodarbinātības pasākums „Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi” (turpmāk – KPP) paredzēts bezdarbniekiem, darba meklētājiem un bezdarba riskam pakļautām personām, lai veicinātu to konkurētspēju darba tirgū, piedāvājot apgūt darba meklēšanas metodes, darba tirgum nepieciešamās pamatprasmes, kā arī saņemt psiholoģisko atbalstu konkurētspējas veicināšanai darba tirgū. NVA klienti pasākumā var saņemt individuālās konsultācijas (1 akadēmiskā stunda - dažādu speciālistu individuālās konsultācijas) un piedalīties grupu nodarbībās:ursos (16, 24 vai

²⁶ Skatīt Informatīvā ziņojuma „Par Eiropas Savienības fondu darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 7.2.1.specifiskā atbalsta mērķa „Veicināt nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā neiesaistītu jauniešu nodarbinātību Jauniešu garantijas ietvaros” 1. un 2.kārtas īstenošanu” 3.10. sadaļu LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

36 akadēmiskās stundas), semināros (8 akadēmiskās stundas), lekcijās (5 akadēmiskās stundas).

Dalība KPP pieejama katram klientam saskaņā ar izteikto vēlmi bez rindas. Klients var izmantot vairākus KPP pakalpojumus. 2013.gadā dalību pasākumā pabeidza 39 284 personas, no kurām darbā pirmo sešu mēnešu laikā iekārtojās 9886, kas ir 25.2% no iesaistīto klientu skaita. Salīdzinot ar 2012.gadu darbā iekārtošanās rādītājs ir palielinājies par 8.3%, kas liecina par mērķtiecīgu klientu iesaisti un aktuālu KPP tēmu izvēli.

NVA veiktajā lietderības aptaujā 35% respondentu KPP pasākumu lietderības līmeni novērtēja kā augstu un 41% kā vidēju. Salīdzinot 2012.gada un 2013.gada aptaujas rezultātus, var secināt, ka respondentu skaits, kas augstu vērtē šī pasākuma lietderību, paaugstinājies par 5% un negatīvais vērtējums (zems vai nekāds novērtējums) ir palicis nemainīgs, savukārt vērtējums vidēji samazinājies par 5%.

2013. gada KPP pieprasītāko pasākumu TOP 10:

1. Kā efektīvi atrast darbu – psiholoģisko barjeru pārvarēšana, darba meklēšana, piedāvājumu izvērtēšana un darba attiecību uzsākšana (seminārs) – 3821 klienti;
2. Darba tiesības (seminārs) – 3386 klienti;
3. Kā sagatavoties darba intervijai (seminārs) – 3196 klienti;
4. Stress un tā pārvarēšana (lekcija) – 2547 klienti;
5. Dzīvei noderīgas iemaņas (seminārs) – 2216 klienti;
6. Prasme strādāt pārmaiņu apstākļos (seminārs) – 1965 klienti;
7. Ilgstoša bezdarba ietekme uz konkurētspēju darba tirgū (seminārs) – 1827 klienti;
8. Darba meklēšana reti apdzīvotās vietās, tajā skaitā - sociālā tīkla aktivizēšana darba meklēšanas procesā (seminārs) – 1775 klienti;
9. Valsts valodas prasmju attīstīšana (kurss) – 1756 klienti;
10. Komunikācijas prasmju attīstīšana un komunikācijas problēmu risināšana (seminārs) – 1659 klienti.

2013.gada 29.augustā Apmācību komisijas sēdē tika apstiprināts 2014.un 2015.gadā plānoto grupu nodarbību un individuālo konsultāciju saraksts ar 41 pakalpojumu veidiem (šis saraksts tiek pārskatīts divas reizes gadā, ņemot vērā tendences darba tirgū un veiktās darbaspēka pieprasījuma prognozes, skatīt 4.pielikumu). Lai nodrošinātu sniegto pakalpojumu kvalitāti, visām programmām, kas ir iekļauti sarakstā ir izveidotas un aktualizētas anotācijas, kurās ir aprakstīts kursa saturs un mācību laikā iegūstamais rezultāts.

Lai nodrošinātu KPP pieejamību tuvāk klientu dzīvesvietai, sākot ar 2013.gada 2.pusgadu ir mainīta kārtība KPP nepieciešamo telpu ārpus filiāles telpām nodrošināšana. Telpas ārpus filiāles telpām 2014. un 2015.gadam nodrošina ar iepirkuma „B” daļas procedūru, atbilstoši Publisko iepirkumu likumam.

7. Kuponu sistēmas bezdarbnieku apmācībā izvērtējums

Lai pēc apmācības vai pārkvalifikācijas persona pēc iespējas ātri iesaistītos darba tirgū, nākamās profesijas izvēlei ir jābūt balstītai gan uz personas izvēli, gan uz darba tirgus vajadzībām. Lai dotu personai lielāku izvēles brīvību un atbildību par savas karjeras turpmāko attīstību, kopš 2011.gada NVA piedāvā bezdarbniekiem un darba meklētājiem iespēju pilnveidot savas prasmes, izmantojot apmācību kuponu sistēmu.

Veicinot pakalpojumu kvalitāti, NVA izsludina iepirkumu izglītības iestādēm par tiesībām sniegt apmācību pakalpojumus bezdarbniekiem un darba meklētājiem, izmantojot apmācību kuponu sistēmu. Bezdarbnieks, saņemot apmācību kuponu, var izvēlēties no piedāvātā apmācību programmu saraksta, kuru apstiprinājusi Apmācību komisija, kā arī no izglītības iestādēm, kuras iepirkuma rezultātā guvušas tiesības sniegt apmācības, sev piemērotāko apmācību veidu un izglītības iestādi.

Lai klientam būtu vienkāršāk izvēlēties sev piemērotāko izglītības iestādi, NVA savā mājas lapā izvieto informāciju par izglītības iestādēm un to piedāvātājām apmācību programmām, iepriekšējos periodos apmācīto bezdarbnieku skaitu, darbā iekārtošanās rādītājiem, apmācīto personu novērtējumu par apmācību kvalitāti. Tāpat NVA mājas lapā ir nodrošināta izglītības iestāžu īstenoto apmācību rezultātu atspoguļošana, kurus NVA klienti pirms apmācību uzsākšanas var izmantot, izvēloties atbilstošākās apmācību programmas un izglītības iestādi (skatīt: <http://monitorings.esynergy.lv/search/setting/>).

Lai atvieglotu apmācību grupu komplektēšanu, ir izveidota automātiskā rezervācijas sistēma "Apmācību pasākumu pieejamības informācijas nodrošināšana NVA mājas lapā", ar kuras palīdzību ikvienam klientam ir iespēja uzzināt informāciju par programmu apguves grupu uzsākšanas datumiem, vietu skaitu grupā u.c.²⁷. Izglītības iestādēm ir dota iespēja aktualizēt rezervācijas sistēmā iekļauto informāciju par pieejamajām apmācību programmām un apmācāmo skaitu grupās tiešsaistes režīmā (t.sk. informāciju par jau rezervētajām un brīvajām apmācību vietām).

Izvērtējot kuponu metodes ieviešanu, ir novērojami gan ieguvumi (piemēram, lielāka konkurence starp izglītības iestādēm, kas ilgtermiņā ietekmē arī pakalpojumu kvalitāti), gan nepilnības, pie kuru novēršanas jāturpina strādāt.

Jāņem vērā, ka visbiežāk bezdarbnieks izvēlas savai dzīvesvietai tuvāko apmācību iestādi. Apmācību iestāžu realizētā prakse, veidojot no centriem attālinātus apmācību sniegšanas tīklus, lai iesaistītu iespējami plašu klientu loku, neveicina bezdarbnieku mobilitāti. Šāda pieeja neveicina bezdarbnieku vēlmi meklēt darbu ārpus savas apdzīvotās vietas, ja tajā apsīkusi ekonomiskā

²⁷ Skatīt: <http://apps.nva.gov.lv/xwiki/bin/view/Main/WebHome>

LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

aktivitāte. Tā kā apmācību mērķis ir nodarbinātība, tad, apgūstot specialitāti, kas dzīvesvietā nebūs pieprasīta, bezdarbniekam jābūt gatavam arī uz mācībām doties ārpus savas dzīvesvietas – optimāli uz vietu, kur konkrētajā specialitātē ir pieejamas darbavietas. Līdz ar to nepieciešams strādāt pie stipendiju apmēra diferenciacijas atkarībā no dzīvesvietas attāluma līdz apmācību vietai.

Apmācību kupons personai tiek izsniegts reģistrēšanās secībā. Pēc tam persona pati sazinās ar izglītības iestādēm, kas piedāvā noteiktu apmācības programmu un izvēlas vienu no iestādēm, kurā vēlas mācīties. Izvēlētajā izglītības iestāde ne vienmēr ir spējīga nokomplektēt grupu apmācībām, līdz ar to personas iesaiste konkrētajā apmācību programmā var aizkavēties. Tomēr kuponu sistēmas ieviešanas laikā konstatēts, ka, izsniedzot kuponus reģistrēto pieteikumu secībā un neatkarīgi no pieteikumu skaita uz izvēlēto programmu, bezdarbnieki daudz īsākā laika periodā var iesaistīties apmācībās, salīdzinot ar iepriekš pastāvošo sistēmu, kad NVA pati komplektēja apmācību grupas. Pozitīvi vērtējams arī fakts, ka līdz ar kuponu metodes ieviešanu bezdarbniekiem pavērušās plašākas iespējas programmu, izglītības iestāžu un apmācību īstenošanas vietu izvēlē – jebkurā NVA filiāles pārraudzībā esošajā teritorijā.

Tāpat pastāvīgi izvēloties izglītības iestādi, klienti ir motivētāki programmu apguvei un prasīgāki apmācību kvalitātes nodrošinājumam, kā arī ticis būtiski mazināts tā sauktais „cherry picking” efekts, kad izglītības iestāde izvēlas visvieglāk apmācāmos, nevis tos, kam šādas apmācības sniedz lielāku pieaugumu robežproduktivitātē. Visbeidzot kuponu sistēma piedāvā vienkāršāku iepirkuma procedūru, kā arī neierobežotu un nepārtrauktu izglītības iestāžu iespēju iesaistīties apmācību īstenošanā. Jāpiebilst, ka kopējā NVA klienta apmierinātība par saņemtajiem pakalpojumiem, salīdzinot ar iepirkumu sistēmu, ir augusi.

8. Klientu apmierinātības izvērtējums par NVA un tās īstenotajiem pakalpojumiem

Lai uzlabotu izglītības iestāžu bezdarbniekiem un darba meklētājiem sniegto apmācības pakalpojumu kvalitāti NVA veic:

1) regulāras pārbaudes apmācību īstenošanās vietās, kuru laikā tiek veikta arī apmācībās iesaistīto bezdarbnieku, darba meklētāju un nodarbināto personu apmierinātības aptauja. Pārbaudu un aptaujas rezultāti tiek analizēti un izmantoti apmācību procesa kvalitātes uzlabošanai. Aptaujas rezultāti kopš 2011.gada tiek publicēti NVA mājas lapā, informāciju aktualizējot reizi ceturksnī;

2) izmantojot Valsts ieņēmumu dienesta datus, tiek analizēti klientu darbā iekārtošanās rezultāti pēc apmācību pabeigšanas, tādējādi novērtējot katras konkrētas izglītības iestādes un izglītības programmas apguves efektivitāti. Rezultāti kopš 2011.gada tiek publicēti NVA mājas lapā, informāciju aktualizējot reizi ceturksnī;

3) apmācību pabeigušajiem NVA klientiem kopš 2012.gada janvāra ir iespēja sistēmā „Apmācību monitorings” (skatīt <http://monitorings.esynergy.lv/search/setting/>) sniegt vērtējumu par NVA apmācību pasākuma kvalitāti.

Būtisks ir objektīvs novērtējums, taču papildus informāciju par apmācību kvalitāti un ietekmi uz personas turpmāko konkurētspēju darba tirgū var sniegt arī pati apmācītā persona. Līdz ar to gan NVA, gan LM ir svarīgs apmācīto klientu viedoklis (*sūdzības, pateicības, aizpildītas aptaujas anketas*) par apmācību kvalitāti. Šī informācija dod iespēju NVA darbiniekiem operatīvi pārbaudīt apmācību kvalitāti sūdzību saņemšanas gadījumos un ilgtermiņā sniegt objektīvu informāciju klientiem par apmācību kvalitāti konkrētā izglītības iestādē. Šāda informācijas apkopošana iepriekš minētajā apmācību novērtējuma informācijas sistēmā ļauj NVA klientiem izvēlēties tādu apmācību iestādi, par kuras apmācību kvalitāti un organizēšanas procesu saņemtas visvairāk pozitīvas atsauksmes un vērtējumi, kā arī labi darbā iekārtošanās rādītāji pēc apmācību pabeigšanas.

Uzraudzības sistēmā „Apmācību monitorings” izglītības iestāžu īstenotās programmas iespējams novērtēt pēc šādiem kritērijiem: apmācību novērtējums kopumā; darbā iekārtošanās procents pirmo sešu mēnešu laikā pēc apmācību beigām; apmācības pabeigušo dalībnieku procents; darbā iekārtošanās vidējais laiks pēc apmācību pabeigšanas (no beigušajiem, kas iekārtojušies darbā 6 mēnešu laikā); pedagogu profesionalitātes novērtējums; pedagogu attieksmes novērtējums; mācību izdales materiālu novērtējums; aprīkojuma izglītības programmas apguvei novērtējums; sadzīves apstākļu novērtējums mācību iestādē; iegūto zināšanu un prasmju konkurētspējas novērtējums darba tirgū; teorētisko zināšanu ieguves novērtējums; praktisko iemaņu ieguves novērtējums; apmācību nepabeigšanas iemesli; atrastā darba

saistība ar zināšanām un prasmēm, kas apgūtas apmācībās; iegūto zināšanu un prasmju noderīgums darbā.

Rezultātus iepriekš minētajiem atlases kritērijiem iespējams aplūkot, izvēloties apmācību vietu (reģioni un pilsētas) vai konkrētu izglītības iestādi un programmu. Iegūtos rezultātus NVA izmanto apmācību kvalitātes analīzei un pārbaūžu plānošanai izglītības iestādēs.

Lai uzlabotu uzraudzības sistēmu, NVA plāno vairākus pilnveidojumus, piemēram, par bezdarbnieku un darba meklētāju, kuri pārtraukuši apmācības, skaita atspoguļojumu izglītības programmu ietvaros.

Lai atvieglotu apmācību grupu komplektēšanu, kopš 2012.gada ir ieviesta automātiskā rezervācijas sistēma "Apmācību pasākumu pieejamības informācijas nodrošināšana NVA mājas lapā", ar kuras palīdzību ikvienam klientam ir iespēja uzzināt informāciju par programmu apguves grupu uzsākšanas datumu, vietu skaitu grupā u.c.²⁸. Izglītības iestādēm ir dota iespēja aktualizēt rezervācijas sistēmā iekļauto informāciju par pieejamajām apmācību programmām un apmācāmo skaitu grupās tiešsaistes režīmā (t.sk. informāciju par jau rezervētajām un brīvajām apmācību vietām).

Lai tiktu pilnveidotas NVA īstenotās darbības un lai arī turpmāk tiktu veicināta uz klientu orientētas efektīvas apkalpošanas sistēmas nodrošināšana neatkarīgi no pakalpojuma sniegšanas vietas, no 2013.gada 21.augusta līdz 1.oktobrim tika veikta elektroniska bezdarbnieku aptauja par apmierinātību ar NVA pakalpojumiem.

Apmierinātības aptaujas sastādīja 6 novērtējuma pamatbloki:

- informācijas iegūšana par NVA,
- NVA darbinieku novērtējums,
- CV/vakanču portāla izvērtējums,
- NVA sniegto pakalpojumu lietderības novērtējums,
- darba iespējas ārzemēs,
- respondentu ierosinājumi un priekšlikumi.

2013.gada aptaujā iegūto datu salīdzinājums tiek veikts atbilstoši 2012.gada aptaujas identisko jautājumu ietvaros. Atbildes sniedza 5447 respondenti, kas ir krietni vairāk par iepriekšējā gadā iegūtajām atbildēm (2012.gada aptaujā – 2829). Par visbiežāk izmantoto sazināšanās veidu ar NVA darbiniekiem, lielākā daļa respondentu (69%) atzīmē personisko vizīti, salīdzinājumā ar 2012.gada aptaujas datiem, šis rādītājs ir samazinājies par 12%. Tāpat sazināšanos e-pastā izmanto 9% respondentu (kāpums par 2%), bet 21% no respondentiem izmanto telefonisko saziņu (kāpums par 9%).

33% aptaujāto respondentu uzskata, ka darbinieku attieksme pret klientiem ir ļoti laba, kas, salīdzinot ar 2012.gada rezultātiem, ir par 3% augstāks rādītājs. Respondentu skaits, kas darbinieku attieksmi vērtē kā apmierinošu vai sliktu ir 20% un 4%. 44% respondentu NVA darbinieku

²⁸ Skatīt: <http://apps.nva.gov.lv/xwiki/bin/view/Main/WebHome>

LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

palīdzību darba meklēšanas procesā atzinuši to kā pietiekamu, bet 23% kā nepietiekamu. Palīdzību kā nozīmīgu vērtē 25%, bet kā ļoti nozīmīgu – tikai 9%. 60% respondentu, meklējot darbu, izmanto CV/vakanču portālu. Salīdzinājumā ar 2012.gadu - kāpums par 4%.

Līdzīgi 2012.gada aptaujas rezultātiem, 2013.gadā respondenti kopumā ir apmierināti ar NVA darbinieku konsultēšanas prasmēm, 2013.gadā rādītājam paaugstinoties par vidēji 6% (skatīt 18.tabulu).

Tabula Nr.18

Apmierinātība ar NVA darbinieku konsultēšanas prasmēm

NVA darbinieku konsultēšanas prasmes:	2012. gada aptaujā			2013.gada aptaujā		
	augstas	vidējas	zemas	augstas	vidējas	zemas
- par bezdarbnieku un darba meklētāju tiesībām un pienākumiem	52%	39%	9%	57% ↑	34%	8%
- par NVA pakalpojumiem	44%	43%	13%	51% ↑	38%	10%
- par situāciju darba tirgū un brīvajām darba vietām	31%	50%	18%	38% ↑	47%	14%

Datu avots: NVA

Rezumējot, respondenti visvairāk ierosinājumus ir snieguši saistībā ar NVA pakalpojumu pilnveidošanu apmācību programmās. Vismazāk - CV/vakanču portāla pilnveidei. Saņemtajos priekšlikumos apmācību jomā, respondenti izteikuši priekšlikumus - apmācību organizēšanai, jaunu programmu veidošanai, kursus organizēšanai atbilstoši vēlmēm, apmācības piedāvāšanai atbilstoši darba tirgus prognozēm. Savukārt attiecībā uz klientu apkalpošanas kultūras uzlabošanu, respondenti norāda darbiniekiem būt laipnākiem, saprotošākiem un smaidīgākiem. Tāpat respondenti norāda uz to, ka pasākumu organizēšanai nepieciešams paredzēt vairāk līdzekļus un veidot ciešāku sadarbību ar darba devējiem, kā arī izsaka vēlmi saņemt informāciju par vakancēm un NVA pakalpojumiem rakstiski (e-pastā, īsziņā) un telefoniski, ne tikai klātienēs konsultācijās.

2013.gadā aptaujājot 3197 bezdarbniekus (kas ir 37,3% no 2013.gadā iesaistītajiem bezdarbniekiem profesionālā tālākizglītības un profesionālā pilnveides pasākumā):

- 91,4% apmācībā iesaistīto bezdarbnieku mācību materiālus vērtē kā ļoti labu un labu;
- 88,4% apmācībā iesaistīto bezdarbnieku mācību aprīkojumu vērtē kā ļoti labu un labu;
- 94,3% apmācībā iesaistīto bezdarbnieku pedagogu un mācību vielas pasniegšanas prasmes vērtē kā labu un ļoti labu;
- 86,5% apmācībā iesaistīto bezdarbnieku iegūto zināšanu/ prasmju novērtējumu konkurētspējai darba tirgū vērtē kā ļoti labu un labu;

- 89,1% apmācībā iesaistīto bezdarbnieku praktiskās nodarbības (prakses) vērtē kā labu un ļoti labu;
- 88,8% apmācībā iesaistīto bezdarbnieku sadzīves apstākļus vērtē kā ļoti labus/ labus.

NVA filiāles pasākuma īstenošanas uzraudzībai veikušas 754 pārbaudes izglītības iestādēs un apmācību prakses vietās, kas ir par 204 pārbaudēm jeb 27% vairāk nekā gadu iepriekš. Savukārt pasākuma administrējošais personāls veicis 194 pārbaudes izglītības iestādēs un apmācību prakses vietās, kas ir par 96 pārbaudēm jeb 49% vairāk nekā 2012.gadā.

2013.gadā aptaujājot 3997 apmācāmos (kas ir 18,9% no 2013.gadā iesaistītajiem dalībniekiem neformālās apmācības pasākumā):

- 94,5% apmācībā iesaistīto bezdarbnieku un darba meklētāju izglītības programmu saturu un iegūtas zināšanas vērtē kā ļoti labu/ labu;
- 92,5% apmācībā iesaistīto bezdarbnieku un darba meklētāju mācību materiālu un tehniskās bāzes novērtējumu izglītības iestādē vērtē kā ļoti labu/ labu;
- 96,6% apmācībā iesaistīto bezdarbnieku un darba meklētāju mācībspēku profesionalitāti vērtē kā ļoti labu/ labu;
- 91,2% apmācībā iesaistīto bezdarbnieku un darba meklētāju sadzīves apstākļus vērtē kā ļoti labus/ labus.

NVA filiāles pasākuma īstenošanas uzraudzībai veikušas 551 pārbaudes izglītības iestādēs, pasākuma administrējošais personāls – 135 pārbaudes. 2013.gadā klientu apmierinātības aptaujas anketas aizpildīja 3997 izglītojamie, t.i. 18,9% no apmācību dalībniekiem.

Apmācību pētījuma ietvaros klientu apmierinātības aptaujas dati uzrāda ārkārtīgi līdzīgu, turklāt nemainīgi augstu klientu apmierinātību ar visiem apmācību pasākumiem. Jāuzsver, ka šī tendence daļēji skaidrojama ar to, ka bezmaksas pasākumus cilvēki vienmēr tiecas novērtēt pozitīvāk.

9. Bezdarbnieku klasifikācija secīgi iesaisti aktīvajos nodarbinātības pasākumos („bezdarbnieku profilēšana”)

2013.gada rudenī tika ieviesta bezdarbnieku profilēšanas sistēma, kas paredz īstenot mērķētāku pieeju dažādu bezdarbnieku mērķgrupu atgriešanai darba tirgū, lai efektīvi un ātri aizpildītu vakances un piedāvātu konkrētai personai piemērotākos darba tirgus politikas pasākumus (bezdarbnieku profilēšanas metode izstrādāta ESF projekta „Nodarbinātības valsts aģentūras kapacitātes pilnveide“, Nr. 1DP/1.3.1.4.0/08/IPIA/NVA/001, ietvaros.).

Bezdarbnieku profilēšana ir NVA klientu grupēšana pēc nepieciešamo pakalpojumu klāsta (tai skaitā nosakot, vai klientam vispār nepieciešamas apmācības, lai ātrāk atgrieztos darba tirgū), vēl pirms klienta vēlmes izteikšanas, pirms tam padziļinātāk analizējot bezdarbnieka iepriekš iegūto izglītību, darba pieredzi un citus apstākļus, kas veido spēju pašam vai ar valsts atbalsta palīdzību integrēties darba tirgū. Profilēšanas metode paredz klientu sadalīšanu noteiktās funkcionālās grupās, kur katrai grupai tiek noteikts pakalpojumu klāsts un sadarbības noteikumi. Tādējādi ar profilēšanas palīdzību ir nepieciešams nodrošināt bezdarbnieka secīgu iesaisti aktīvajos nodarbinātības pasākumos, ņemot vērā konkrētās personas individuālo bezdarba situāciju.

Profilēšanas ietvaros sākotnēji tiek noteikta bezdarbnieka gatavība integrēties darba tirgū un bezdarbniekam nepieciešamie atbalsta pasākumi, norādot šo pasākumu secību (sākotnēji piedāvājot pasākumus, kas uzlabo klienta jau esošās prasmes un iemaņas (piemēram, dalība KPP, īsajās neformālajās izglītības programmās) un tikai pēc tam, kad pēc dalības šajos pasākumos integrācija darba tirgū nav notikusi, bezdarbnieks tiek iesaistīts finanšu ietilpīgākos pasākumos, kur iesaistes ilgums pasākumā ir garāks (profesionālā apmācība, pārkvalifikācija, jaunas darba pieredzes iegūšana utml.).

Bezdarbnieku profilēšanas ietvaros tiek noteikta:

1. Darba iespēju atrašana bezdarbniekam (tiek vērtēti tādi rādītāji kā pēdējā nodarbošanās, vēlamā profesija, izglītība, vecums, deklarētās dzīvesvietas atrašanās, valsts valodas prasmes utml. un noteikts vai darba atrašanas iespējas tuvākā gada laikā ir augstas, vidējas vai zemas);
2. bezdarbnieka prasmju pašvērtējums, motivācija sadarboties ar aģentūru un motivācija aktīvi meklēt darbu, kur bezdarbnieki tiek sadalīti 13 tipiskās motivācijas un prasmju pašvērtējuma grupās (vērtējums tiek noteikts ar speciāli izstrādātas anketas palīdzību, kas satur vairākus jautājumus, kas identificēs iepriekš minētos rādītājus, norādot vai minētie rādītāji ir augsti, vidēji vai zemi);
3. bezdarbniekam piemērotāko pieejamo aktīvo nodarbinātības pasākumu noteikšanu, tai skaitā vēlamo pasākumu saņemšanas secību (šis kritērijs

noteikts, ņemot vērā iepriekš minēto kritēriju noteikšanas rezultātus un klienta atbilstību pasākuma iesaistes nosacījumiem);

4. bezdarbnieku piederību noteiktai profilēšanas grupai, ņemot vērā iepriekšējās darbību rezultātus (pavisam kopā ir 39 profilēšanas grupu apraksti).

Kritēriju izstrādei par pamatu tika ņemta vērā arī starptautiskā pieredze²⁹. Lai atvieglotu NVA filiāļu darbinieku darbu ar elektronisko profilēšanas sistēmu, tika izstrādāta „Elektroniskās bezdarbnieku kvalifikācijas/profilēšanas metodes lietotāju rokasgrāmata”, kur iekļauts detalizēts elektroniskās profilēšanas sistēmas un to lietošanas apraksts.

Profilēšanas metodes rezultātus vēl nebija iespējams novērtēt 2013.gadā, tomēr jau šobrīd metodes ieviešana sniedz NVA vērtīgu informāciju par reģistrētajiem bezdarbniekiem, piemēram, apmēram puse no jauniešiem bezdarbniekiem nav motivēta meklēt darbu un šīs grupas bezdarbniekiem primāri būtu jāsniedz karjeras konsultanta un psihologa pakalpojumi, jo nevienam darba devējam nav nepieciešami nemotivēti darbinieki.

Līdz 2013.gada 4.ceturkšņa beigām tika *noprofilēti* 65 979 bezdarbnieki, kas kopā veidoja 70,7% no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita. Plānots, ka lielākā daļa klientu tiks *noprofilēta* līdz 2014.gada 1.ceturkšņa beigām. Dati par *noprofilētajiem* bezdarbniekiem sadalījumu pa profilēšanas grupām uzrādīja sekojošu rezultātus –

Vislielākais bezdarbnieku skaits bija:

- 1) 13. grupā (motivācija meklēt darbu - zema; motivācija sadarboties ar NVA - vidēji zema; prasmju pašvērtējums - zems)
- 2) 8.grupā (motivācija meklēt darbu - vidēji zema; motivācija sadarboties ar NVA - vidēji zema; prasmju pašvērtējums - vidējs)
- 3) 4. grupā (motivācija meklēt darbu - vidēji zema; motivācija sadarboties ar NVA - vidēji zema; prasmju pašvērtējums - augsts)
- 4) 12. grupā (motivācija meklēt darbu - vidēja; motivācija sadarboties ar NVA - vidēji zema; prasmju pašvērtējums - zems)
- 5) 10.grupā (motivācija meklēt darbu - augsta; motivācija sadarboties ar NVA - vidēji zema; prasmju pašvērtējums - zems)

Vismazākais bezdarbnieku skaits bija:

- 1) 3.grupā (motivācija meklēt darbu - vidēji zema; motivācija sadarboties ar NVA - augsta; prasmju pašvērtējums - augsts)
- 2) 1. grupā (motivācija meklēt darbu - augsta; motivācija sadarboties ar NVA - augsta; prasmju pašvērtējums - augsts)

²⁹ Analizēta informācija, kas ietverta šādā pētījumā: Venn, D. (2012), “Eligibility Criteria for Unemployment Benefits: Quantitative Indicators for OECD and EU Countries”, *OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 131, OECD Publishing*, <http://dx.doi.org/10.1787/5k9h43kgkvr4-en>.

LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

- 3) 7. grupā (motivācija meklēt darbu - vidēji zema; motivācija sadarboties ar NVA - augsta; prasmju pašvērtējums - vidēja)

Profilēšanas metodes ieviešanas procesā konstatētais:

- NVA darbinieki, izmantojot metodi, mērķtiecīgāk sadarbojas ar klientiem, veidojot individualizētu un objektīvāku pieeju;
- operatīvāk tiek identificēts katram klientam noteiktais ieteicamo pasākumu kopums;
- klientu apkalpošanas process tiek veidots strukturēts, klientam vairāk līdzdarbojoties sava individuālā darba meklēšanas plāna sastādīšanā NVA uzskaitē esošo klientu profilēšanu plānots veikt pakāpeniski, ņemot vērā arī klientu iesaisti ilgstošajos aktīvajos nodarbinātības pasākumos.

10. Profesionālās tālākizglītības programmu īstenošana bezdarbniekiem valsts vai pašvaldību dibinātās izglītības iestādēs

Ņemot vērā EK izteiktos ierosinājumus par Eiropas Savienības fondu ieguldījumu plānošanu izglītības, nodarbinātības un sociālās iekļaušanas jomās 2014.-2020.gadā un EK aicinājumu nodrošināt Eiropas Reģionālās attīstības fonda (turpmāk – ERAF) līdzekļu ieguldījumu profesionālās izglītības iestāžu modernizācijā efektīvu izmantošanu, kā arī Starptautiskā Valūtas fonda (turpmāk – SVF) 2013.gada janvāra dokumentā „Latvijas Republika: izvēlēti aspekti”³⁰ uzsvērto nepieciešamību publiskās iestādes iesaistīt bezdarbnieku apmācību sistēmā un to nozīmi, tika uzsākts jauns izmēģinājuma projekts bezdarbnieku apmācībai.

LM sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju (IZM) 2013.gada 10.decembrī izstrādāja grozījumus MK noteikumus Nr.75, ieviešot izmēģinājuma projektu, lai 200 bezdarbniekus iesaistītu konkrētās valsts vai pašvaldību dibinātās izglītības iestādēs, kuru mācību materiāli tehniskās bāzes uzlabošana ir veikta no ERAF līdzekļiem (izglītības iestādes tika noteiktas sadarbībā ar IZM, ņemot vērā reģionālo pārklājuma nepieciešamību), piedāvājot apmācības konkrētās profesionālās izglītības programmās (sadarbībā ar IZM tika identificētas tās izglītības iestāžu piedāvātās izglītības programmas, kuras atbilst MK noteikumu Nr.75 22.punktā minētās komisijas apstiprinātajam sarakstam un MK noteikumos Nr.75 pieļaujamajam stundu skaitam). Plānotais bezdarbnieku skaita sadalījums pa izglītības iestādēm un izglītības programmām ir atspoguļots 19.tabulā.

Izmēģinājuma projektu uzsāka īstenot 2014.gada 1.ceturksnī un tas darbosies līdz brīdim, kad izmēģinājuma projektā tiks iesaistīti 200 bezdarbnieki, bet jaunu bezdarbnieku iesaiste izmēģinājuma projektā tiks pārtraukta ar 2014.gada 1.jūniju. Bezdarbnieku apmācību grupu komplektēšanu nodrošinās NVA filiāles sadarbībā ar izglītības iestādēm. Bezdarbnieki pasākumā tiks iesaistīti rindas kārtībā, t.i., uz apmācībām tiks tie, kuri izteikuši vēlmi iesaistīties pilotprojektā, atbildīs pasākumu iesaistes nosacījumiem un apgūstamā profesija atbildīs izteiktajai vēlmei. Pārējie apmācību pasākumu nosacījumi neatšķirsies no kuponu sistēmas ietvaros esošās bezdarbnieku apmācības.

³⁰ dokuments pieejams: <http://www.imf.org/external/pubs/cat/longres.aspx?sk=40275.0>

LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

Tabula Nr.19

Izmēģinājuma projekta bezdarbnieku skaita sadalījums pa izglītības iestādēm un izglītības programmām

Profesionālās izglītības iestādes nosaukums	Profesionālās kvalifikācijas nosaukums	Izglītības programmas kopējais mācību stundu skaits	Maksimālais apmācāmo cilvēku skaits grupā
Rīgas 3.ardrskola	<i>Gāzmetinātājs</i>	480	12
	<i>Rokas lokmetinātājs (MMA)</i>	480	12
	<i>Lokmetinātājs metināšanā ar mehanizēto iekārtu inertās gāzes vidē (MIG)</i>	480	12
	<i>Lokmetinātājs metināšanā ar mehanizēto iekārtu aktīvās gāzes vidē (MAG)</i>	480	12
	<i>Lokmetinātājs metināšanā ar volframa elektrodu inertās gāzes vidē (TIG)</i>	480	12
Sociālās integrācijas valsts aģentūras Jūrmalas profesionālā vidusskola	<i>Konditora palīgs</i>	480	12
	<i>Datorsistēmu tehniķis</i>	960	12
Barkavas arrodvidusskola	<i>Lietvedis</i>	640	12
	<i>Maiznieks</i>	640	12
Jelgavas Amatu vidusskola	<i>Drēbnieks</i>	640	12
	<i>Maiznieks</i>	640	12
	<i>Šuvējs</i>	480	12
Profesionālās izglītības kompetences centrs "Kandavas Valsts lauksaimniecības tehnikums"	<i>Autoatslēdznieks</i>	640	12
Saldus Profesionālā vidusskola	<i>Galdnieka palīgs</i>	480	12
	<i>Viesmīlības pakalpojumu speciālists</i>	960	12

Datu avots: LM

Pēc izmēģinājuma projekta beigām tiks analizēti tā rezultāti (vērtēta klientu apmierinātība, izteikto vēlmju skaits, apmācīto bezdarbnieku darbā iekārtošanās rādītāji, utml.) un lemts par turpmākās bezdarbnieku apmācību sistēmas modifikācijas nepieciešamību. Tādējādi atbilstoši MK 2013.gada 21.maija sēdes protokollēmuma (prot. Nr.11 53§) 4.punktam LM sadarbībā ar IZM līdz 2014.gada 1.oktobrim izstrādās un noteiktā kārtībā iesniegs izskatīšanai Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par turpmāko rīcības modeli profesionālās tālākizglītības programmu īstenošanai bezdarbniekiem un par nepieciešamajiem turpmākajiem grozījumiem normatīvajos aktos.

11. Karjeras konsultāciju sniegšana 2013.gadā

Lai NVA klienti varētu pieņemt darba tirgus situācijai un personīgajām prasmēm un iemaņām atbilstošākus lēmumus par savas turpmākās karjeras attīstību, NVA piedāvā bezdarbniekiem un darba meklētājiem izmantot karjeras konsultanta pakalpojumus. Tiek piedāvāti vairāki konsultāciju veidi – individuālās karjeras konsultācijas, individuālās diagnosticējošās konsultācijas, grupas karjeras konsultācijas, grupas karjeras informatīvās konsultācijas un karjeras konsultācijas elektroniskā veidā. Tomēr uzsvars tiek likts uz individuālajām konsultācijām (2013.gadā – 89% – individuālās konsultācijas; 11% – grupu konsultācijas), jo individuāla pieeja motivē personu ātrāk atgriezties darba tirgū. Šo konsultāciju ietvaros tiek veicināta sevis izzināšana, savas profesionālās ievirzes apzināšanās, padziļināta izpratne par izglītību un iespējām darba tirgū. Tāpat tiek noteikts tas profesionālais virziens, kas vislabāk atbilst personas vēlmēm, prasmēm un iemaņām.

Karjeras pakalpojumi visvairāk nepieciešami tiem klientiem, kuriem zināmu iemeslu dēļ ir grūtības tūlītēji iekārtoties darbā, īpaši - jauniešiem (gan jauniešiem bezdarbniekiem, gan "potenciālajiem" jauniešiem bezdarbniekiem, kuriem ir grūtības turpmākās izglītības un karjeras plānošanā un izvēlē); personām vecumā virs 50 gadiem, kuriem bieži ir darba tirgus prasībām neatbilstoša kvalifikācija (piem., atbilstošajā profesionālajā jomā ir ieviestas jaunas tehnoloģijas un metodes) vai problēmas ar veselību, kas kavē darbā iekārtošanās procesu utt.

2013.gadā karjeras konsultācijas ir saņēmušas 44 118 personas, no tām 12 442 ilgstošie bezdarbnieki, 9 499 jaunieši vecumā no 15 – 24 gadiem, 3 257 personas ar invaliditāti, 12 095 personas vecumā 50 gadi un vairāk, 866 personas pēc bērna kopšanas atvaļinājuma, kā arī 108 personas pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma vietām. Kopumā 2013.gadā karjeras konsultācijas saņēma 38 448 bezdarbnieki un darba meklētāji unikālo personu - bezdarbnieku skaits kopā - 33 422 . Viena persona saņēmusi vidēji 1,23 karjeras konsultācijas.

Sadalījumā pēc dzimuma, 2013.gadā karjeras konsultācijās piedalījās 26 430 sievietes un 17 688 vīrieši. Sieviešu aktīvāka iesaistīšanās karjeras pakalpojumos var tikt skaidrota gan ar demogrāfisko situāciju, gan ar psiholoģiskajām īpatnībām: sievietes aktīvāk meklē valsts atbalstu dažādu problēmu (šajā gadījumā bezdarba problēmas) risināšanā, elastīgāk piemērojoties arī darba tirgus pārmaiņām un nepieciešamības gadījumā pārkvalificējoties.

Sākot ar 2013.gada janvāri, ir mainīta karjeras konsultāciju organizēšanas shēma – karjeras konsultācijas turpmāk netiek iepirktas no ārpalpojumu sniedzējiem, bet NVA štatā strādā 34 karjeras konsultanti - karjeras konsultācijas tiek finansētas no valsts pamatbudžeta.

Lai sekmētu karjeras pakalpojumu pieejamību, to kvalitāti un atbilstību darba tirgus prasībām, ir veiktas izmaiņas karjeras pakalpojumu struktūrā - palielinot individuālo, uz konkrētu klientu vērsto pakalpojumu klāstu un samazinot grupveida karjeras konsultācijas.

2013. gadā NVA karjeras konsultanti piedalījās 278 informatīvajos pasākumos Latvijas skolās (skolēnu grupu informatīvas konsultācijas, dalība vecāku sapulcēs, prezentācijas). Tāpat 2013.gadā ir atjaunota un pilnveidota karjeras konsultāciju sniegšanas informatīvi metodiskā bāze: papildināta ar jauniem interaktīviem testiem karjeras pakalpojumu mājas lapa, atjaunota informācija e-katalogā „Izglītības iespējas ar augstāko izglītību”, atjaunota un papildināta izglītības iespēju datu bāze, sagatavoti informatīvie materiāli par izglītības turpināšanu cilvēkiem ar nepabeigtu izglītību, sniegts informatīvi metodiskais atbalsts karjeras konsultantu darbā, piemēram, par jauniešu situāciju darba tirgū, par darbu ar elektronisko bezdarbnieku uzskaites informatīvo sistēmu BURVIS, par darba tirgus tendencēm un prognozēm, karjeras e-pakalpojumiem dažādām klientu mērķa grupām u.c. Atjaunota un papildināta ar jaunām iespējām darba meklētāju rokasgrāmata "Ceļā uz darbu: soli pa solim".

Lai paaugstinātu karjeras pakalpojumu kvalitāti klientiem ar dzirdes traucējumiem, ir uzsākta sadarbība ar Latvijas Nedzirdīgo savienību par surdotulka pakalpojumu izmantošanu karjeras konsultāciju laikā.

Tabula Nr.20

2013.gadā karjeras konsultācijās iesaistījušos skaits

Kopējais personu skaits	Riska grupas					
	Jaunieši vecumā no 15 līdz 24	Invalidiem	Atbrīvotajiem no ieslodzījuma	Personām pēc bērna kopšanas atvaļinājuma	Personas vecumā 50+	Bezdarbniekiem pirmspensijas vecumā
	personu skaits	personu skaits	personu skaits	personu skaits	personu skaits	Personu skaits
44118	9499	3257	108	866	12095	3991

Datu avots: NVA

Karjeras konsultācijas laikā konsultants noskaidro klienta aktuālās vajadzības, intereses, iespējas un, atkarībā no situācijas, izvēlas atbilstošas metodikas turpmākam darbam. Karjeras konsultantu rīcībā ir dažādas motivācijas izpētes metodikas, kas paredzētas jauniešiem un pieaugušajiem: ar anketēšanas palīdzību tiek noskaidrots esošās motivācijas līmenis, tālāk seko individuālais darbs ar klientu, novērtējot ne tikai konsultācijas gaitā pausto motivāciju, bet arī klienta psiholoģisko stāvokli (emocionālo stabilitāti, optimismu, adekvātu pašnovērtējumu). Zemas motivācijas gadījumā klientam var būt augsta nepieciešamība pēc psiholoģiskās palīdzības. Jo dziļāka būs karjeras konsultanta izpratne par klienta dzīves pozīciju, aktuālajām vajadzībām pašreizējā brīdī, personības iezīmēm, jo rezultatīvāka būs sadarbība. Pusaudžu un jauniešu motivācijā turpināt

mācības svarīgi parādīt, kā izvēlēta vai iespējamā profesija saistās ar to, kas pašlaik tiek apgūts izglītības iestādē. Piemēram, metodika „Darba lapu komplekts par karjeras iespējām pusaudžiem un jauniešiem” palīdz noskaidrot jaunieša intereses, izaicinājumus, ieceres un iespējamās barjeras karjeras ceļā, kā arī izstrādāt to pārvarēšanas stratēģijas. Savukārt pieaugušo motivēšanā karjeras speciālists akcentē saikni starp mācībām un savas dzīves kvalitātes uzlabošanu (kādas zināšanas jāapgūst, lai paaugstinātu savu profesionālo efektivitāti un dzīves kvalitāti).

Saikni starp apgūtajiem mācību priekšmetiem un topošo profesiju labi parāda arī NVA sagatavotie Profesiju aprakstu katalogi³¹. Jāatzīmē, ka pieprasījums pēc karjeras konsultācijām ir gan pilsētās, gan laukos. Lauku reģionos pēc karjeras konsultantu novērojumiem aktīvākā auditorija ir jaunieši.

Tabula Nr.21

Karjeras konsultāciju nodrošināšana reģionos 2013.gada janvāris- decembris

Filiāle	2013.gada janvāris-decembris karjeras konsultācijas saņēmušo bezdarbnieku skaits	2013.gada janvāris-decembris unikālo personu-bezdarbnieku skaits kopā	2013.gada janvāris-decembris karjeras konsultācijas saņēmušo citu personu skaits	2013.gada janvāris-decembris unikālo citu personu skaits kopā	2013.gada janvāris-decembris konsultēto klientu skaits kopā*	2013.gada janvāris-decembris unikālo personu skaits kopā*
Rīgas reģionā kopā	10823	9555	1547	1478	12370	10998
Kurzemes reģionā kopā	5874	4951	716	692	6590	5600
Latgales reģionā kopā	10767	9580	1506	1277	12273	10834
Vidzemes reģionā kopā	5813	4832	1154	1049	6967	5848

*Viena persona var saņemt karjeras konsultācijas gan kā bezdarbnieks, darba meklētājs, gan kā cita persona

Datu avots: NVA

NVA sniedz arī e-konsultācijas, kuru skaits ar katru gadu tikai palielinās. Ja 2011. gadā tika sniegtas 420 konsultācijas un 2012.gadā 515 konsultācijas, tad 2013. gadā to skaits sasniedza – 564 konsultācijas. E-konsultāciju tematika ir sekojoša: izglītības un karjeras izvēles jautājumi, kas ietver psiholoģiskā rakstura konsultācijas (bažas par profesijas un izglītības turpinājuma izvēli, darba iekārtošanas un karjeras veidošanas iespējām) un informatīvā rakstura konsultācijas (pieprasītākās profesijas, mācību iestādes, papildizglītības iegūšanas iespējas).

³¹ Sadaļa - "Ko tu vari darīt jau šodien", katalogu elektroniskā versija:

<http://www.nva.gov.lv/karjera/index.php?cid=10&mid=118>).

LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

12. Kopsavilkums un secinājumi

1. Reģistrētais bezdarbs Latvijā 2013.gadā vidēji bija 9,6%, kas ir par 1,7% mazāk nekā 2012.gadā. Vienlaikus novērojama reģistrēto bezdarbnieku īpatsvara ar bezdarba ilgumu no 1 līdz 3 gadiem samazināšanās. Saskaņā ar Valsts ieņēmuma dienesta datiem 2013.gada 12 mēnešos kopumā darbā iekārtojās 75 541 NVA reģistrētie bezdarbnieki.

2. Dalījumā pa izglītības līmeņiem 2013.gada decembra beigās lielāko reģistrēto bezdarbnieku skaitu sastādīja personas ar iegūtu profesionālo izglītību (37,3 %), sekojot bezdarbniekiem ar vispārējo vidējo izglītību (26,6 %), un bezdarbniekiem ar pamatizglītību (19,2%), bet bezdarbnieku ar iegūtu augstāko izglītību īpatsvars bija 14%, kas ir par 1,5% vairāk nekā 2012.gadā.

3. 2013.gadā profesionālās apmācības pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumos iesaistīti 8 580 bezdarbnieki un darba meklētāji. 6 mēnešu laikā pēc profesionālo apmācību, pārkvalifikāciju vai kvalifikācijas paaugstināšanu apmācību pabeigšanas darbā iekārtojušies – 35,7% no bezdarbniekiem, kas apmācības ir pabeigušas laika posmā no 2012.gada 1.jūlija līdz 2013.gada 30.jūnijam. Neformālo apmācību 2013.gadā uzsākuši 21 162 bezdarbnieki (t.sk. 2417 transportlīdzekļa/traktortehnikas vadītāja apmācībā).

4. NVA prognozes liecina, ka 2014.gada 1.pusgadā darba devēji Latvijā prognozē samazināt darbavietu skaitu. Valstī 2013.gadā, salīdzinot ar gadu iepriekš, ir visai ievērojami pieaudzis vakanču skaits, taču darbā iekārtošanās rādītāji ir samazinājušies.

5. Galvenie darba tirgus izaicinājumi 2014.gadam vēl joprojām ir augsta bezdarba līmeņa saglabāšanās, liels ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars. Atbilstoši EM prognozēm vidēji 2014.gadā nodarbināto skaita pieaugums varētu būt 1,9% jeb aptuveni 17 tūkst.

Secinājumi par NVA īstenotajiem ADTP pasākumiem

1. Sastādot apmācību jomu un profesiju sarakstu, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu 2014.gadā, vairāk uzsvars tiek likts uz apstrādes rūpniecību, transporta un komunikācijas pakalpojumiem, būvniecības, kā arī tirdzniecības un tūrisma pakalpojumiem.

2. Darba tirgū pieprasījums šobrīd ir pēc elastīgiem un kompetentiem darbiniekiem, kuri gatavi vienlaicīgi veikt vairāku amatu pienākumus,

kuriem papildus profesijai nepieciešamajām zināšanām (*ko var iegūt profesionālās apmācības programmu ietvaros*) piemīt arī kāda no pamata kompetencēm, piemēram, svešvalodu zināšanas (*ko var iegūt, piemēram, neformālās apmācības programmu ietvaros*).

3. NVA piedāvā bezdarbniekiem pilnveidot arī sociālās un profesionālās pamatprasmes (neformālā izglītība). Sociālo un profesionālo pamatprasmju sarakstā bezdarbnieku neformālu apmācību organizēšanai iekļautas apmācību programmas, kas veicina latviešu valodas, svešvalodu, datorzinību, uzņēmējdarbības, kā arī transportlīdzekļu vadīšanas prasmju apguvi.
4. Salīdzinot pēdējos trīs gados NVA pieteiktās vakances, visvairāk tiek meklēti zemas kvalifikācijas darbinieki amatos un profesijās, kurās bieži vien notiek darbinieku rotācija darba apstākļu, slodzes un atalgojuma dēļ, kurās vienlaikus visvairāk tiek reģistrētas gan darba devēju vakances, gan bezdarbnieki ar iepriekšēju pieredzi šajā profesijā.
5. NVA nodrošinot apmācības ar kuponu metodi, pilnveido arī šīs sistēmas darbību. 2013.gadā tika ieviesta profilēšanas metode, lai klientiem tiktu sniegts atbalsts izvēloties piemērotāko apmācības programmu vai nodarbinātības atbalsta pasākumu, tomēr nepieciešams izvērtēt iespējas ieviest diferenciaciju stipendiju apmēros atkarībā no dzīves vietas attāluma līdz izglītības iestādei.
6. Nepieciešams turpināt pilnveidot sadarbību starp NVA un darba devējiem. Tāpat ir nepieciešams popularizēt darba devēju vidū iespēju apmācīt darbiniekus pēc darba devēja pieprasījuma vai apmācību prioritārajās nozarēs, izvēloties no bezdarbnieku vidus piemērotu kandidātu un apmācot to darba devējam vajadzīgajā profesijā. Savukārt, lai novērstu kvalificētu darbinieku trūkumu reģionos, 2013.gada 15.martā tika uzsākts preventīvais bezdarba samazināšanas pasākums „Komersantu nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšana”.

13. Turpmāk veicamie uzdevumi darba tirgus prognozēšanas un bezdarbnieku un nodarbināto personu apmācību organizēšanas pilnveidei

Neskatoties uz to, ka apmācību kuponu sistēmas izmantošana jau ir pārbaudīta, vēl aizvien ir jāturpina strādāt pie kuponu sistēmas darbības pilnveides un apmācību procesu kontroles pastiprināšanas. **2014.gadā saistībā ar apmācību organizēšanas uzlabošanu ir izvirzīti šādi uzdevumi:**

1. Lai padziļinātāk analizētu bezdarbnieka iepriekš iegūto izglītību, darba pieredzi un citus apstākļus, kas veicinātu noteiktu darba tirgus politikas pasākumu piedāvāšanu klientam, pēc bezdarbnieku klasifikācijas secīgai iesaistei aktīvajos nodarbinātības pasākumos jeb „*bezdarbnieku profilēšana*” ieviešanas ir nepieciešams izvērtēt tā īstenošanas rezultātus. 2014.gada 4.ceturksnī nepieciešams izstrādāt analītisku informāciju par bezdarbnieku profilēšanas un piemērota darba kritēriju ieviešanas rezultātiem un iespējamiem priekšlikumiem šī pasākuma pilnveidei.
2. Lai ADTP pasākumu ieviešanas nosacījumi atbilstu tendencēm darba tirgū, efektivizācijas nolūkos pārskatīt ADTP ieviešanas nosacījumus/kritērijus, nepieciešamības gadījumā 2014.gadā veicot grozījumus MK noteikumos Nr.75.
3. Lai pārskatītu bezdarbnieka stipendijas apmēru apmācību laikā, ņemot vērā apmācību procesā radušās papildus izmaksas ceļu izdevumu segšanai, 2014.gada 2.pusgadā nepieciešams izdarīt grozījumus MK 03.03.2009. noteikumos Nr.212 "Noteikumi par bezdarbnieka stipendiju profesionālās apmācības, pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas laikā un neformālās izglītības ieguves laikā".
4. Lai sākot ar 2015.gadu apmācību kuponu sistēmu veidotu elastīgāku un pieejamāku NVA klientiem, nepieciešams veikt grozījumus MK noteikumos Nr.75, paredzot fiksētu kuponu vērtības noteikšanu, atteikšanos no publiskā iepirkuma organizēšanas, mainot arī maksājuma nosacījumus izglītības iestādēm (piemēram, gala maksājums pēc apmācību pabeigšanas vai par darbā iekārtošanās rezultātiem).
5. Pēc izmēģinājumprojeta rezultātu analīzes nepieciešams vērtēt, kādā veidā veicināt valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu iesaistīšanos bezdarbnieku apmācībā, saglabājot sistēmas pieprasījuma pieeju un atbilstošus stimulus pēc iespējas augstas kvalitātes apmācības piedāvāšanai.

6. Līdz 2014.gada 4.ceturksnim nepieciešams izvērtēt "Jauniešu garantijas" ieviešanas rezultātus, analizējot apmācību un nodarbinātības pasākumu un neaktīvo jauniešu iesaistīšanas jauniešu garantijas pasākumos.
7. 2014.gadā NVA saistībā ar bezdarbnieku apmācību prioritārajās nozarēs paredzēts:
 - 7.1. veikt Praktiskās apmācības prioritārajās nozarēs validēšanu un analīzi;
 - 7.2. filiālēm intensificēt darbu gan darba devēju, gan bezdarbnieku iesaistīšanai:
 - 7.2.1. apzināt prioritāro nozaru darba devējus (Latvijā ir vismaz 15 855 prioritāro nozaru uzņēmumi) un organizēt ikmēneša tikšanos;
 - 7.2.2. aktīvi iesaistīties bezdarbnieku atlasēs arī citu filiāļu darba devēju pieteikumu nodrošināšanai (Filiāles prioritāte - ne tikai izpildīt savas filiāles rezultatīvo rādītāju, bet arī dot iespēju savā filiālē reģistrētam bezdarbniekam iekārtoties atbilstošā darbā);
 - 7.2.3. veicināt sadarbību ar projekta koordinējošiem ekspertiem, filiāles aģentiem un karjeras konsultantiem, lai atlasītu bezdarbniekus, kuri atbilst darba devēju prasībām;
 - 7.2.4. stingrāk izvērtēt bezdarbnieka neierašanos uz darba interviju vai praktisko apmācību iemeslu, neattaisnota iemesla gadījumā, piemērot atbilstošu rīcību.

14. Pielikumi

Pielikums Nr.1

Apmācību jomu un profesiju saraksts, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu 2014.gadā

I Profesionālās tālākizglītības programmas - 1.kvalifikācijas līmenis

Nr. p.k.	Iegūstamā profesionālā kvalifikācija	LR Profesiju klasifikatora kods	Izglītības programmas kopējais mācību stundu skaits	Kupona bāzes vērtība (EUR)	Koeficients atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem*	Maksimālās kopējās Apmācību izmaksas vienai personai par visu apmācību periodu (EUR)
1	Būvstrādnieks*	9313 01	480	533,58	1,27	677,65
2	Galdnieka palīgs*	7522 05	480	533,58	1,43	763,02
3	Konditora palīgs*	7512 10	480	533,58	1,19	634,96
4.	Remontstrādnieks*	9313 02	480	533,58	1,27	677,65

* tiem bezdarbniekiem, kuriem iegūtā izglītība nav augstāka par pamatzglītību

II Profesionālās tālākizglītības programmas - 2.kvalifikācijas līmenis

	Iegūstamā profesionālā kvalifikācija	LR Profesiju klasifikatora kods	Izglītības programmas kopējais mācību stundu skaits	Kupona bāzes vērtība (EUR)	Koeficients atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem*	Maksimālās kopējās Apmācību izmaksas vienai personai par visu apmācību periodu (EUR)
1.	Apavu labotājs	7536 07	640	711,44	1,19	846,61
2.	Autoatslēdznieks	7231 04	640	711,44	1,35	960,44
3.	Bruģētājs	7112 01	480	533,58	1,27	677,65
4.	Drēbnieks	7531 03	640	711,44	1,04	739,90
5.	Elektromontieris	7411 02	640	711,44	1,21	860,84
6.	Frēzētājs	7223 01	480	533,58	1,35	720,33
7.	Galdnieks	7522 01	640	711,44	1,43	1017,36
8.	Gāzmetinātājs	7212 01	480	533,58	2,9	1547,38
9.	Klientu apkalpošanas operators	4222 04	480	533,58	1	533,58
10.	Lietvedis	3341 03	640	711,44	1	711,44
11.	Lokmetinātājs metināšanā ar mehānizēto iekārtu aktīvās gāzes vidē (MAG)	7212 05	480	533,58	2,9	1547,38
12.	Lokmetinātājs metināšanā ar	7212 06	480	533,58	2,9	1547,38

LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

	mehanizēto iekārtu inertās gāzes vidē (MIG)					
13.	Lokmetinātājs metināšanā ar volframa elektrodu inertās gāzes vidē (TIG)	7212 07	480	533,58	2,9	1547,38
14.	Maiznieks	7512 01	640	711,44	1,19	846,61
15.	Termogriezējs	7212 10	480	533,58	1,35	720,33
16.	Rokas lokmetinātājs (MMA)	7212 04	480	533,58	2,9	1547,38
17.	Sanitārtehnisko iekārtu montētājs	7126 02	640	711,44	1,27	903,53
18.	Šuvējs	7531 01	480	533,58	1,04	554,92
19.	Virpotājs	7223 03	480	533,58	1,35	720,33

III Profesionālās tālākizglītības programmas - 3.kvalifikācijas līmenis

Nr. p.k.	Iegūstamā profesionālā kvalifikācija	LR Profesiju klasifikatora kods	Izglītības programmas kopējais mācību stundu skaits	Kupona bāzes vērtība (EUR)	Koeficients atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem*	Maksimālās kopējās Apmācību izmaksas vienai personai par visu apmācību periodu (EUR)
1.	Autoelektriķis	7411 06	960	1067,15	1,35	1440,65
2.	Automehāniķis	7231 02	960	1067,15	1,35	1440,65
3.	Būvizstrādājumu galdnieks	711504	960	1067,15	1,43	1526,02
4.	Datorizēto ciparu vadības (CNC) metālapstrādes darbgaldu iestatītājs	7223 08	960	1067,15	1,35	1440,65
5.	Datorsistēmas tehniķis	3513 01	960	1067,15	1,28	1365,95
6.	Ēku celtnieks	711101	960	1067,15	1,27	1355,28
7.	Elektriķis	7411 01	960	1067,15	1,21	1291,25
8.	Loģistikas darbinieks	3339 16	960	1067,15	1,00	1067,15
9.	Mazumtirdzniecības komercdarbinieks	3339 18	960	1067,15	1,00	1067,15
10.	Mēbeļu galdnieks	7522 02	960	1067,15	1,43	1526,02
11.	Noliktavas pārzinis	4321 03	960	1067,15	1,00	1067,15
12.	Remontatslēdznieks	7223 02	960	1067,15	1,35	1440,65
13.	Viesmīlības pakalpojumu speciālists	5151 14	960	1067,15	1,19	1269,91

IV Profesionālās pilnveides izglītības programmu tēmas

Nr. p.k.	Profesionālās pilnveides programmas tēmas nosaukums	Mācību stundu skaits	Prasības iepriekšējai izglītībai izglītojamajam	Apmācību kupona bāzes vērtība (EUR)	Koeficients atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem *	Maksimālās kopējās Apmācību izmaksas vienai personai par visu Apmācību periodu (EUR)
1.	Apģērbu un tērpu piegriešana, modelēšana un konstruēšana	No 160 līdz 320 stundām	pamatizglītība, priekšzināšanas apģērbu izgatavošanā	355,72	1,04	369,95
2.	Apsardzes darbs	160	pamatizglītība	355,72	1,12	398,41
3.	Biškopība	No 160 līdz 320 stundām	pamatizglītība	355,72	1,33	473,11
4.	Ēku siltināšana	No 160 līdz 320 stundām	profesionālā izglītība nozarē	355,72	1,27	451,76
5.	Elektrokāra vadīšana	No 160 līdz 320 stundām	pamatizglītība	355,72	1,06	377,06
6.	Frizieru pakalpojumi	No 160 līdz 320 stundām	profesionālā izglītība nozarē	355,72	2	711,44
7.	Grāmatvedība	No 160 līdz 320 stundām	profesionālā izglītība nozarē	355,72	1	355,72
8.	Mazā biznesa organizēšana	No 160 līdz 320 stundām	vidējā	355,72	1	355,72
9.	Lauksaimniecības pamati	No 160 līdz 320 stundām	pamatizglītība	355,72	1,33	473,11
10.	Bioloģiskā lauksaimniecība	No 160 līdz 320 stundām	pamatizglītība	355,72	1,33	473,11
11.	Praktiskais mārketingš	No 160 līdz 320 stundām	vidējā	355,72	1	355,72
12.	Preču pārvaldījumu organizēšana	No 160 līdz 320 stundām	vidējā	355,72	1,06	377,06
13.	Projektu vadība	No 160 līdz 320 stundām	vidējā	355,72	1	355,72
14.	Sociālā aprūpe	No 160 līdz 320 stundām	pamatizglītība	355,72	1,65	586,94

* 2007.gada 2.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo”

Pielikums Nr.2

**Sociālo un profesionālo pamatprasmju saraksts bezdarbnieku
neformālās apmācības organizēšanai 2014.gadā**

Nr. p.k	Sociālās un profesionālās pamatprasmes (neformālās izglītības programmas)	Mācību stundu skaits	Maksimālās kopējās Apmācību izmaksas vienai personai par visu apmācību periodu (EUR)
	Latviešu valoda (saziņa dzimtajā valodā)		
1	Valsts valoda atbilstoši zemākajam valsts valodas prasmes līmenim	150	355,72
2	Valsts valoda atbilstoši vidējam valsts valodas prasmes līmenim	150	355,72
3	Valsts valoda atbilstoši augstākajam valsts valodas prasmes līmenim	150	355,72
4	Valsts valoda atbilstoši zemākajam valsts valodas prasmes līmenim (ar angļu pamatvalodu)	150	355,72
	Svešvalodas (saziņa svešvalodās)		
5	Angļu valoda (bez priekšzināšanām)	150	355,72
6	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Elementary)	100	355,72
7	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Lower Intermediate)	100	355,72
8	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Intermediate)	100	355,72
9	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Higher Intermediate)	100	355,72
10	Biznesa angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Higher Intermediate)	150	355,72
11	Biznesa angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Advanced)	150	355,72
12	Biznesa angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Very advanced)	150	355,72
13	Vācu valoda (bez priekšzināšanām)	150	355,72
14	Vācu valoda (ar priekšzināšanām)	100	355,72
15	Krievu valoda (bez priekšzināšanām)	150	355,72
16	Krievu valoda (ar priekšzināšanām)	100	355,72
17	Franču valoda (bez priekšzināšanām)	150	355,72
18	Zviedru valoda (bez priekšzināšanām)	150	355,72
19	Zviedru valoda (ar priekšzināšanām)	150	355,72
20	Norvēģu valoda (bez priekšzināšanām)	150	355,72
21	Norvēģu valoda (ar priekšzināšanām)	150	355,72
22	Dāņu valoda (bez priekšzināšanām)	150	355,72
23	Dāņu valoda (ar priekšzināšanām)	150	355,72
24	Somu valoda (bez priekšzināšanām)	150	355,72
25	Somu valoda (ar priekšzināšanām)	150	355,72
26	Igauņu valoda (ar priekšzināšanām)	100	355,72
27	Igauņu valoda (bez priekšzināšanām)	150	355,72
28	Lietuviešu valoda (ar priekšzināšanām)	100	355,72
29	Lietuviešu valoda (bez priekšzināšanām)	150	355,72
	Datorzinības (digitālās prasmes)		
30	Datorzinības (bez priekšzināšanām)	120	355,72
31	Datorzinības (ar priekšzināšanām)	120	355,72
32	AutoCAD	150	355,72
33	Revit Architecture	80	341,60
34	Revit Structure	80	341,60
35	AutoCAD Architecture	80	341,60
36	DWGEditor	60	256,20
37	Solid Works	120	355,72
38	Corel Draw Graphics	120	355,72

LMzino_170414; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2014.gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

39	Datora un interneta prasmes ar ECDL sertifikāciju (bez priekšzināšanām)	150	355,72
40	Datora un interneta prasmes ar ECDL sertifikāciju (lietpratējiem)	60	256,20
41	Eiropas digitālo kompetenču ietvaram atbilstošās datorprasmes - pamata līmenis (ar ECDL sertifikāciju)	120	355,72
42	Eiropas digitālo kompetenču ietvaram atbilstošās datorprasmes - lietpratēju līmenis (ar ECDL sertifikāciju)	120	355,72
43	Web risinājumu izstrāde	120	355,72
44	Personālo datoru operētājsistēmu un lietojumprogrammu instalēšana, konfigurēšana un uzturēšana	120	355,72
45	Darbs ar biroja programmatūras pakotni OpenOffice	120	355,72
46	Datorprasmes grāmatvedībā (programma Zalktis)	80	341,60
47	Datorprasmes grāmatvedībā (programma Jumis)	120	355,72
48	Datorprasmes grāmatvedībā (programma IC Grāmatvedība)	150	355,72
49	Datorprasmes grāmatvedībā (programma Horizon vai Bilance)	150	355,72
	Transportlīdzekļu (t.sk. Traktortehnikas) vadīšana		
50	"C" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "B" kategoriju	122	668,75
51	„C” kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C1" kategoriju	97	668,75
52	„C” kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "D1" kategoriju	96	668,75
53	"D" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C1" kategoriju	98	668,75
54	"D" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C" kategoriju	81	668,75
55	"CE" kategorijas autovadītājs	77	657,58
56	"C1E" kategorijas autovadītājs	77	657,58
57	"DE" kategorijas autovadītājs	77	657,58
58	"D1E" kategorijas autovadītājs	64	546,56
59	"A" kategorijas traktortehnikas "Traktori, komunālā pašgājēja traktortehnika un universālās pašgājējmašīnas ar pilnu masu līdz 7500 kg" vadītājs (bez priekšzināšanām)	120	640,29
60	"B" kategorijas traktortehnikas "Visi traktori, komunālā pašgājēja traktortehnika, buldozeri un universālās pašgājējmašīnas" vadītājs (bez priekšzināšanām)	163	640,29
61	"B" kategorijas traktortehnikas "Visi traktori, komunālā pašgājēja traktortehnika, buldozeri un universālās pašgājējmašīnas" vadītājs (ar priekšzināšanām)*	100	569,00
62	"C" kategorijas traktortehnikas "Ekskavatori un pašgājēji iekrāvēji" vadītājs (bez priekšzināšanām)	189	1067,15
63	"C" kategorijas traktortehnikas "Ekskavatori un pašgājēji iekrāvēji" vadītājs (ar priekšzināšanām)*	145	825,05
64	"G" kategorijas traktortehnikas "Ceļu būves mašīnas" vadītājs (bez priekšzināšanām)	217	1067,15
65	"G" kategorijas traktortehnikas "Ceļu būves mašīnas" vadītājs (ar priekšzināšanām)*	155	881,95
66	"F" kategorijas traktortehnikas "Meža izstrādes un kopšanas mašīnas" vadītājs (bez priekšzināšanām)	215	1067,15
67	"F" kategorijas traktortehnikas "Meža izstrādes un kopšanas mašīnas" vadītājs (ar priekšzināšanām)*	177	1007,13
68	"E" kategorijas traktortehnikas "Autogreideri" vadītājs (bez priekšzināšanām)	138	785,22
69	"E" kategorijas traktortehnikas "Autogreideri" vadītājs (ar priekšzināšanām)*	94	534,86

*nepieciešama iepriekš iegūta vismaz vienas kategorijas transportlīdzekļa vai traktortehnikas vadītāja apliecība

Tēmu un apmācību programmu saraksts pasākuma "Apmācības programmas pieaugušo iesaistei mūžizglītībā"

1. **Akreditētas profesionālās pilnveides programmas**, izņemot tās profesionālās pilnveides izglītības programmas, kuru pabeigšana paredz iespēju iegūt tiesības vadīt A, A1, B, B1, C, C1 vai M kategorijas transportlīdzekļus vai kuras saistītas ar minēto transportlīdzekļu vadīšanas apmācību.

2. **Neformālās izglītības programmas**, izņemot tās neformālās izglītības programmas, kuru pabeigšana paredz iespēju iegūt tiesības vadīt A, A1, B, B1, C, C1 vai M kategorijas transportlīdzekļus vai kuras saistītas ar minēto transportlīdzekļu vadīšanas apmācību.

2.1. Īstenot šādas izglītības programmas ar izglītības programmu ierobežojumu šādos moduļos:

- „Saziņa valsts valodā”;
- „Saziņa svešvalodās”;
- „Digitālās prasmes”;
- „Pašiniciatīva un uzņēmējdarbība”;
- „Matemātiskās prasmes un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijās”;
- „Mācīšanās mācīties”;
- „Sociālās un pilsoniskās prasmes”;
- „Kultūras izpratne un izpausme”;

Nr. p/k	Neformālās izglītības programmas	Anotācijas	Apjoms (akad.st.)
1.modulis - Saziņa valsts valodā			
1.1.	Valsts valoda – pamata prasmes līmenis (A)	<i>Mērķis:</i> latviešu valodas pamatzināšanu apguve iesācējiem vai ar minimālām valodu zināšanām (vienkārša sarunvaloda, lasīšanas, rakstīšana). <i>Prasmes:</i> vienkāršos teikumos sazināties par ikdienas un profesionālām tēmām, lasīt un saprast vienkāršus tekstus par sadzīvi un darbu, aizpildīt tipveida dokumentus (piemēram, veidlapas, rēķinus, kvītis), rakstīt personiska satura īsus tekstus (iesniegumus, vēstules), uztvert un saprast neliela apjoma ar personas darbu un sadzīvi saistītus tekstus.	120-159
1.2.	Valsts valoda – vidējais prasmes līmenis (B)	<i>Mērķis:</i> latviešu valodas runas, lasīšanas un rakstīšanas iemaņu uzlabošana pēc pamatzināšanu apguves. <i>Prasmes:</i> sarunāties par sadzīves un profesionāliem jautājumiem, skaidri formulēt un pamatot savu viedokli, lasīt un saprast dažāda satura tekstus, rakstīt darbam nepieciešamos dokumentus (piemēram, izziņas, pārskatus, protokolus, ziņojumus, aktus), kā arī izvērstus tekstus par sadzīves un profesionālām tēmām, uztvert un saprast dabiskā tempā runātus tekstus par dažādām tēmām.	120-159
1.3.	Valsts valoda – augstākais prasmes līmenis (C)	<i>Mērķis:</i> latviešu valodas runas, lasīšanas un rakstīšanas iemaņu uzlabošana augstākajā līmenī. <i>Prasmes:</i> brīvi sazināties, diskutēt par dažādām tēmām (arī par mazāk zināmām un sarežģītām tēmām un problēmām), veidot sarunu atbilstoši situācijai, izmantot valodas izteiksmes	120-159

		līdzekļus, izprast dažāda satura, sarežģītības un stila tekstus, uztvert zemtekstu un nozīmes nianses; rakstīt dažādu veidu dokumentus, kā arī citus tekstus, uztvert un pilnībā saprast jebkurā tempā runātus dažādas struktūras un tematikas tekstus.	
1.4.	Valsts valoda (ar angļu pamatvalodu)	<i>Mērķis:</i> latviešu valodas zināšanas un iemaņas, kas dod iespēju izveidot pamata vārdu krājumu, iegūt priekšstatu par gramatiku, lai sazinātos ar apkārtējiem latviešu valodā; pozitīvas attieksmes veidošana pret saziņu latviešu valodā un latviešu kultūru. <i>Prasmes:</i> sazināties situācijās, kurās notiek vienkārša informācijas apmaiņa (piemēram, informācija par sevi un ģimeni, tuvāko apkārtni, darba iespējām); izprast vienkāršus tekstus, veidot vienkāršas teikumu konstrukcijas; rakstīt vienkāršus tekstus, orientēties dažādās sadzīves un darba situācijās.	120-159
1.5.	Lietišķā valsts valoda	<i>Mērķis:</i> zināšanas par lietišķo leksiku un biznesa etiķeti, kas veicina sekmīgu saskarsmi biznesa vidē. <i>Prasmes:</i> lietišķās sarakstes, prezentācijas stratēģiju, veiksmīgo pārrunu veikšana.	120-159
1.6.	Valsts valoda – stilistika un runas kultūra	<i>Mērķis:</i> izteiksmīgas runas iemaņu apgūšana, kas ir svarīga speciālista kompetences pazīme. <i>Prasmes:</i> mērķtiecīgi izmantot atbilstošus latviešu valodas stilistiskās izteiksmes līdzekļus (tekstu funkcionālie stili) publiskajā runā, prezentēšanā, dažādu tekstu veidošanā; pārvarēt psiholoģiskās un loģiskās barjeras saskarsmē; izvirzīt tēzi un pārliecinoši to argumentēt.	120-159
2.modulis - Saziņa svešvalodās			
2.1.	Svešvaloda (valodas nosaukums)	<i>Svešvaloda (valodas nosaukums) bez priekšzināšanām</i> <i>Mērķis:</i> valodas pamatzināšanu apguve iesācējiem vai ar minimālām valodu zināšanām (vienkārša sarunvaloda, lasīšanas, rakstīšana). <i>Prasmes:</i> vienkāršos teikumos sazināties par ikdienas un profesionālām tēmām, lasīt un saprast vienkāršus tekstus par sadzīvi un darbu, aizpildīt tipveida dokumentus (piemēram, veidlapas, rēķinus, kvītis), rakstīt personiska satura īsus tekstus (iesniegumus, vēstules), uztvert un saprast neliela apjoma ar personas darbu un sadzīvi saistītus tekstus. <i>Svešvaloda (valodas nosaukums) ar priekšzināšanām (līmenis)</i> <i>Mērķis:</i> sarunvalodas, lasīšanas, rakstīšanas un klausīšanas prasmju uzlabošana atbilstoši apmācību programmas līmenim. <i>Prasmes:</i> saprasties par dažādām tēmām sadzīvē un darbā, uztvert un sniegt informāciju, saistītu ar personiskajām, sabiedriskajām, kultūras un profesionālajām vajadzībām; aizpildīt dažādus lietišķus dokumentus; iegūt labas valodas prasmes mutvārdos un rakstos.	120-159
2.2.	Lietišķā svešvaloda (valodas nosaukums) (ar priekšzināšanām)	<i>Mērķis:</i> biznesa terminoloģijas un starptautiskajai biznesa videi raksturīgās valodas apgūšana. <i>Prasmes:</i> brīvi sazināties, diskutēt par dažādām biznesa tēmām, veidot sarunu atbilstoši situācijai, izmantot valodas izteiksmes līdzekļus, izprast dažāda satura, sarežģītības un stila tekstus, uztvert zemtekstu un nozīmes nianses; rakstīt dažādu veidu	120-159

		dokumentus.	
2.3.	Profesionālā svešvaloda (valodas un nozares nosaukums)	<i>Mērķis:</i> konkrētai profesionālajai videi raksturīgās valodas apgūšana. <i>Prasmes:</i> saprasties par dažādām profesionālajām tēmām, uztvert un sniegt ar profesiju saistītu informāciju, aizpildīt dažādus lietišķus dokumentus; iegūt labas valodas prasmes mutvārdos un rakstos.	120-159
3.modulis - Digitālā prasme			
3.1.	Datorprasmes (bez priekšzināšanām datoru lietošanas pamatos)	<i>Mērķis:</i> mūsdienu darba tirgū nepieciešamo datora un biroja programmatūras lietošanas pamatprasmju apgūšana. <i>Prasmes:</i> sagatavot dokumentus, veikt to maketēšanu, rediģēšanu un noformēšanu, veikt darba uzdevumus ar biroja programmatūras pielietošanu, sagatavot prezentācijas, lietot Internet vidi informācijas iegūšanai un sūtīšanai.	120-159
3.2.	Datorprasmes (ar priekšzināšanām datoru lietošanas pamatos)	<i>Mērķis:</i> mūsdienu darba tirgū nepieciešamo datora un biroja programmatūras lietošanas prasmju pilnveidošana. <i>Prasmes:</i> sagatavot dokumentus, veikt to maketēšanu, rediģēšanu un noformēšanu, veikt darba uzdevumus ar biroja programmatūras pielietošanu, sagatavot prezentācijas, lietot Internet vidi informācijas iegūšanai un sūtīšanai.	120-159
3.3.	Web lapas izstrāde un datorprogrammas (programmas nosaukums)	<i>Mērķis:</i> zināšanas un praktiskas iemaņas web lapu izveidošanā atbilstoši standartiem. <i>Prasmes:</i> izstrādāt web lapas saturu, vizuālo noformējumu un nepieciešamos grafiskos elementus.	80-120
3.4.	Grāmatvedības datorprogrammas (programmas nosaukums)	<i>Mērķis:</i> zināšanas un prasmes grāmatvedības datu apstrādē, lietojot atbilstošu programmatūru. <i>Prasmes:</i> reģistrēt, apstrādāt un noformēt nepieciešamo informāciju; sastādīt finanšu pārskatu.	120-159
3.5.	Projektēšanas rasēšanas datorprogrammas (programmas nosaukums)	<i>Mērķis:</i> mūsdienu programmatūras izmantošana projektēšanā - rasēšanā. <i>Prasmes:</i> veidot ar datorprogrammu projektēšanas pamatelementus, izpildīt rasēšanas darbus.	80-159
3.6.	Grafiskās datorprogrammas (programmas nosaukums)	<i>Mērķis:</i> teorētiskās zināšanas un praktiskas iemaņas darbā grafiskās datorprogrammas vidē. <i>Prasmes:</i> zīmēt un sakārtot grafiskus objektus; veikt ilustrāciju apstrādi, teksta ievadi un formatēšanu.	120-159
3.7.	Attēlu digitālās apstrādes programmas (programmas nosaukums)	<i>Mērķis:</i> teorētiskās zināšanas un praktiskas iemaņas darbā ar attēlu digitālās apstrādes programmām. <i>Prasmes:</i> apstrādāt un uzlabot digitālos attēlus (kvalitātes uzlabošana, attēlu drukāšana un saglabāšana, logo un citu vizuālo materiālu izveidošana, reklāmas materiālu izveidošana).	120-159
4.modulis - Pašiniciatīva un uzņēmējdarbība			
4.1.	Komercdarbības uzsākšana un mikrouzņēmējdarbība	<i>Mērķis:</i> zināšanas un prasmes mazā un vidējā komercuzņēmumu darba un mikrouzņēmuma (MU) organizācijā, praktiskās iemaņas sava biznesa izvēlē, plānošanā, finansēšanā, uzsākšanā un biznesa plāna izstrādē, izpratne par MU nodokļu maksājumu kārtību. <i>Prasmes:</i> biznesa idejas radīšana, piemeklēt biznesa idejas realizēšanai iemērotāko formu, atrast profesionālai darbībai	120-159

		nepieciešamo informāciju, t.sk. informāciju par nodokļu uzskaites un maksājumu kārtību MU darbības organizēšanā, pielietot praksē iegūtās plānošanas, organizēšanas, kontroles veikšanas iemaņas; veikt uzņēmuma iekšējās un ārējās vides izpēti; pielietot pamatprasmes grāmatvedībā; plānot darbus un noteikt prioritātes, veidot sadarbības tīklus.	
4.2.	Grāmatvedības pamati	<i>Mērķis:</i> zināšanas un iemaņas grāmatvedības organizācijā un uzskaites darba tehnoloģijā uzņēmumā. <i>Prasmes:</i> izmantot praktiskajā darbā svarīgākos finanšu un kontroles instrumentus, grāmatvedības pamatprincipus un metodes, sagatavot uzņēmuma bilanci un gada pārskatus.	120-159
4.3.	Praktiskā lietvedība	<i>Mērķis:</i> zināšanas par lietvedību reglamentējošiem dokumentiem, dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas prasībām, dokumentu apriti un organizēšanu. <i>Prasmes:</i> izstrādāt un noformēt dokumentus, veikt dokumentu uzskaiti, reģistrāciju, sadali, izmantojot mūsdienu datortehnoloģijas, veidot lietas saskaņā ar lietu nomenklatūru, atbildēt uz korespondencēm, sazināties ar klientiem.	60-80
4.4.	Praktiskais mārketinga un mārketinga komunikācija	<i>Mērķis:</i> pamatzināšanas mārketingā un reklāmā, efektīvas mārketinga komunikācijas stratēģijas izveidei, izpratne un zināšanas par klientu vadības sistēmām. <i>Prasmes:</i> orientēties marketinga un reklāmas pamatprocesos un prast tos izmantot uzņēmuma saimniecisko procesu veicināšanai, organizēt personīgu un komandas darbu; plānot, novērtēt, koordinēt mārketinga komunikāciju darbības rezultātu, izmantot iegūtās zināšanas par sabiedrisko attiecību vadīšanu, lietot interneta resursu uzņēmuma darbību saistītiem procesiem.	120-159
4.5.	Nodokļi uzņēmējdarbībā	<i>Mērķis:</i> zināšanas par nodokļu veidiem (nodokļu aktualitātēm) un to aprēķināšanas kārtību, gadījumiem, kuros atbrīvo no nodokļa samaksas. <i>Prasmes:</i> aprēķināt, sagatavot pārskatu par aprēķinātiem nodokļiem.	60-80
4.6.	Franšīzes vadīšana	<i>Mērķis:</i> zināšanas un prasmes franšīzes darba organizācijā, praktiskās iemaņas sava biznesa izvēlē, plānošanā, finansēšanā, uzsākšanā un biznesa plāna izstrādē. <i>Prasmes:</i> atrast profesionālai darbībai nepieciešamo informāciju, pielietot praksē iegūtās plānošanas, organizēšanas, kontroles veikšanas iemaņas; veikt uzņēmuma iekšējās un ārējās vides izpēti; pielietot grāmatvedības pamatus; plānot darbus un noteikt prioritātes, veidot sadarbības tīklus.	80-159
4.7.	Biznesa izstrāde plāna	<i>Mērķis:</i> zināšanas par biznesa plāna sastādīšanas principiem, struktūru, etapiem, finanšu plānošanas pamatprincipiem. <i>Prasmes:</i> definēt biznesa attīstības ideju, mērķus, uzdevumus; biznesa plāna struktūras izveide; atlasīt un analizēt nepieciešamo informāciju biznesa plāna izstrādei, raksturot riska faktorus, veikt stipro un vājo pušu, iespēju un draudu analīzi, alternatīvu salīdzināšana; veikt finanšu plānošanas aprēķinus, izmantojot iegūtās zināšanas finanšu plānošanā biznesa plāna ietvaros (apgrozījumu prognozēšana, cenas noteikšana un pašizmaksas aprēķini, investīciju piesaistes plānošana, finanšu analīzes rādītāji un to aprēķini).	120-159
4.8.	Klientu attiecību pārvaldība	<i>Mērķis:</i> iegūt ieskatu par preču realizācijas vadīšanas lomu uzņēmumā, klientu fokusētas biznesa stratēģijas būtību, apgūt	80-159

		<p>klientu datu bāzes izveides procesus un informācijas un komunikācijas tehnoloģijas.</p> <p><i>Prasmes:</i> spēj izveidot, organizēt un uzturēt klientu datu bāzi, sadarbojoties ar uzņēmuma speciālistiem un ārējiem konsultantiem, spēj atrast, izvērtēt un radoši izmantot informāciju par pārdošanas ciklu, mārketinga kampaņu veidošanu, izprast pārdošanas komunikācijas, to organizēšanu.</p>	
5.modulis - Matemātiskās prasmes un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijās			
5.1.	Aprēķinu veikšana ar MS Excel	<p><i>Mērķis:</i> padziļinātās zināšanas MS Excel izmantošanā aprēķinu veikšanai.</p> <p><i>Prasmes:</i> efektīvāk sagatavot atskaiti vai citu apjomīgu datu tabulu, noformēt to, atlasīt datus, izveidot diagrammas un sagatavot uzskatāmas izdrukas.</p>	40-60
5.2.	Vides aizsardzības pamati	<p><i>Mērķis:</i> zināšanas par dabas resursiem, to izmantošanas iespējām un informāciju par vides aizsardzības aktuālajām problēmām un to risināšanas iespējām atbilstoši darba specifikai.</p> <p><i>Prasmes:</i> izmantot praksē iegūtās zināšanas par dabas resursu taupīšanas iespējām konkrētajā darba vietā.</p>	60-80
5.3.	Statistikas metodes un to pielietošana	<p><i>Mērķis:</i> zināšanas par statistikas metodēm un to pielietošanu atbilstoši darba specifikai, izpratne par sociāli ekonomiskās informācijas statistiskajā apstrādē un analizē. Dalībnieks apgūs plašāk lietotos datu iegūšanas paņēmienus, datu grupēšanas un apstrādes statistiskās metodes, kā arī rezultātu ekonomisko interpretāciju paņēmienus izmantojot praktiskus datu apstrādes rīkus.</p> <p><i>Prasmes:</i> izmantot praksē datu iegūšanas paņēmienus, datu grupēšanas un apstrādes statistiskās metodes, kā arī rezultātu ekonomisko interpretāciju paņēmienus, izmantojot praktiskus datu apstrādes rīkus (SPSS, Excel programmas).</p>	90-120
5.4.	Energoefektivitātes pamati	<p><i>Mērķis:</i> zināšanas par siltuma un elektroenerģijas patēriņa samazināšanu, efektīvāku energoresursu izmantošanu gan privātajā, gan valsts un pašvaldības, gan komerciālajā sektorā un izlietošanu draudzīgāku videi</p> <p><i>Prasmes:</i> veikt energoresursu novērtēšanu, izvērtēt un pielietot efektīvas energoresursu izmantošanas metodes konkrētajās situācijās.</p>	60-80
5.5.	Zaļās prasmes	<p><i>Mērķis:</i> iegūt zināšanas, kas veicina darbības dabas kapitāla lietderīgu izmantošanu uzņēmumos, kuri attīsta jaunus pakalpojumus, tehnoloģijas un produktus, efektīvi un ilgtspējīgi izmantojot dabas resursus.</p> <p><i>Prasmes:</i> novērtēt un piemērot resursu ilgtspējīgu izmantošanu, taupīšanu, saglabāšanu, izvērtēt un noteikt energoefektīvas apsaimniekošanas nepieciešamību uzņēmumā.</p>	60-80
6.modulis - Mācīšanās mācīties			
6.1.	Mācīšanās prasmju attīstība (t.sk. dinamiskās	<p><i>Mērķis:</i> apgūt prasmi mācīties atbilstoši savas personības tipam un vajadzībām, pielietot zināšanu apguves metodes, attīstīt kritisko domāšanu</p> <p><i>Prasmes:</i> veidot pašorganizētu mācīšanos, veiksmīgi pārvarēt barjeras mācīšanās procesā, izmantot informācijas tehnoloģijas kā palīgu mācību procesa organizēšanā un zināšanu apguvē.</p> <p><i>Mērķis:</i> lasīšanas ātruma palielināšana ar vienlaicīgu apgūšanas, iegaumēšanas, informācijas uztveršanas kvalitātes</p>	40-80

	apmācības ātrlasīšanā	kursi	paaugstināšanu; darbs ar lieliem informācijas apjomiem laika deficīta apstākļos. <i>Prasmes:</i> koncentrēties un uztvert lielāku informācijas apjomu; labāk saprast izlasīto; risināt paaugstinātu grūtību intelektuālus uzdevumus; efektīvāk plānot laiku. <i>Mērķis:</i> spējas analizēt savu domāšanu un vadīt savu izziņas darbību; iegaumēšanas, informācijas uztveršanas kvalitātes paaugstināšana; darbs ar lieliem informācijas apjomiem laika deficīta apstākļos. <i>Prasmes:</i> apgūt un pielietot dažādas iegaumēšanas metodes, koncentrēties un uztvert lielāku informācijas apjomu, risināt paaugstinātu grūtību intelektuālus uzdevumus; efektīvāk plānot laiku.	
	un iegaumēšanas metodes):			
6.2.	Profesionālās karjeras veidošana		<i>Mērķis:</i> izpratne par karjeras veidošanu atbilstoši savām spējām, interesēm un daba tirgus aktuālām prasībām; par karjeras mērķiem un faktoriem, kas ietekmē profesionālās attīstības iespējas. <i>Prasmes:</i> izvirzīt karjeras mērķus atbilstoši sevis izpētes rezultātiem un personisko interešu un dotību salāgošanas rezultātiem ar darba tirgus tendencēm, izmantot efektīvas informācijas vākšanas metodes un izvēlēties piemērotāku izglītības turpināšanas variantu – formālo, neformālo izglītību, tālmācību (e-apmācības); izstrādāt rīcības plānu un mobilizēt iekšējos un ārējos resursus karjeras plānošanā un mērķu sasniegšanā.	24-40
6.3.	Motivācija un mērķu hierarhija		<i>Mērķis:</i> zināšanas par motivēšanas procesu par motivācijas faktoriem, iegūtās zināšanas un prasmes izmantošana dažādos kontekstos – darbā, izglītībā, sabiedriskajās aktivitātēs, u.c. <i>Prasmes:</i> apzināt vajadzības, izvirzīt mērķi, veikt darbības mērķa sasniegšanai, analizēt un pielietot motivācijas faktorus, kas ietver atbildību, darbības brīvību, iespēju izmantot un uzlabot prasmes un iemaņas un izaugsmes iespējas, kā arī motivācijas faktorus.	24-40
6.4.	Dinamiskās apmācības ātrlasīšanā	kursi	<i>Mērķis:</i> lasīšanas ātruma palielināšana ar vienlaicīgu apgūšanas, iegaumēšanas, informācijas uztveršanas kvalitātes paaugstināšanu; darbs ar lieliem informācijas apjomiem laika deficīta apstākļos. <i>Prasmes:</i> koncentrēties un uztvert lielāku informācijas apjomu; labāk saprast izlasīto; risināt paaugstinātu grūtību intelektuālus uzdevumus; efektīvāk plānot laiku.	24-40
7.modulis - Sociālās un pilsoniskās prasmes				
7.1.	Saskarsmes psiholoģija konfliktoloģija	un	<i>Mērķis:</i> zināšanas par veiksmīgas komunikācijas pamatnoteikumiem. <i>Prasmes:</i> elastīgi pielāgoties dažādiem saskarsmes partneriem, atrast pieeju katram personības tipam, efektīvi risināt un savlaicīgi novērst konfliktsituācijas.	30-80
7.2.	Stresa menedžments un profesionālā izdegšana		<i>Mērķis:</i> apgūt paņēmienus, kā mazināt emocionālo spriedzi un atgūt līdzsvaru. <i>Prasmes:</i> pielietot praksē emocionālās izdegšanas profilakses metodes, atpazīt emocionālās izdegšanas sindromus un izmantot īslaicīgas un ilglaicīgas iedarbības tehnikas spriedzes mazināšanai, efektīvi plānot laiku, noteikt prioritātes.	24-40

7.3.	Darba tiesības	<i>Mērķis:</i> zināšanas par darba tiesību tiesisko pamatu, par darba tiesību uzraudzību un darba konfliktu risināšanu. <i>Prasmes:</i> pielietot praktiski darba tiesības gan kā darba devējs, gan kā darba ņēmējs.	24-40
7.4.	NVO dibināšana un vadīšana	<i>Mērķis:</i> zināšanas un prasmes par NVO organizēšanu, reģistrēšanu, finansēšanu un darbības izvēlē. <i>Prasmes:</i> atrast darbībai nepieciešamo informāciju, pielietot praksē iegūtās plānošanas, organizēšanas, kontroles veikšanas iemaņas, veikt NVO iekšējās un ārējās vides izpēti; pielietot prasmes grāmatvedībā, plānot darbus un noteikt prioritātes, veidot sadarbības tīklus.	24-40
8.modulis - Kultūras izpratne un izpaušme			
8.1.	Starptautiskā lietišķā etiķete	<i>Mērķis:</i> zināšanas par uzvedības normu kopumu, kas jāievēro lietišķajās attiecībās, un par to specifiku ES un citās valstīs <i>Prasmes:</i> praktiski pielietot noteikumus lietišķajā saskarsmē ar dažādu valstu pārstāvjiem, ievērot lietišķo attiecību pamatprincipus lietišķajās tikšanās, sarakstē, elektroniskā pasta lietošanā utt., kā arī pārzināt dažādu kultūru īpatnības un atbilstošas etiķetes normas.	40-60
8.2.	Eiropas kultūra un kultūras nozaru atbalsta programmas	<i>Mērķis:</i> zināšanas par Eiropas kultūras mantojumu un mūsdienu kultūru (māksla, literatūra, mūzika, arhitektūra, teātris, kino, dejas, TV un radio, tradicionālā amatniecība). <i>Prasmes:</i> orientēties ES valstu kultūras vēsturē, izprast Eiropas kultūras mantojuma vietu pasaulē.	120-150
8.3.	Latvijas kultūras vēsture	<i>Mērķis:</i> Latvijas kultūras izpratne no viduslaikiem līdz mūsdienām, t.sk. multikulturālo tradīciju (vācu, poļu, zviedru, krievu) un latviešu mentalitātes un kultūras savdabības izpratne. <i>Prasmes:</i> izmantot iegūtās zināšanas profesionālajā saskarsmē, ekskursiju vadīšanas prasme.	60-80
8.4.	Kultūras pasākumu plānošana un organizēšana	<i>Mērķis:</i> praktiskās zināšanas kultūras pasākumu organizēšanā: kultūras menedžmentā, kultūras projektu vadībā, sabiedriskajās attiecībās, Eiropas kultūras politikā, publiskās runas mākslā. <i>Prasmes:</i> plānot un organizēt dažāda veida vietējā un starptautiskā līmeņa kultūras pasākumus, prezentēt pasākumus masu mēdijos, organizēt reklāmas kampaņas, veikt administratīvos pienākumus.	100-120
8.5.	Multikulturāla sabiedrība un starpkultūru dialogs	<i>Mērķis:</i> zināšanas un izpratne par globalizācijas procesiem un multikulturālu sabiedrību, par galvenajiem integrācijas virzieniem: starpkultūru dialoga attīstība, diskriminācijas novēršana, iecietības veicināšana un imigrantu integrācija. <i>Prasmes:</i> cienīt un novērtēt apkārtējo vērtības, uzskatus un ieradumus, ieskaitot tos, kas atšķiras no viņa personīgajiem ieradumiem un vērtībām; uztvert cilvēkus, skatoties no kultūras perspektīvas, nevis no savas pasaules uztveres; justies ērti, saskaroties ar atšķirībām kultūrā un izvairoties no atbildes reakcijas uz atšķirībām trauksmainības vai paš aizsardzības veidā; mainīt nepamatotus uzskatus, pieņēmumus un stereotipus.	40-60

*Pielikums Nr.4***Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu ietvaros īstenoto grupu nodarbību un individuālo konsultāciju saraksts 2014.gadā**

Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi (KPP) ietver individuālas konsultācijas un grupu nodarbības (kursi, semināri, lekcijas) darba meklēšanas metožu apguvei, psiholoģiskam atbalstam un darba tirgum nepieciešamo pamatprasmju un iemaņu apguvei.

KPP veidi:

- 1) kursi: 16 vai 24 vai 36 akadēmiskās stundas – **25** pakalpojumi;
 - 2) semināri: 8 akadēmiskās stundas – **16** pakalpojumi;
 - 3) lekcijas: 5 akadēmiskās stundas – **7** pakalpojumi;
 - 4) individuālās konsultācijas: 1 akadēmiskā stunda – **5** dažādu speciālistu konsultācijas.
- Kopā **53** pakalpojumi.

Pak.Nr	Pakalpojuma veids	Pakalpojuma nosaukums	Apjoms (akad. st.)
1. Saziņa dzimtajā valodā, saziņa svešvalodās			
1.1.	kurss	Valsts valodas prasmju attīstīšana	36
1.2.	kurss	Lietišķās rakstības prasmes	16
1.3.	kurss	Psiholoģiskās barjeras noņemšana cittautiešiem apgūstot valsts valodu	16
2. Matemātiskās prasmes un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijās			
2.1.	seminārs	Mājsaimniecības un ģimenes budžeta plānošana, informācija par uzkrājumu veidošanu	8
3. Mācīšanās prasme			
3.1.	kurss	Mācīties kā jāmācās	24
3.2.	seminārs	Mācīšanās motivācijas nozīme	8
4. Sociālās un pilsoniskās prasmes			
4.1.1.	lekcija	Sociālās tiesības	5
4.1.2.	lekcija	Valsts un pašvaldību iestāžu funkcijas, to darbības mērķi, privātpersonu tiesību un pienākumu loks	5
4.1.3.	informatīvā lekcija	Informatīvā diena par Nodarbinātības valsts aģentūras pakalpojumiem	līdz 4
4.1.4.	informatīvā lekcija	Informatīvā diena jauniešiem bezdarbniekiem par Nodarbinātības valsts aģentūras atbalsta pasākumiem	līdz 4
4.2. Darba meklēšanas prasmes			
4.2.1.	seminārs	Kā efektīvi atrast darbu - psiholoģiskās barjeras pārvarēšana, darba meklēšana, darba piedāvājuma izvērtēšana un darba attiecību uzsākšana	8
4.2.2.	seminārs	Cilvēku ar invaliditāti tiesības un iespējas Latvijas darba tirgū	8
4.2.3.	seminārs	CV un pieteikuma vēstules sagatavošana, vakanču portālu izmantošana (arī CV video veidošana)	8
4.2.4.	seminārs	Kā sagatavoties darba intervijai	8

4.2.5.	seminārs	Darba tiesības	8
4.2.6.	lekcija	Drošība darba vietā	5
4.2.7.	seminārs	Darba meklēšana reti apdzīvotās vietās, tajā skaitā - sociālā tīkla aktivizēšana darba meklēšanas procesā	8
4.2.8.	seminārs	Administratīvā procesa pamati	8
4.3. Problēmu situācijas risināšanas prasmes			
4.3.1.	seminārs	Prasmes strādāt pārmaiņu apstākļos	8
4.3.2.	seminārs	Ilgstoša bezdarba ietekme uz konkurētspēju darba tirgū un valsts garantētās pensijas apmēru	8
4.3.3.	lekcija	Stress un tā pārvarēšana	5
4.4. Komunikāciju prasmes			
4.4.1.	kurss	Sarunu vadīšana un argumentācijas māksla	16
4.4.2.	kurss	Publiskās uzstāšanās prasmju veidošana	16
4.4.3.	seminārs	Komunikācijas prasmju attīstīšana un komunikācijas problēmu risināšana	8
4.4.4.	seminārs	Jauniešu iespējas darba tirgū	8
5. Pašiniciatīva un uzņēmējdarbība			
5.1. Sevis pasniegšanas prasmes			
5.1.1.	kurss	Pašapziņas celšana un savas individualitātes apzināšanās, sevis pasniegšana	24
5.2. Uzņēmējdarbības prasmes			
5.2.1.	kurss	Komercedarbības pamati (SIA, mikrouzņēmumi, pašnodarbinātība u.c.)	24
5.2.2.	kurss	Grāmatvedība un nodokļi komercedarbībā	24
5.2.3.	kurss	Projektu vadības pamati	16
5.2.4.	kurss	Pašnodarbinātās personas tiesiskie pamati un grāmatvedības uzskaites pamatprincipi	16
5.2.5.	kurss	Biznesa plāna izveides pamati komercedarbības uzsākšanai	16
5.2.6.	seminārs	Mērķu meistarklase jeb pareiza mērķu izvirzīšana un to sasniegšana	8
6. Kultūras izpratne un izpaušme			
6.1.	seminārs	Emocionālā inteliģence	8
6.2.	seminārs	Darba attiecības starpkultūru vidē	8
6.3.	lekcija	Lietišķo attiecību kultūra	5
7. Digitālās prasmes			
7.1.	kurss	Datorprasmju un interneta pamati	16
7.2.	kurss	E-pakalpojumu lietošana	16
7.3.	kurss	Veido mājas lapu pats	16
7.4.	kurss	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT) pamati uzņēmējdarbības atbalstam	32
7.5.	kurss	Dokumentu sagatavošana un lietvedības organizēšana	32
7.6.	kurss	Tabulas, aprēķini un grafiki	32
7.7.	kurss	Datu analīze un pārskatu sagatavošana, izmantojot	32

		elektroniskās tabulas	
7.8.	kurss	Datorizēta grāmatvedības uzskaitē	32
7.9.	kurss	Prezentāciju tehnoloģijas un metodes	32
7.10.	kurss	Interneta iespējas uzņēmējdarbības atbalstam un attīstībai	32
7.11.	kurss	Komunikācija ar klientiem un sadarbības partneriem	32
7.12.	kurss	E-komercija un interneta mārketingš	32
7.13.	kurss	Projektu vadības pamati	32
8. Individuālās konsultācijas			
8.1.	individuālā konsultācija	Psihologš	1
8.2.	individuālā konsultācija	Jurists	1
8.3.	individuālā konsultācija	Psihoterapeits	1
8.4.	individuālā konsultācija	Biznesa plāna konsultants	1
8.5.	Individuālā konsultācija	Kredītu un nodokļu konsultants	1

Labklājības ministrš

U.Augulis

17.04.2014. 16.00

26 525

R. Brīdaks

67021511, Raimonds.Bridaks@lm.gov.lv